

Projecte educatiu de Palamós

Sumari

I. Introducció	3
1. Presentació.....	4
2. Metodologia	6
3. Continguts.....	7
II. Diagnòstic.....	9
1. Mapa de territori i població	10
2. Mapa escolar	31
3. Mapa de recursos educatius	50
4. Mapa de visions educatives.....	85
5. Síntesi i conclusions del diagnòstic.....	95
III. Estratègia	101
1. Els reptes	104
2. Els eixos estratègics	107
3. Recomanacions pel desenvolupament de l'estratègia.....	121
Relació de participants	124
Crèdits.....	128

I. INTRODUCCIÓ

1. Presentació

Palamós forma part del moviment de ciutats educadores, gràcies a la seva adhesió a l'Associació Internacional de Ciutats Educadores (AICE) i, per tant, a la subscripció de la Carta de Ciutats Educadores. Aquesta carta, que sorgeix en el marc del I Congrés de Ciutats Educadores (1991), recull els principis educatius que han de permetre construir una ciutat de i per a tothom.

Una ciutat és educadora "pel sol fet de ser ciutat, perquè és font d'educació en ella mateixa, des de múltiples esferes i per tots els ciutadans. La ciutat és, doncs, educativa *per se*: és inqüestionable que la planificació urbana, la cultura, els centres educatius, els esports, les qüestions mediambientals i de salut, les econòmiques i les pressupostàries, les que es refereixen a la mobilitat i la vialitat, a la seguretat, als diferents serveis, les corresponents als mitjans de comunicació, etc., inclouen i generen diverses formes d'educació de la ciutadania. La ciutat és educadora quan imprimeix aquesta intencionalitat en la manera com es presenta als seus ciutadans, conscient que les seves propostes tenen conseqüències actitudinals i convivencials i generen nous valors, coneixements i destreses. Hi estan implicats tots els àmbits i concerneixen tota la ciutadania." (Extret de la presentació de l'Associació Internacional de Ciutats Educadores).

Per tant, la ciutat educadora implica posar en funcionament un model de ciutat que aposta per uns valors clars. Una ciutat educadora, doncs, assumeix un ideari que no només ha de ser tingut en compte sinó que ha de ser respectat i impulsat.

El concepte de "ciutat educadora" i de "projecte educatiu" tenen vincles molt estrets, però no són el mateix. Cal diferenciar-los per entendre quin és el paper que el projecte educatiu de ciutat ha de jugar en el marc d'una ciutat educadora. La ciutat educadora correspon a l'ideal, l'horitzó al que volem tendir, la declaració d'intencions, mentre que el projecte educatiu és l'eina que fem servir per assolir en la mesura del possible aquest horitzó dibuixat, per materialitzar el conjunt d'actuacions que concreten aquest ideal.

El Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) de Palamós no parteix de zero. Recull i aprèn de les experiències que han viscut altres municipis que en els darrers anys han dut a

terme processos similars. L'evolució que han experimentat els projectes educatius de ciutat mostra la necessitat de posar el mateix èmfasi a considerar el PEC com a instrument de planificació i com a espai de participació.

El Projecte Educatiu de Palamós parteix del supòsit que cal instaurar una manera de treballar, que tingui en compte la racionalitat, la planificació, la transversalitat i la corresponsabilització.

El Projecte Educatiu de Palamós pren en consideració la participació oberta a tota la ciutadania, vinculada o no formalment a l'àmbit educatiu, com un element central. Una àmplia participació és important no només perquè els agents del territori són els qui millor coneixen la realitat, i per tant qui millor poden diagnosticar-la i canviar-la, sinó per generar un ampli consens entre tots ells i, de retruc, incidir en la corresponsabilització i el treball transversal.

El PEC neix gràcies a l'aposta que fa l'Ajuntament de Palamós per assumir el rol d'impuls i la coordinació de tot el procés. No obstant, s'ha d'aconseguir que el projecte sigui assumit per tots els agents com a propi, perquè bona part dels canvis (en forma d'accions més tangibles o menys) dependran de la implicació dels diversos agents.

Així doncs, el Projecte Educatiu de Palamós dóna una especial importància a l'obertura del procés participatiu, per entendre'l no només dins el marc d'un espai formal, sinó que es busca incentivar la participació en entorns més distesos que portin a tot el municipi a sentir-se partícip d'aquest projecte.

2. Metodologia

Com s'ha avançat, la metodologia de treball ha tingut com un element central la participació ciutadana. Així tant per realitzar el diagnòstic com per definir l'estratègia les accions desenvolupades han estat:

- ❑ Anàlisi d'informació estadística provinent de: Institut d'Estadística de Catalunya, Departament d'Educació de la Generalitat i Ajuntament de Palamós.
- ❑ Entrevistes/reunions amb persones i entitats de diferents àmbits de Palamós a proposta del consell Escolar Municipal. En total 23 persones diferents¹.
- ❑ 6 sessions en 3 grups de treball (2 per grup): Escola, Educació al llarg de la vida i Ciutadania i entorn. Hi varen participar 39 persones diferents (moltes repetint en diversos grups)
- ❑ Participació per grups: Escola 18 persones / Ciutadania i Entorn 19 persones / Educació al llarg de la vida 9 persones
- ❑ 10 reunions del Nucli Impulsor del PEC, comissió ciutadana formada per persones proposades pel Consell Escolar Municipal i d'altres que han mostrat interès i ganes de participar en el PEC. El Nucli Impulsor ha validat el diagnòstic i ha fet la proposta d'estratègia.
- ❑ La celebració del Fòrum Ciutat Educadora de Palamós el 22 de Novembre a partir d'una crida oberta a la participació. En el Fòrum es treballa l'estratègia en tres grups de treball i hi participen 43 persones.

¹ Veure la relació de participants al final del document

3. Continguts

El diagnòstic

En el present document es recull la **síntesi del diagnòstic educatiu de Palamós**. Una síntesi feta a partir de les principals conclusions d'un extens diagnòstic que s'estructura en quatre apartats:

- **Mapa de Territori i Població** (Mapa Sociodemogràfic); Aquest mapa mostra les realitats sociodemogràfiques, econòmiques i socials de Palamós, a partir d'indicadors bàsics d'estructura social.
- **Mapa Escolar**: Aquest mapa presenta la realitat escolar del municipi (des de l'educació infantil de primer cicle fins a la formació de persones adultes), a partir de dades que analitzen la cobertura escolar, la densitat a les aules, la diversitat, etc.
- **Mapa de Recursos Educatius**. Aquest mapa recull el conjunt de l'oferta educativa (formal i no formal) de Palamós, a partir de la identificació dels actors educatius, la caracterització de les activitats i la detecció de xarxes.
- **Mapa de visions educatives**. Aquest mapa recull i sistematitza les diferents aportacions, reflexions i discursos sobre l'educació a Palamós que han tingut lloc en el procés d'elaboració del PEC.

L'estratègia situa el marc en el qual quedaran estructurades el conjunt d'iniciatives entorn el PEC. L'estratègia es defineix a partir del resultat del diagnòstic elaborat i a partir de les diverses aportacions que s'han fet en cada un dels espais de participació. L'estratègia inclou:

- **Els reptes de Palamós**. Els reptes que se li plantegen a Palamós com a municipi.
- **Els eixos del Projecte Educatiu de Palamós**. Els eixos del PEC constitueixen l'estructura bàsica del projecte i han de guiar el treball futur.
- **Els objectius**. Els objectius ajuden a concretar els eixos i a marcar el conjunt de fites a assolir durant els propers anys.

II. DIAGNÒSTIC

1. Mapa de territori i població

Amb el mapa de territori i població es realitza una primera aproximació a la realitat social on es desenvolupa el projecte educatiu de Palamós. L'objectiu d'aquest mapa és detectar les característiques físiques i sociodemogràfiques del municipi per tal de contextualitzar aspectes de caràcter general que després tindran clares repercussions en la seva realitat educativa.

En primer lloc, es fa una breu aproximació a la realitat territorial de Palamós, tant des de la perspectiva de la seva ubicació com de les seves divisions internes. La situació en un context territorial i la conformació de barris i divisions internes són elements importants per analitzar la realitat social i educativa del municipi.

La segona aproximació se cenyeix a la caracterització de la població. Per realitzar-la bàsicament s'han utilitzat dues fonts: el padró municipal d'habitants, facilitat per l'Ajuntament de Palamós i actualitzat el 2008; i les bases de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya. A partir d'aquestes fonts s'han construït tot un seguit d'indicadors d'estructura de la població. En els casos que s'ha considerat oportú s'ha presentat una comparativa a partir de sèries històriques, per tal de fer un pas més enllà d'una fotografia estàtica i detectar-ne la tendència evolutiva. Lògicament, tot això està fet amb l'objectiu de conèixer les principals característiques de la transformació social de Palamós de, pràcticament, l'última dècada.

També s'ha procurat establir comparacions amb altres territoris i entre els diferents districtes del municipi. En el primer cas, s'han comparat dades sociodemogràfiques tant amb àmbits territorials superiors, Catalunya i Baix Empordà, com amb els municipis de la comarca amb major volum de població (La Bisbal d'Empordà, Calonge, Castell-Platja d'Aro, Palafrugell, Sant Feliu de Guíxols i Torroella de Montgrí).

Pel que fa a les comparatives intra-territorials, s'han tingut en consideració els districtes i seccions de Palamós, fet que ha permès caracteritzar l'estructura social per zones. Val a dir que la divisió de districtes i seccions no es correspon a la dels barris històrics, de manera que no s'han establert equivalències entre les dues divisions territorials.

1. Territori

Situada dins la comarca del Baix Empordà, a la província de Girona, la ciutat de Palamós té una superfície de 13,98 Km². Limita amb quatre municipis: Calonge, Forallac, Vall-llobrega i Mont-Ras. Amb Calonge existeix un continu urbà, essent la divisió entre els dos municipis el Carrer del Mar; en els altres casos els límits es troben en zones agrícoles i forestals.

Quadre 1.1. Palamós situació geogràfica

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Hipermapa de Catalunya de la web de la Generalitat.

L'entorn natural en el que s'ubica Palamós és un dels seus grans atractius. A més de la badia, alguns paratges com la pineda d'en Gori i les vistes de la platja de Castell, les diferents cales, etc. també hi ha una important riquesa agrícola i forestal.

Palamós se situa a 110 km de Barcelona i 47 km de Girona, capital de la província, amb la qual només existeixen comunicacions a través de carretera (C-65 i C-66). El municipi proper amb major població és Palafrugell, a 9 km. La Bisbal d'Empordà, capital comarcal, es troba a 20 km. La comunicació per carretera és la única possibilitat de mobilitat entre municipis de la comarca i d'accés a Girona. Una de les mancances històriques d'aquest territori és la distància amb la xarxa ferroviària. Així, la mobilitat amb transport públic només es pot fer amb autobús.

Per tant, tot i que no s'ha de parlar d'aïllament, sí que es pot concloure que en termes de mobilitat externa, Palamós té algunes dificultats tant pel que fa a les infraestructures de comunicació (manca de xarxa ferroviària) com per la distància de les capitals de referència: Girona i Barcelona

L'actual ciutat de Palamós reuneix el territori de dos municipis: el 1942 es va produir l'annexió de Sant Joan a Palamós. Així, mentre Sant Joan es conforma històricament com un municipi d'interior i de caràcter rural, Palamós té les característiques d'una ciutat pesquera i de mercadeig formada a partir de la badia i el seu important port.

Certament, a Palamós s'identifiquen diversos barris amb conformacions urbanes i estructures sociodemogràfiques que tenen molt a veure amb la història del seu sorgiment (Quadre 1.2.). El Barri Vell correspon a l'antiga ciutat emmurallada i està caracteritzat per les construccions antigues i els carrers estrets. És on actualment es troba un dels principals eixos comercials del municipi, el Carrer Major. De fet, la ciutat emmurallada tenia una funció bàsica: la protecció del Port de Palamós. Un port que ha estat sempre entre els més importants de Catalunya i, en moments determinats, s'ha considerat el segon port del país.

Al segle XIX l'expansió territorial de Palamós es produeix cap al que ara es coneix com barri de l'Eixample. Una estructura quadriculada de carrers que estenen el municipi, seguint la línia de la costa, fins a tocar-se amb Calonge. L'Eixample és, en

bona part, producte de la instal·lació de la indústria surera, un dels principals motors econòmics de la zona fins entrat el segle XX.

L'esplendor econòmic de la ciutat i les necessitats d'habitatge que comporta el reclam d'una indústria que funciona i una pesca que va a més provoquen el creixement entorn a la ciutat emmurallada per l'Eixample Nord i, després cap El Pedró.

La població s'estabilitza i també el creixement urbanístic fins a mitjans del segle XX. L'annexió de Sant Joan, que compta amb un nucli antic i cases molt disperses, permet fer un salt definitiu en territori i població. Certament, Sant Joan havia anat creixent amb cases construïdes al llarg del Carrer Major de Sant Joan fins a unir-se amb Palamós. La necessitat de créixer de Palamós, on ja no quedaven terres on construir i ubicar la població, apareix com el motiu principal d'aquesta annexió. Evidentment, una annexió demandada des de la ciutat rica (Palamós), i no tan volguda des del nucli rural (Sant Joan).

Als anys 50 i 60 es torna a produir un creixement urbanístic per a acollir a una gran quantitat d'immigrants provinents d'altres regions espanyoles. La ciutat de Palamós, com molts altres municipis catalans, rep una gran quantitat de població vinguda, sobretot, d'Andalusia. Producte d'aquesta arribada de població es desenvolupen els barris de Cases Noves i Mas Guàrdies. Val a dir que Cases Noves també va acollir molta població de Palamós que va patir la destrucció de les seves vivendes durant la Guerra Civil. Aquests nous barris guanyen terreny als turons i es construeixen amb uns desnivells orogràfics molt importants.

En un primer moment es construeixen cases unifamiliars però, cap als anys 70, aquest model se substitueix pel de grans blocs de vivendes socials plurifamiliars amb la promoció de la *Cooperativa de Viviendas San Martin*. Es tracta d'edificis de cinc plantes situats en un territori elevat i de difícil accés.

També producte de la immigració dels 60 i 70 són les cases del barri del Pla d'es Pla també conegut com "El Tennis". Allí s'hi varen construir cases baixes d'autoconstrucció que acollien famílies immigrades.

Finalment, per tenir un dibuix global del territori cal citar les dues urbanitzacions de Cap Gros i La Fosca. Bàsicament acullen construccions de segona residència i estiuieg, un dels grans reclams del Baix Empordà.

En conclusió, Palamós, tot i no ser un municipi de grans dimensions, mostra força diversitat en la seva morfologia urbana. Una diversitat que té una clara relació amb la història, els diferents processos de creixement de la ciutat, l'arribada de població nova i una realitat orogràfica que va de la plana a barris amb desnivells considerables. Tot plegat, permet identificar barris amb característiques físiques, constructives i sociodemogràfiques força diferenciades.

Finalment, cal fer notar que recentment s'ha aprovat el nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Palamós. Un Pla que defineix noves possibilitats de creixement i ordenació territorial. De forma paral·lela es desenvolupa el Pla Palamós Millora, que ha de suposar una important inversió als barris amb major densificació i mancances infraestructurals i de cohesió social.

Quadre 1.2. Plànol de Palamós. Barris.

Font: Elaboració pròpia a partir de plànols de l'Ajuntament de Palamós

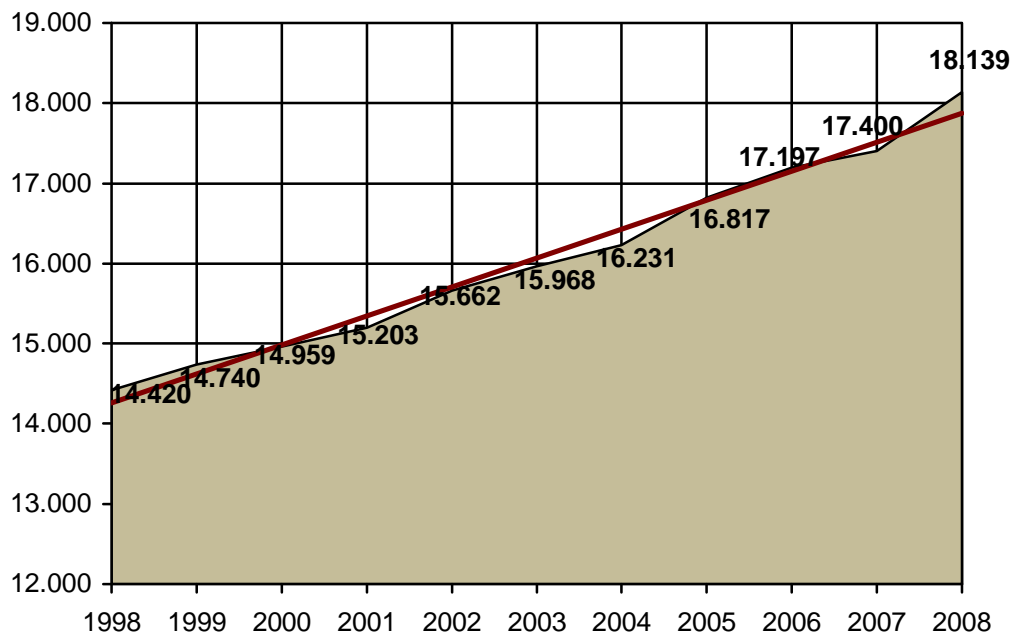

2. Població

2.1. Evolució

L'evolució de la població de Palamós, els últims anys, està clarament caracteritzada pel creixement. Així, entre el 1998 i el 2008, com es veu en el següent gràfic, la població ha crescut en gairebé 4.000 persones, situant el nombre d'habitants en un màxim històric de 18.139 persones². Si es manté la línia de tendència actual en pocs anys s'arribarà a la barrera dels 20.000 habitants.

Gràfic 1.1. Evolució de la població

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i Padró Municipal d'Habitants

Més enllà d'aquest creixent volum de població, en un municipi com Palamós –turístic i amb força segones residències- cal tenir en compte la quantitat de persones que hi són de pas (població estacional). Aquesta dada (Taula 1.1.) -segons els càlculs realitzats per l'Institut d'Estadística de Catalunya i estimats per al present estudi amb dades de 2007- ens indica que la població equivalent a temps complert a l'any de Palamós és gairebé de 23.000 persones.

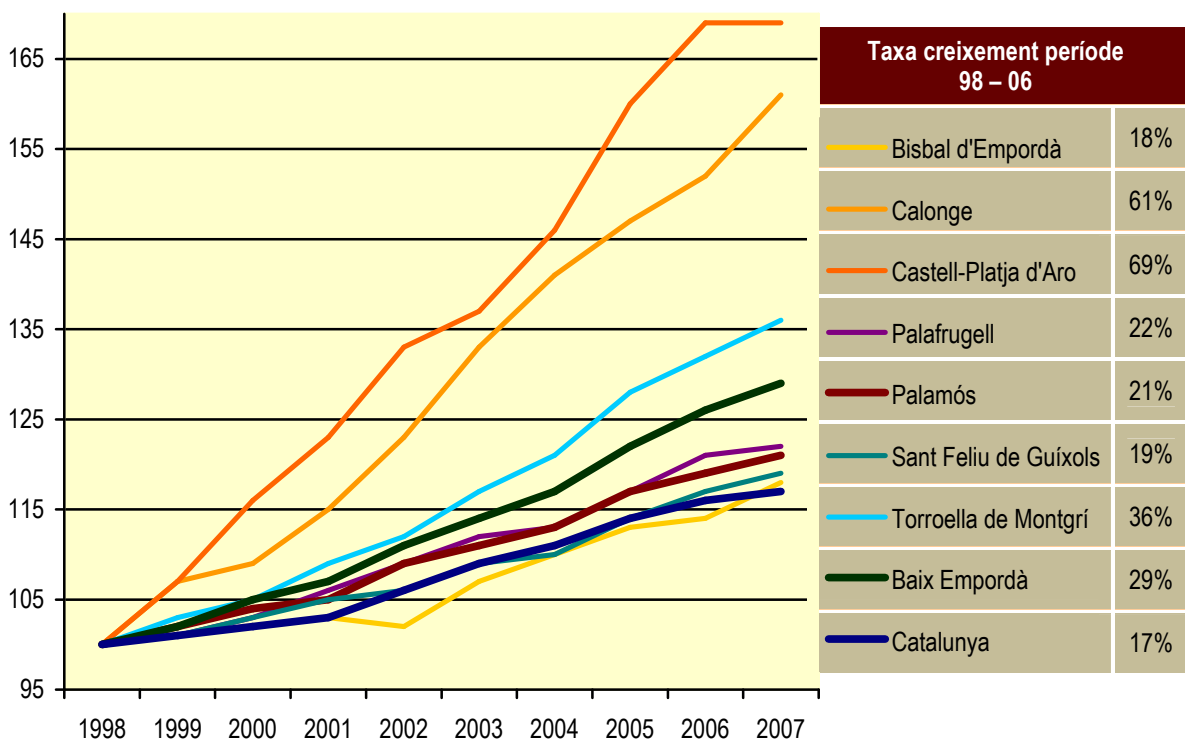
² Dades del Padró Municipal a 22/04/08

Taula 1.1. Població equivalent a temps complert a l'any de Palamós

Any	Població total	Pob. total ETCA	Diferència
2003	15.968	20.309	4.341
2007	17.982	22.870	4.888

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) i estimació pròpia per a l'any 2007

Una mirada a la resta de municipis i a àmbits territorials superiors permet comprovar com aquest creixement, tot i que és important, està molt per sota de les taxes comarcals i de les dinàmiques d'alguns municipis del voltant. Els càlculs de creixement de població entre 1998 i 2007, situant com a any base el primer, mostren com, dels municipis comparats, Palamós és el tercer amb un creixement més baix (21%). Certament, es tracta d'un creixement quatre punts per sobre de la taxa catalana, però lluny del 29% de mitjana del Baix Empordà. Municipis veïns com Calonge han protagonitzat un creixement espectacular (61%), mentre que Palafrugell, segurament el municipi més similar demogràficament, ha tingut un creixement lleugerament superior (22%) al de Palamós.

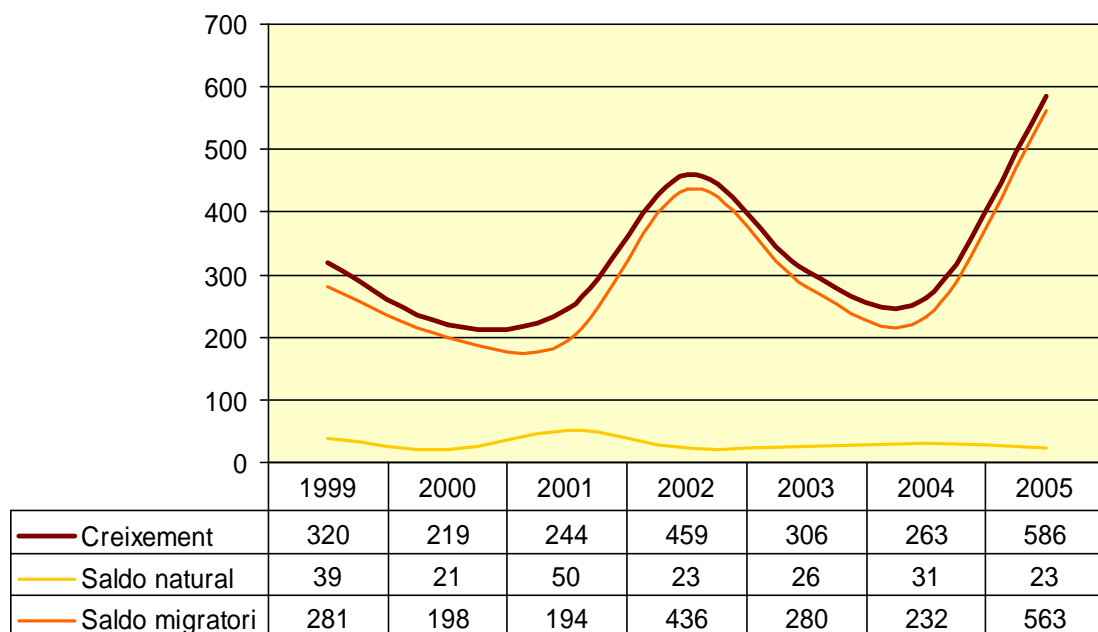
Gràfic 1.2. Comparació creixement poblacional de Palamós amb d'altres municipis veïns i àmbits territorials. Base 100 l'any 1998.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

La corba del Gràfic 1.3. mostra clarament com el creixement de població s'ha produït gairebé exclusivament pel saldo migratori –diferència entre la població que arriba a viure a Palamós i la que marxa-. Tot i que només es disposa de dades fins al 2005, es pot veure com les corbes de saldo migratori i de creixement discorren de forma paral·lela, mentre que el saldo natural –diferència naixements amb defuncions- tot i ser positiu, aporta poc volum de població.

Gràfic 1.3. Caracterització del creixement poblacional de Palamós.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

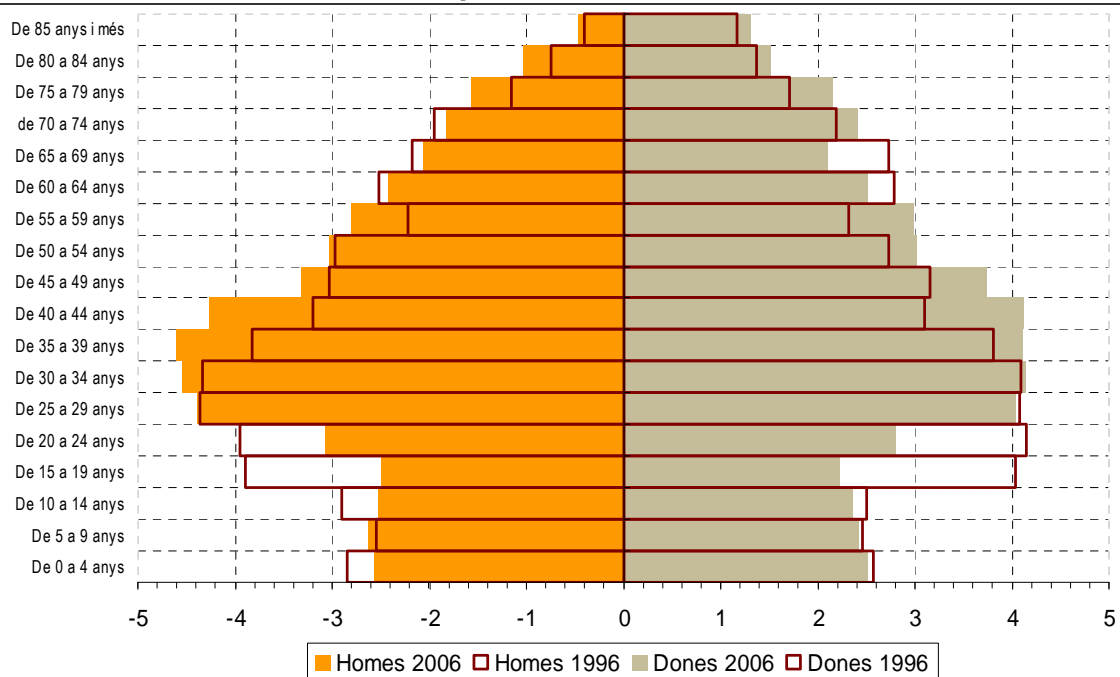
2.2. Estructura d'edats

La piràmide d'edats mostra com el creixement de població ha provocat, també, canvis en la seva estructura d'edats. Les diferències més importants entre 1996 i 2006 es donen en les franges d'edat entre els 15 i els 24, que han perdut molt de pes sobre el total de població (el 1996 eren el 16% de la població i el 2006 representen el 10,56%). En canvi, les franges de 30 a 49 anys tenen un pes major l'any 2006 (33%) del pes que tenien el 1996 (28,5%).

La població de Palamós presenta una distribució per edats amb un clar predomini de la franja de 25 a 45 anys (34%), mentre que la franja dels 0 als 25 presenta percentatges de pes inferiors el 2006 (25,6%) que els que presentava el 1996 (32%).

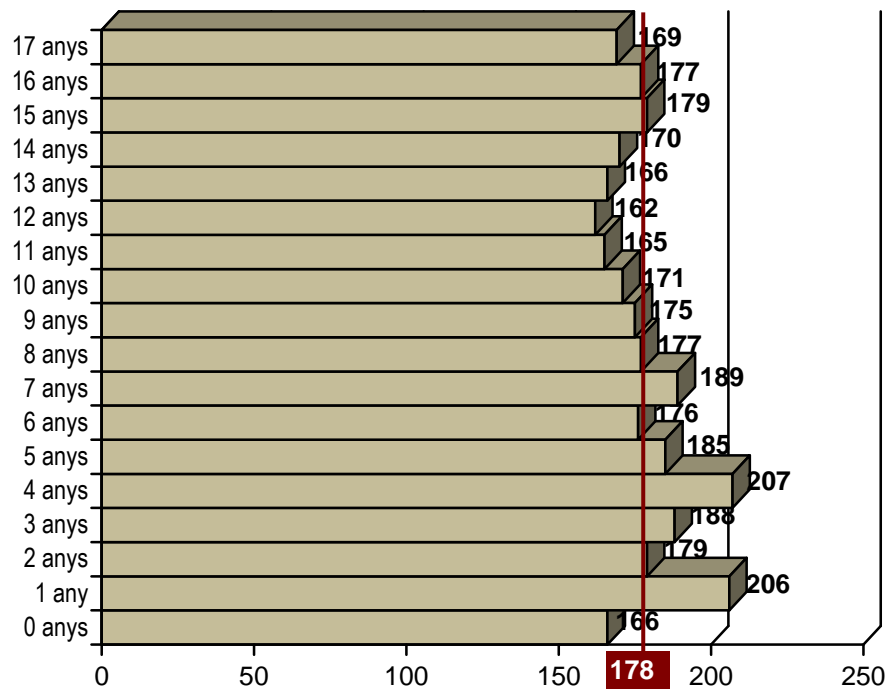
Per tant, responent a la piràmide es podria parlar d'un cert envelliment de la població de Palamós, amb un clar predomini en del pes de la població adulta major de 25 anys. També cal fer notar que la major esperança de vida femenina explica les diferències en el vèrtex de la piràmide. Així, mentre el global de població la divisió del pes entre sexes el 2006 és pràcticament d'equilibri (49,6% d'homes per un 50,4% de dones), quan s'analitza les persones majors de 70 anys la diferència entre sexes és important: els homes representen el 4,86% i les dones el 7,38%.

Gràfic 1.4. Piràmides d'edats. Comparativa. 1996 i 2006

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

El total de la població menor d'edat és de 3.207 persones. Els contingents de cada edat són força semblants, amb una mitjana situada en 178 persones. La lectura del Gràfic 1.5. permet comprovar com les edats menors són les que se situen per sobre la mitjana. Això podria indicar una certa recuperació de la base de la piràmide poblacional. Recollint el que s'ha vist en les piràmides d'edat, és de preveure que es produirà un creixement de la població infantil ja que el gruix de la piràmide se situa en aquella població que presenta índex de fertilitat elevats.

Gràfic 1.5. Població menor d'edat. Palamós 2007.

Font: Elaboració pròpia a partir del Padró d'Habitants de Palamós. Novembre de 2007

A Palamós s'observa una tendència a l'envelliment de la població superior a la del Baix Empordà i Catalunya. Així, mentre el pes de la població menor d'edat perd 2,77 punts respecte 1996 (2,61% a la comarca i 1,89% a Catalunya) la població de 65 anys o més en guanya 0,81 (0,02 Baix Empordà i 0,2 a Catalunya). Com es veia a la piràmide el tram entre 18 i 64 anys és el que guanya pes poblacional.

Taula 1.2. Evolució del pes de la població menor d'edat i major de 65 anys

Àmbit territorial	Tram d'edat	1996	2006
Palamós	Menors d'edat	20,53%	17,76%
	18 a 64 anys	63,88%	65,84%
	65 o més	15,59%	16,40%
Baix Empordà	Menors d'edat	20,16%	17,55%
	18 a 64 anys	63,49%	66,08%
	65 o més	16,35%	16,37%
Catalunya	Menors d'edat	18,95%	17,06%
	18 a 64 anys	64,77%	66,47%
	65 o més	16,28%	16,48%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

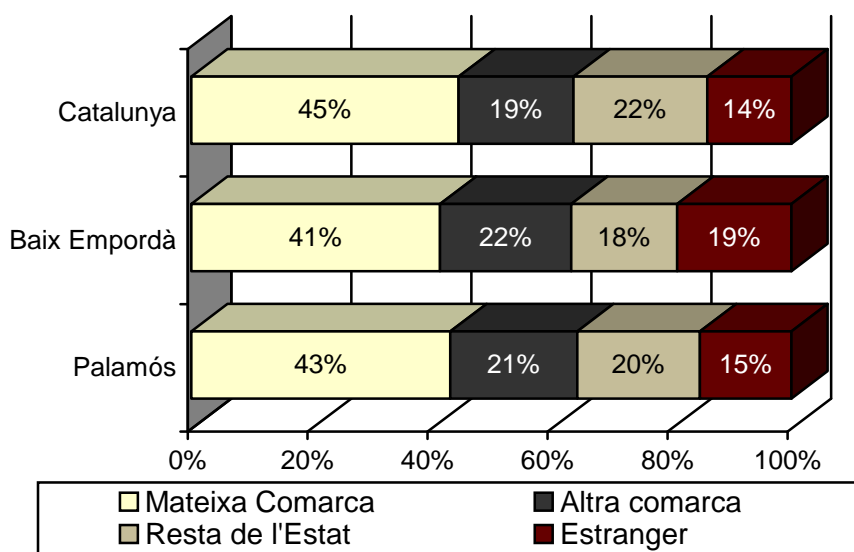
2.3. Procedència i nacionalitat

La diversitat de dades estadístiques provoca que calgui anar referint fonts diferents segons l'objectiu que es cerqui: si es tracta de realitzar fotografies estàtiques, s'utilitza el Padró Municipal, si es tracta de realitzar comparatives, s'utilitzen dades de l'IDESCAT.

Perspectiva de comparativa amb altres territoris i evolutiva

Les xifres que caracteritzen la població segons el lloc de naixement se situen entre les mitjanes comarcals i nacionals. Un 43% de la població ha nascut a la pròpia comarca; un 21% ho ha fet en una altra; un 20% a la resta de l'Estat i un 15% a l'estranger. Aquest percentatge de població estrangera, tot i ser lleugerament superior a la mitja catalana, és quatre punts inferior a la mitjana del Baix Empordà.

Gràfic 1.6 Població segons el lloc de naixement. 2006.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

La Taula 1.3. permet veure el detall de la població nascuda a la resta de l'Estat. En ella s'hi pot comprovar com la comunitat andalusa manté un pes important, del 13,22% de la població, producte dels processos migratoris interns dels anys 50, 60 i 70. L'atractivitat laboral de Palamós fa que el percentatge de població de la resta de l'Estat estigui per sobre de la mitjana comarcal.

Taula 1.3. Població segons el lloc de naixement per Comunitats Autònomes 2006

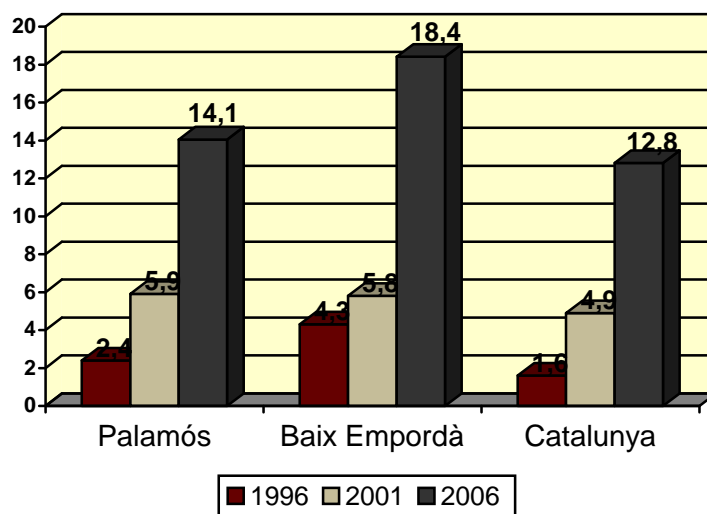
Lloc naixement	Palamós	Baix Empordà	Catalunya
Catalunya	64,30%	63,34%	63,71%
Resta Estat	20,47%	17,63%	22,29%
Andalusia	13,22%	11,18%	10,07%
Aragó	0,65%	0,54%	1,70%
Astúries	0,19%	0,16%	0,23%
Balears	0,13%	0,14%	0,14%
Canàries	0,10%	0,08%	0,09%
Cantàbria	0,05%	0,08%	0,13%
Castella-M	0,71%	0,82%	1,65%
Castella-LI	0,94%	0,99%	2,03%
P. València	0,97%	0,55%	0,91%
Extremadura	0,97%	1,14%	2,05%
Galícia	0,73%	0,56%	1,18%
Madrid	0,50%	0,48%	0,62%
Múrcia	0,53%	0,37%	0,75%
Navarra	0,13%	0,10%	0,15%
País Basc	0,32%	0,24%	0,30%
Rioja	0,05%	0,05%	0,10%
Ceuta/Melilla	0,28%	0,15%	0,20%
Estranger	15,22%	19,04%	14,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

Si els anys 50, 60 i 70 el creixement de població estava protagonitzat per la immigració interior, la última dècada s'ha caracteritzat per l'arribada de població amb nacionalitat estrangera³. A Palamós el 1996 només el 2,4% de la població tenia nacionalitat estrangera. Aquest percentatge creix fins a pràcticament el 6% el 2001. Però l'acceleració definitiva es produeix en els últims anys, arribant al 14% el 2006. Al Gràfic 1.7., es pot comprovar com l'evolució ha estat similar a la comarca i a Catalunya. Cal fer notar, però, que l'evolució dels últims 5 anys ha estat molt major a la comarca que a Palamós. Al Baix Empordà la població estrangera arriba al 18,4% el 2006, creixent una diferència de 12 punts en relació al 2001, mentre que a Palamós es situa en el 14%, amb una diferència de 8,1 punts.

³ Cal tenir en compte que el Gràfic 1.6. i la Taula 1.3. es refereixen al lloc de naixement i no a la nacionalitat, variable que es tindrà en compte en els propers gràfics.

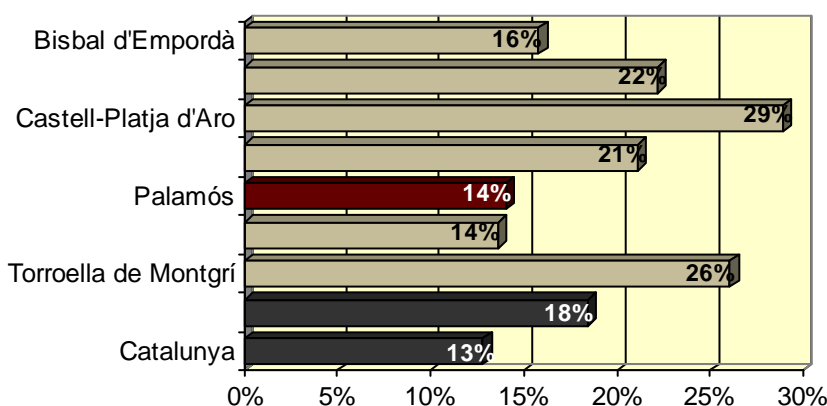
Gràfic 1.7. Evolució de la població estrangera entre 1996 i 2006. En percentatges sobre el total de població

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

Si es compara el pes de la població estrangera de Palamós amb municipis de la comarca es pot veure com presenta dades força inferiors a aquests. Certament, dels municipis analitzats, Palamós i Sant Feliu de Guíxols són els municipis amb percentatges inferiors de població estrangera, amb un 14% que se situa lluny del 29% de Castell-Platja d'Aro o del 21% de Palafrugell.

Gràfic 1.8. Població segons nacionalitat. Comparativa municipis. 2006.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

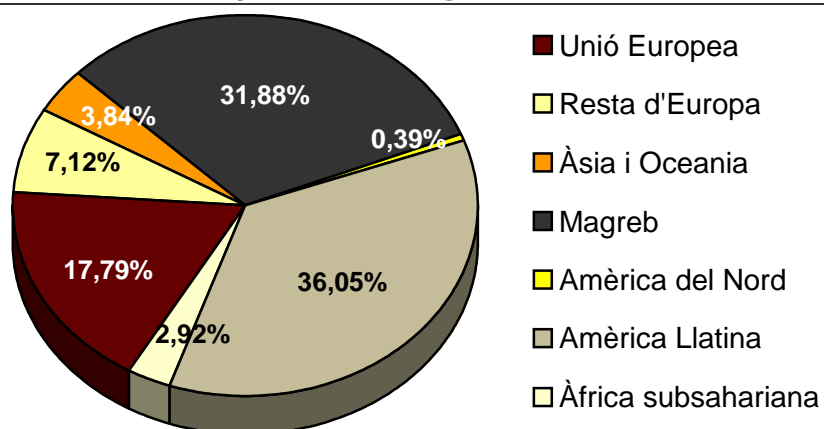
Perspectiva estàtica

Més enllà de les dades que permeten realitzar les comparatives mostrades fins al moment, al ser l'arribada de població estrangera un fenomen en evolució constant, cal fer referència a les dades més actualitzades en l'elaboració d'aquest estudi. En

aquest sentit, amb el Padró del 22 d'abril de 2008, el percentatge de població estrangera és del 16,7% del total.

Segons aquestes dades la població estrangera resident a Palamós prové majoritàriament de l'Amèrica Llatina (36,05%) i del Magreb (31,88%). Menys important, en volum, és la que té nacionalitat d'algun país de la Unió Europea (17,79%) o de la resta d'Europa (7,12%). Certament, es pot afirmar que la població immigrada no respon a un únic perfil sinó que és força diversa.

Gràfic 1.9. Nacionalitat de la població estrangera. Palamós 2007.

Font: Elaboració pròpia a partir del Padró d'Habitants de Palamós. Novembre de 2007

Ara bé, tot i la diversitat apuntada cal remarcar el pes de la població amb nacionalitat marroquina dins la població estrangera (31,52%) i, fins i tot, sobre el total de població (5,29%). Per tant, tot i que quan es parla d'immigració a Palamós cal fer-ho de diversitat de nacionalitats, també és cert que cal remarcar el pes de la població marroquina com el col·lectiu immigrant més nombrós (960 persones).

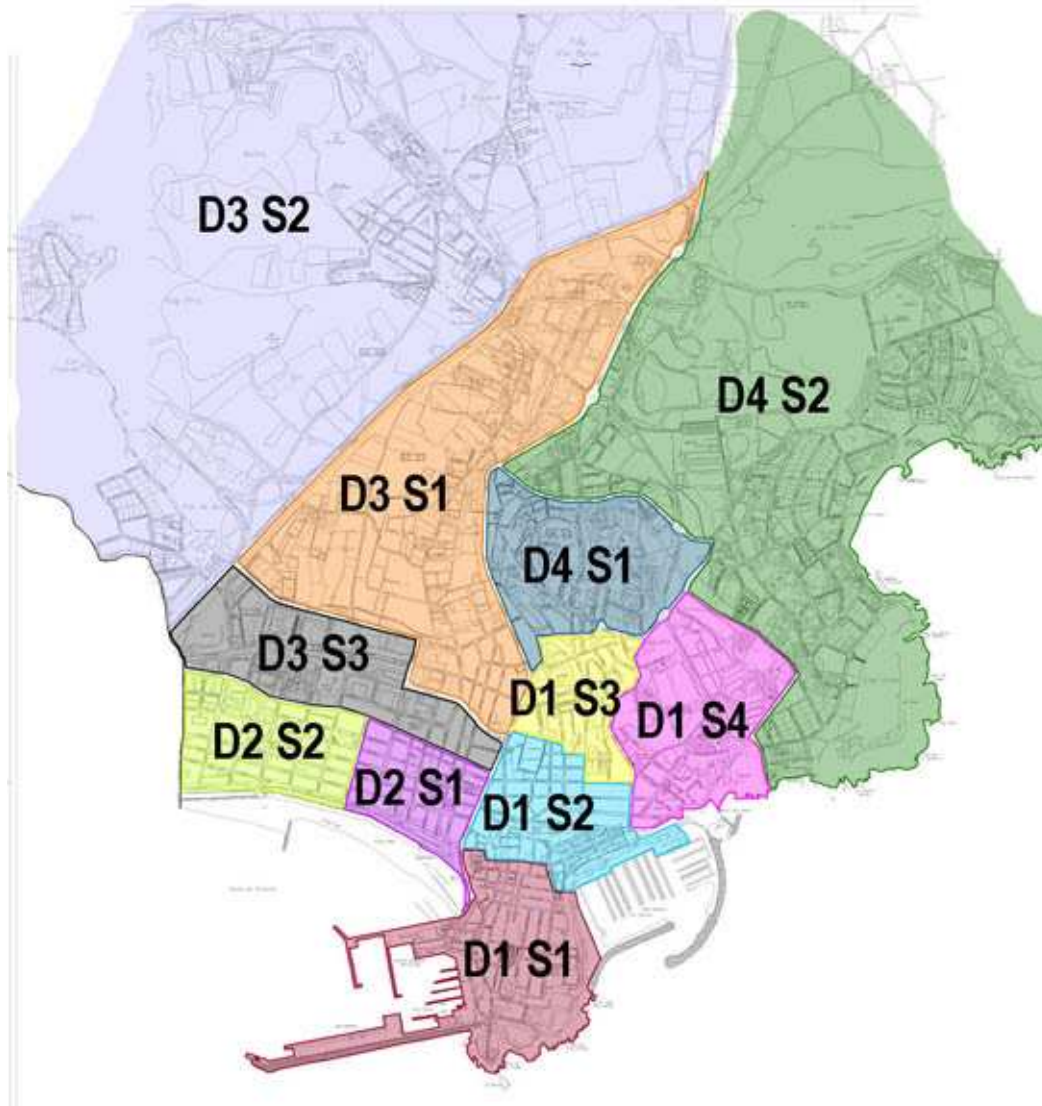
Taula 1.4. Població segons principals nacionalitats presents a Palamós. 2007.

País / nacionalitat	Nombre total	Pes sobre població estrangera	Pes sobre total població
Marroc	960	31,52%	5,29%
Bolivia	229	7,52%	1,26%
Argentina	204	6,70%	1,12%
Colòmbia	151	4,96%	0,83%
Equador	139	4,56%	0,77%
Itàlia	106	3,48%	0,58%
França	105	3,45%	0,58%
Romania	93	3,05%	0,51%

Font: Elaboració pròpia a partir del Padró d'Habitants de Palamós. Novembre de 2007

La població estrangera es reparteix de manera desigual dins del terme municipal, produint concentracions més importants en algunes zones i menys en d'altres. La major concentració (del 25%) es produeix en la Secció 1 del Districte 4, que en bona part correspon al Barri de Mas Guàrdies. En segon lloc, aollint també un percentatge elevat de immigració hi ha les Seccions 1 (21%) i 2 (22%) del Districte 1. Es corresponen a l'Eixample Nord, el barri Vell i El Pedró. També són significatius el 18% i 19% de la zona de l'Eixample, que correspon al Districte 2. Les concentracions s'expliquen tant pel mercat de l'habitatge com per la voluntat dels nousvinguts de trobar entorns socials que els facilitin la integració.

Quadre 1.3. Distribució de persones estrangeres pel territori

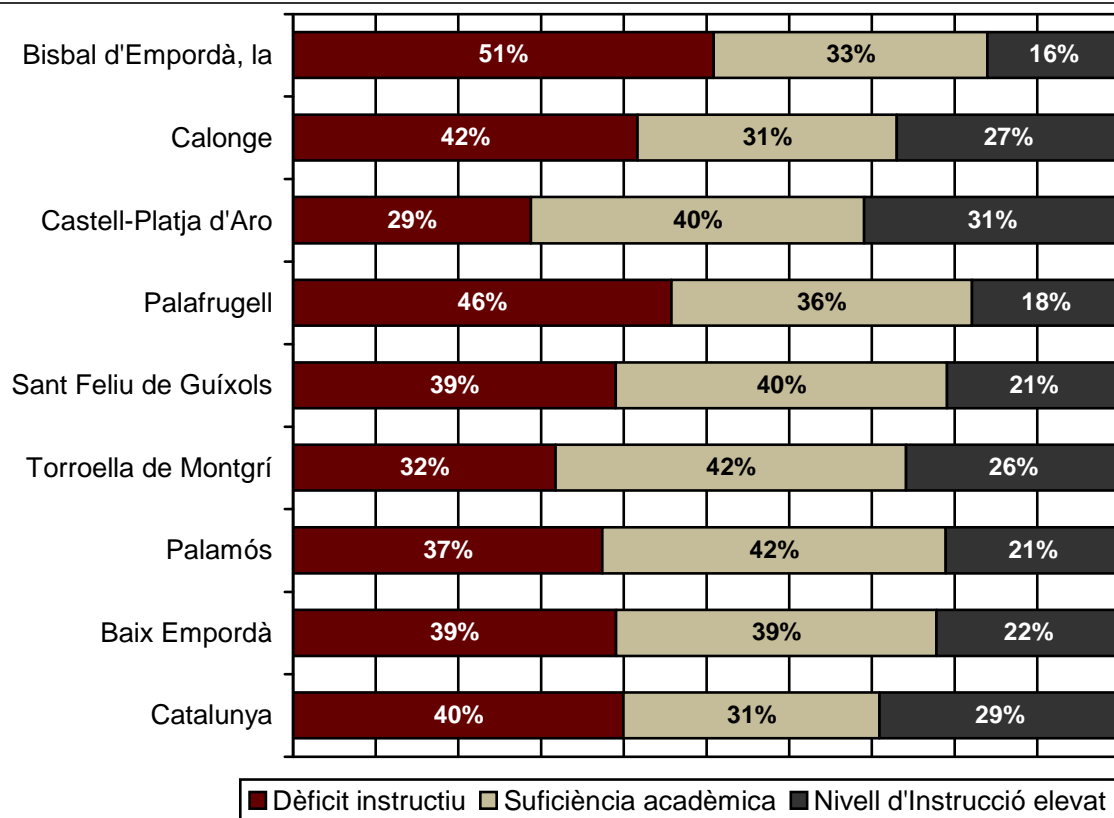
Font: Elaboració pròpia a partir de plànols de l'Ajuntament de Palamós

2.4. El nivell d'instrucció

Per a poder realitzar comparatives sobre els nivells d'instrucció⁴ amb altres realitats territorials només es disposen de dades del 2001. Certament, es tracta de dades antigues que segur que s'han modificat el últims anys, però que apunten alguns elements interessants per a l'anàlisi. Així, Palamós mostra un percentatge de dèficit instructiu inferior al de la comarca i Catalunya i a la majoria dels municipis del voltant. En contrapartida, però, tampoc mostra percentatges superiors de grau d'instrucció elevat. Per la qual cosa es pot dir que predomina la població amb titulacions mitjanes.

Gràfic 1.10. Nivell d'instrucció de la població de 10 anys i més. Any 2001.

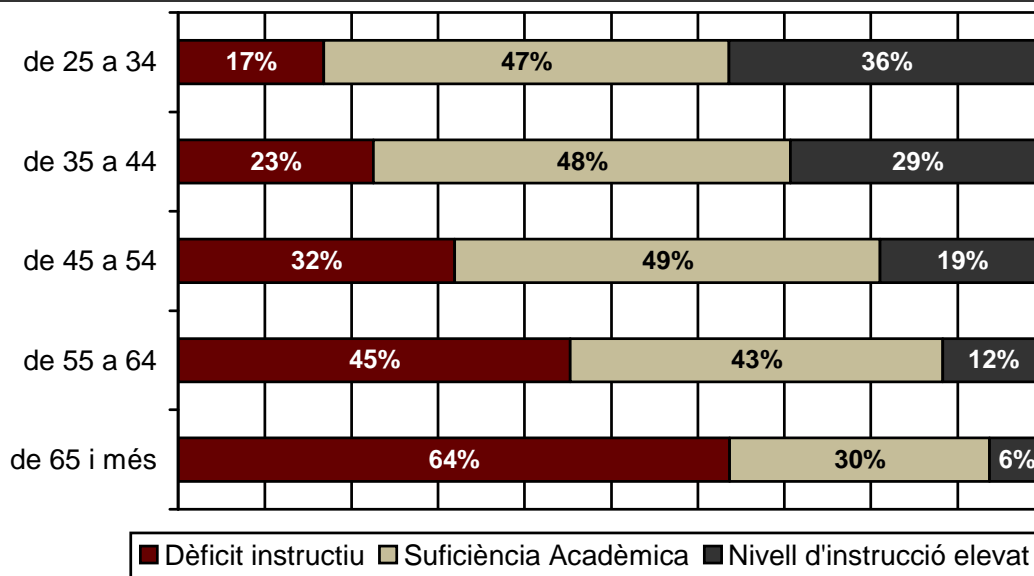

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

⁴ S'han agrupat els nivells d'instrucció en tres categories: "dèficit instructiu" quan no se sap llegir ni escriure, no es té cap tipus d'estudis, s'han fet estudis de primària però no s'han finalitzat o tan sols s'ha completat l'EGB1; la "suficiència acadèmica" fa referència a l'EGB-2, Batxillerat-ESO i FP1; i, el "nivell d'instrucció elevat" quan s'han superat els estudis de Batxillerat Superior, FP2, BUP i COU o s'ha obtingut un títol de Grau Mig o de Grau Superior.

El nivell d'instrucció està clarament determinat per factors generacionals. Així, al gràfic 1.11. es pot veure com el dèficit instructiu és superior quan major és l'edat de la població estudiada i inferior quan l'edat és menor. Un comportament invers al del nivell d'instrucció elevat.

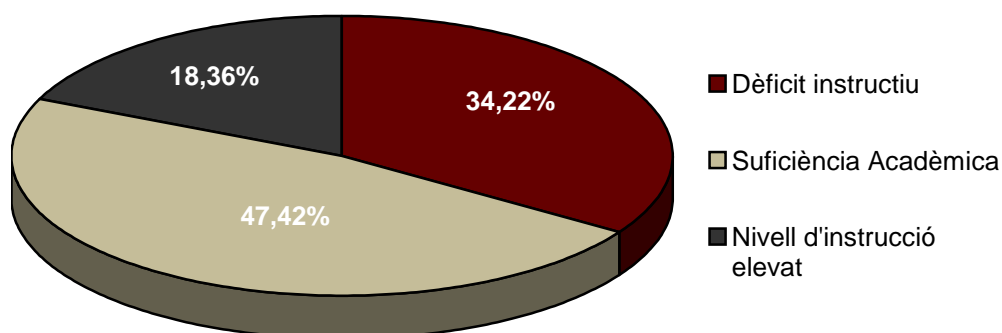
Gràfic 1.11. Nivell d'instrucció Palamós. Per grups d'edat. 2001.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

Es disposa de dades més actualitzades (2007) sobre el nivell d'instrucció, però només corresponen a Palamós. Aquestes dades confirmen algunes de les qüestions ja assenyalades anteriorment. Tot tenint en compte l'estructura d'edats de la població (més població adulta que jove), el nivell d'instrucció predominant és el de suficiència acadèmica (47,42% de la població), en segon lloc apareix la població amb dèficit instructiu (34,22%) i, finalment, la que presenta un nivell d'instrucció elevat (18,36%).

Gràfic 1.12. Nivell d'instrucció de la població de 10 anys i més. Palamós 2007.

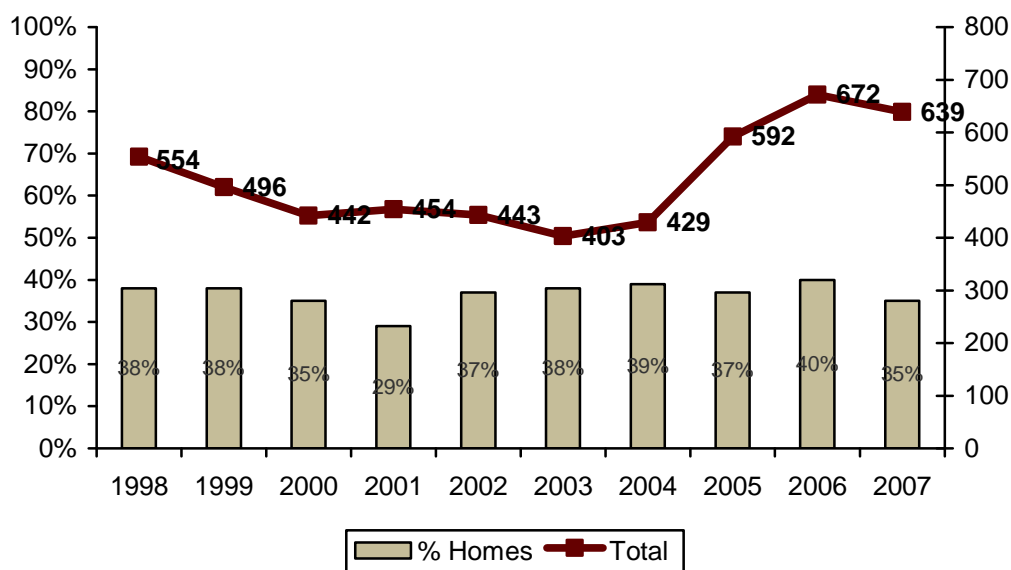
Font: Elaboració pròpia a partir del Padró d'Habitants de Palamós. Novembre de 2007

2.5. La població en relació a l'activitat

L'evolució del nombre d'aturats que mostra el gràfic 1.13. apunta a un creixement d'aquest indicador els últims anys⁵. Així, entre 1998 i el 2007 el nombre d'aturats ha crescut en 85 persones, un 15%. Ja s'ha vist, però, que el creixement de població durant aquests anys ha estat del 21%. Per tant ha augmentat la població a un ritme superior que l'increment de l'atur. En aquest sentit, es pot afirmar que el mercat laboral ha estat capaç d'absorbir la important arribada de persones en edat de treballar els últims anys.

Al Gràfic 1.13. també es pot veure com durant tots aquests anys s'ha mantingut una diferència clara entre sexes. El 2007 el 35% dels aturats són homes i el 65% són dones.

Gràfic 1.13. Evolució de l'atur a Palamós. Totals i percentatges per sexe

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

La Taxa d'activitat calcula el percentatge de població major de 16 anys que es mostra activa –estigui ocupada o no- per al mercat laboral. En aquest cas, les dades del 2001 situen Palamós amb una taxa lleugerament inferior a la mitjana comarcal i

⁵ L'IDESCAT va canviar de metodologia l'any 2005 a l'hora de comptabilitzar els aturats. És l'any on es veu un major salt en les dades.

catalana. En concret, el 42,62% de la població major de 16 anys de Palamós, per una raó o altra, no entra en el mercat del treball remunerat. La diferència entre sexes és clara: més de la meitat de les dones majors de 16 anys no es mostren disponibles.

Taula 1.5. Taxa d'activitat a Palamós 2001. Comparativa.

Àmbit	Taxa d'activitat %
Homes	68,81%
Dones	46,53%
Palamós	57,38%
Baix Empordà	58,04%
Catalunya	58,38%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

La població activa de Palamós mostrava, el 2001, percentatges d'ocupació lleugerament inferiors als del Baix Empordà i de Catalunya. Tot i així, se situa en xifres tant similars que es fa difícil parlar d'una realitat econòmica diferent en el cas de Palamós.

Taula 1.6. Població activa a Palamós 2001. Comparativa.

Àmbit	Ocupats	Busquen 1 ^a ocupació	Desocupats	Total
Palamós	88,20%	1,40%	10,40%	100%
Baix Empordà	90,00%	1,25%	8,75%	100%
Catalunya	89,83%	1,55%	8,62%	100%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

La comparativa amb àmbits territorials superiors permet caracteritzar mínimament la realitat de la ciutat. Així, mentre en tots tres casos els serveis representen entorn el 60% de l'ocupació, la indústria, la construcció i l'agricultura mostren realitats contraposades.

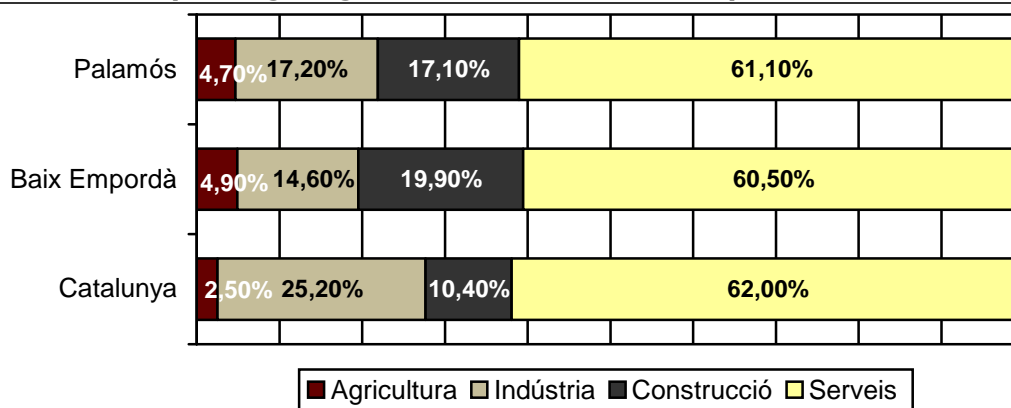
En primer lloc, la indústria, que manté un pes important a Catalunya (25%), només representa el 14,6% de l'ocupació de la comarca. A Palamós, amb una llarga tradició industrial, la indústria ocupa el 17,2% de la població, xifra superior a la mitjana de la comarca però encara inferior a la del conjunt del país.

En segon lloc, pel que fa a la construcció, es pot apreciar com aquest sector té un pes més important al Baix Empordà (19,9%) i Palamós (17,1%) que no pas pel global de Catalunya. Un aspecte a tenir en compte atesa l'evolució a la baixa que està experimentant aquest sector actualment.

Finalment, cal fer menció que tant a la comarca (4,9%) com a Palamós (4,7%) pràcticament es dobla el pes de l'ocupació agrícola sobre el total en relació a la xifra catalana (2,5%). Aquest és un factor important tant pel que fa a l'oferta i la demanda en el mercat del treball com en la preservació de l'entorn.

Gràfic 1.14. Ocupats segons grans sectors d'activitat Comparativa. 2001

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

2. Mapa escolar

El Mapa Escolar de Palamós fa una aproximació a la realitat escolar de la ciutat. A partir de les dades estadístiques disponibles es cerca l'objectiu de trobar indicadors que permetin objectivar aquesta realitat. La informació estadística permet dos paràmetres de comparació: per una banda, amb altres àmbits territorials – comarcal, regional i nacional-; i per l'altra, amb l'evolució temporal experimentada al llarg dels darrers cursos escolars.

Per elaborar aquest mapa bàsicament s'han utilitzat dues fonts d'informació estadística: en primer lloc, les dades facilitades per l'Àrea d'Ensenyament de l'Ajuntament de Palamós; en segon lloc, les dades provinents de l'*Estadística de l'Ensenyament*, del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya corresponents al curs 2006 – 2007 (les dades més actualitzades encara no es troben disponibles).

Finalment, cal fer notar que aquest mapa només es recull l'oferta formativa reglada dels 0 als 18 anys. Així, l'oferta de l'Escola Municipal d'Adults, atenent seu caràcter mixt de formació reglada i no reglada, s'analitza al Mapa d'Educació al Llarg de la Vida.

1. Els centres i les infraestructures

Palamós disposa, per al curs 2007 – 2008, de **nou centres escolars** entre els de titularitat pública i privada (Quadre 2.1.). Els centres privats d'educació infantil de segon cicle, primària i secundària obligatòria gaudeixen d'un concert amb la Generalitat de Catalunya. No en disposa, en canvi, el batxillerat de l'Escola Vedruna que és completament privat.

Quadre 2.1. Centres escolars de Palamós. Curs 2007 – 2008

Cicle educatiu	Sector públic	Sector privat
Infantil primer cicle	L'estel de Mossèn Gumersind	Montisbel
		Kumbayà
Infantil segon cicle i primària	CEIP Ruiz Giménez	Col·legi La Salle
	CEIP Vila – Romà	Escola Vedruna
Secundària obligatòria	IES Palamós	Escola Vedruna
Batxillerat	IES Palamós	Escola Vedruna
CFGM	IES Palamós	
Educació especial	EE Els Àngels	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació. Servei d'Estadística i Documentació. Estadística de l'ensenyament.

L'any 2007 aquest mapa va experimentar un canvi important amb la incorporació d'oferta pública per a l'educació infantil de primer cicle. A les dues escoles bressol existents, s'afegeix la posada en marxa, el mes de setembre, de la Llar d'infants municipal **L'estel de Mossèn Gumersind**, de 115 places. Una oferta que representa un important salt qualitatiu i una aposta de l'Ajuntament. Cal tenir en compte que l'escolarització en l'etapa de 0-3 anys no és obligatòria i per tant la iniciativa per tirar endavant una Llar d'infants prové de l'Ajuntament.

Fruit del creixement de la demanda caldrà dotar la ciutat de dos equipaments escolars nous: el tercer CEIP i un segon IES. Des de l'Ajuntament de Palamós ja s'ha informat al Departament d'Educació de la Generalitat de la reserva de 40.000 metres quadrats de sòl d'equipament on ubicar aquests centres. Ara, mancarà que des del Departament s'iniciïn els tràmits per a la seva construcció.

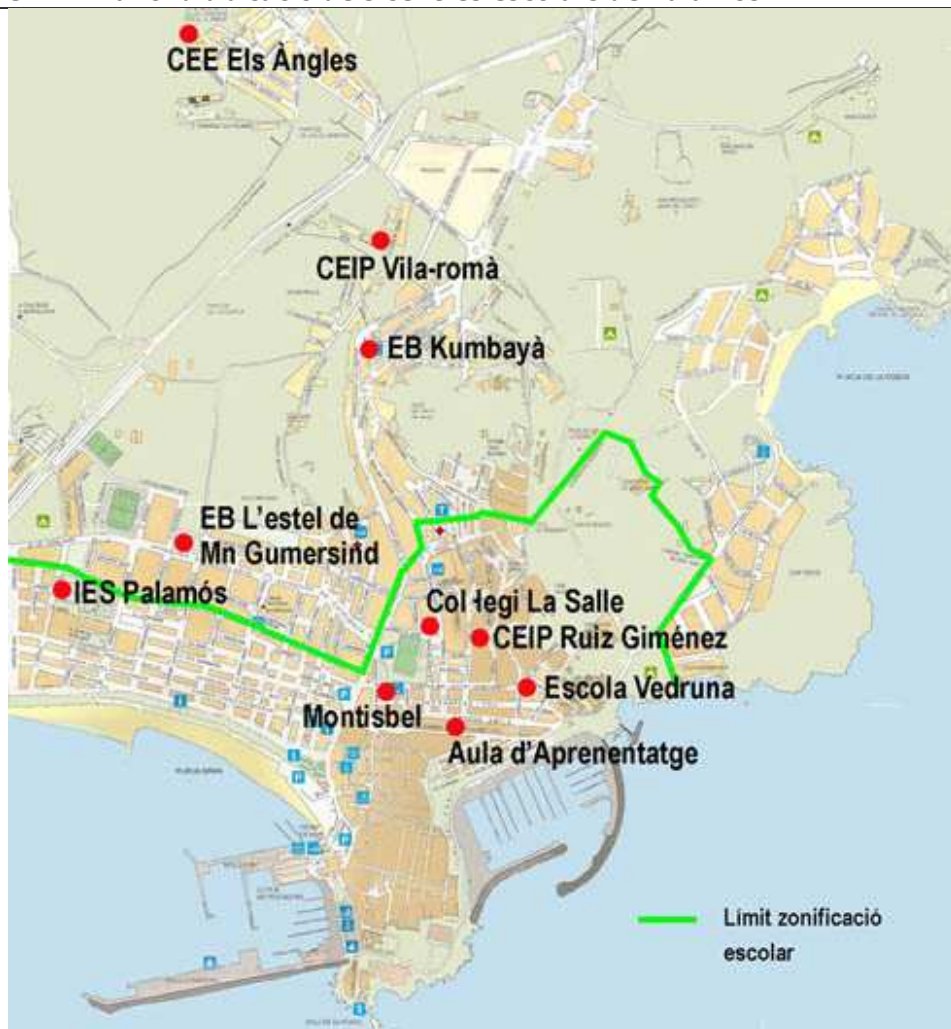

Des d'un punt de vista infraestructural, una de les situacions que requereix d'actuacions urgents són les reformes de les instal·lacions del CEIP Vila-Romà. Unes reformes llargament reclamades per l'AMPA del centre. De fet, es tracta d'un edifici que té més de 30 anys i que, tot i no tenir problemes greus en l'estructura mostra deficiències importants en les instal·lacions. Certament, es pot dir que l'edifici actual ha quedat obsolet.

La situació del Vila-Romà ha generat conflictes i tensions els últims temps, fins i tot la convocatòria de vagues. En aquest sentit, cal dir que ja s'han fet, per part de l'Ajuntament, algunes actuacions d'urgència per garantir el bon funcionament i seguretat de les instal·lacions. Igualment, ja està en tràmit administratiu el projecte de construcció de la nova escola del Vila-Romà, en la ubicació actual, i s'estima que pugui ser una realitat l'any 2010.

En el Quadre 2.2 es mostra la **ubicació espacial** dels centres escolars de Palamós, així com de l'Aula d'Aprenentatge. Com es pot observar la majoria de centres es troben al centre urbà (Eixample i Eixample nord), a excepció de l'escola bressol Kumbayà i el CEIP Vila – Romà, que es troben al barri de Sant Joan, i l'escola Els Àngels que se situa al barri del Tennis, separada de la resta per la carretera C-31 que actua com a barrera física.

La zonificació escolar estableix dues zones de matriculació per a infantil i primària: la zona sud, equivalent als districtes 1 i 2, està assignada al CEIP Ruiz Giménez i la zona nord, equivalent als districtes 3 i 4, al CEIP Vila – Romà. D'aquesta manera es manté l'equilibri entre les dues escoles. Val a dir que per al curs 2007-2008 els centres concertats, La Salle i Vedruna, també s'han incorporat a la zonificació, el primer a la mateixa zona que el Vila-Romà i el segon a la del Ruiz Giménez.

Quadre 2.2. Plànol d'ubicació dels centres escolars de Palamós

Font: Ajuntament de Palamós

2. La cobertura escolar

El sector públic i el sector privat es reparteixen, quasi bé en la mateixa proporció, l'escolarització de l'alumnat. Les xifres corresponen al curs 2006 – 2007, les que estan publicades. Ara bé, per tal de reflectir la realitat actual s'han incorporat dades del curs 2007-2008 que recullen les matriculacions a l'EBM L'Estel de Mossèn Gumersind, que va obrir les seves portes el mes de setembre de 2007. D'aquesta manera, en l'oferta d'escolarització d'Infantil de Primer Cicle, l'equilibri és pràcticament del 50%. És

important remarcar que el curs 2007-2008, el d'obertura de l'Estel, es varen poder atendre totes les sol·licituds de matrícula, quedant dues places lliures a P2.

Tot i aquest repartiment quasi equitatiu (52% al sector públic i 48% al privat), s'aprecien lleugeres diferències quan es fa la comparativa per cicles educatius. A infantil de segon cicle i primària és el sector privat qui escolaritza un volum superior d'alumnat. En el cas de l'educació infantil les diferències són petites (el 50,9% està escolaritzat en el sector privat i el 49,1% en el sector públic). En canvi, és en l'educació primària on guanya pes el nombre d'alumnes que estan matriculats al sector privat (el 52,4% del total). En la secundària obligatòria s'inverteixen els pesos i és el sector públic qui assumeix en major mesura l'escolarització dels joves entre 12 i 16 anys. Finalment, pel que fa al batxillerat cal destacar que l'Escola Vedruna escolaritza un volum superior d'alumnes tot i que, com ja ha quedat apuntat, es tracta d'una oferta que no gaudeix de concert públic i, per tant, el cost de la matriculació és força més elevat que el del sector públic. Tanmateix, també el repartiment per a aquest nivell educatiu entre els dos sectors és força semblant.

Taula 2.1. Nombre de centres i alumnes segons cicle i titularitat. Curs 2006 – 2007

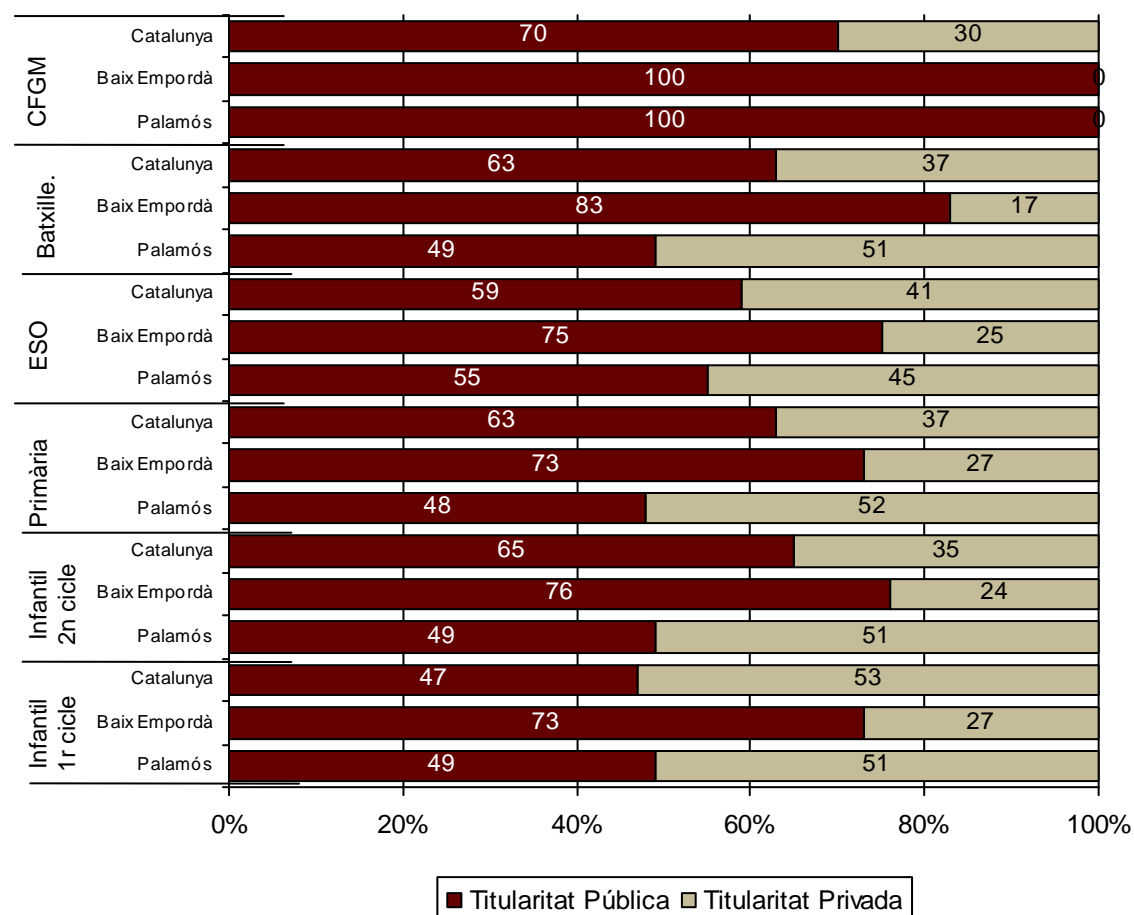
Cicle educatiu	Titularitat pública		Titularitat privada	
	Centres	Alumnes	Centres	Alumnes
Infantil primer cicle*	1	113	2	117
Infantil segon cicle	2	297	2	308
Primària	2	564	2	621
Secundària obligatòria	1	467	1	379
Batxillerat	1	127	1	134
CFGM	1	42	--	--
Educació especial	1	66	--	--
Total	5	1.676	4	1.559

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació. * Les dades de L'Estel són del curs 2007-2008

Si es compara Palamós amb altres àmbits territorials, s'aprecien algunes diferències pel que fa a la cobertura del sector públic i privat per a cada un dels cicles educatius. La consolidació de l'oferta privada amb La Salle i Vedruna explica perquè Palamós és el territori que presenta percentatges més baixos de cobertura del sector públic. En els cicles d'educació obligatòria els percentatges oscil·len entorn el 50%, mentre que al Baix Empordà i al conjunt de Catalunya la cobertura del sector públic és bastant superior. Són especialment destacables les diferències que s'estableixen entre Palamós i la seva comarca. El Baix Empordà presenta una cobertura pública molt

elevada per a tots els cicles educatius i, en canvi, a Palamós la presència del sector privat és força superior.

Gràfic 2.1 Titularitat dels centres escolars en els diferents nivells formatius. Percentatge sobre el total d'alumnat. Curs 06/07

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

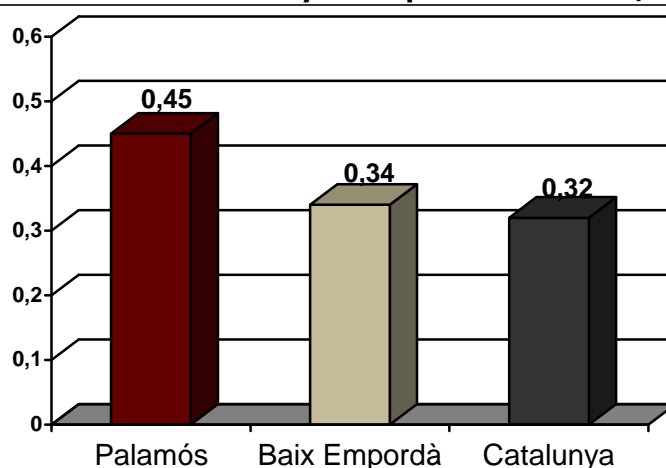
Les taxes d'escolarització acaben de completar la informació sobre la cobertura dels dos sectors en cada un dels cicles educatius. Les dades que es presenten en les següents taules corresponen, per una banda, a la matriculació corresponent al curs 2006 – 2007 i, per l'altra, a les dades de població corresponents a l'any 2006.

La ràtio d'escolarització⁶ de l'alumnat de primer cicle d'educació infantil cal analitzar-la amb cautela, ja que per tal de tenir informació s'han barrejat dades d'anys diferents, entenent que tot i que les variacions no són molt importants d'una anys a l'altra sí

⁶ Quan la ràtio d'escolarització és igual a 1 s'indica que tota la població de les edats corresponents al cicle educatiu es troba escolaritzada en el municipi; si és inferior a 1 que hi ha una part de la població que no està escolaritzada en el municipi i si és superior a 1 que la població escolaritzada és més gran que la població resident al municipi.

que modifiquen resultats. S'ha optat per fer això per tal de fer una anàlisi més fidel a la realitat, ja que l'obertura l'Estel de Mossèn Gumersind ha modificat molt el panorama en aquest nivell educatiu. Així, a les dades de Palamós del curs 06/07 s'hi ha sumat les dades de matriculació del curs 2007/2008 que el situen en una millor posició que les ràtios de la comarca i del conjunt del país. Novament, cal advertir que les dades es corresponen a cursos diferents i serveixen només per aproximar l'anàlisi.

Gràfic 2.2 Ràtio d'escolarització 0-2 anys. Comparativa. Curs 06/07

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació, Ajuntament de Palamós i IDESCAT (Població any 2006).

Taula 2.2. Matriculats a primer cicle d'educació infantil sobre la població de 0 a 2 anys. Curs 06/07. Comparativa

Àmbit territorial	Nombre de matriculats	Població de 0 a 2 anys (2006)	Ràtio d'escolarització
Palamós	232	514	0,45
Baix Empordà	1.352	3.960	0,34
Catalunya	73.801	231.619	0,32

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació. Servei d'Estadística i Documentació. Estadística de l'ensenyament, Ajuntament de Palamós i IDESCAT.

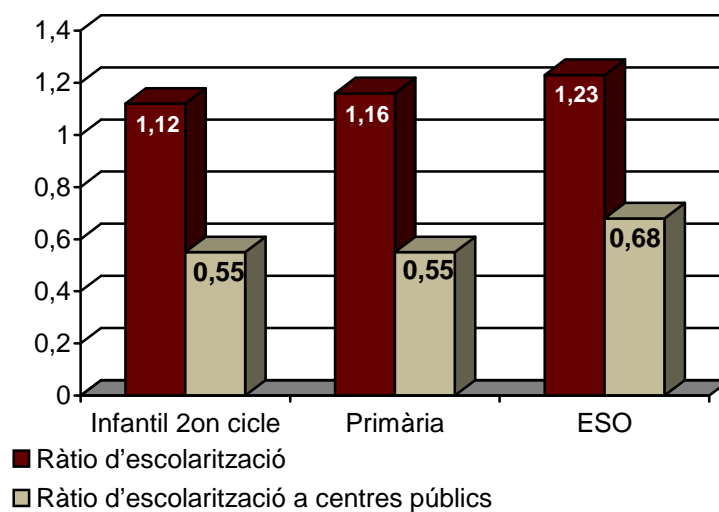
El Gràfic 2.4. mostra les ràtios d'escolarització de segon cicle infantil, primària i secundària obligatòria⁷. Són aquests indicadors els que reflecteixen una realitat singular de Palamós. Totes les ràtios són superiors a 1, fet que indica que els centres escolars de Palamós acullen a alumnes provinents d'altres municipis, ja que és superior el nombre de matriculats que el volum de població en edat d'escolarització obligatòria empadronada al municipi. Aquest factor de **capitalitat escolar** s'explica

⁷ Per la resta de cicles educatius, la comparativa amb els àmbits territorials superiors no és pertinent ja que en tractar-se d'ensenyaments obligatoris les ràtios són sempre igual a 1 (amb petites variacions) ja que rarament els alumnes s'escolaritzen fora de la seva pròpia comarca o del país.

perquè Palamós (juntament amb Palafrugell i Sant Feliu de Guíxols) juga un paper de referent per als municipis petits i mitjans de la comarca; disposa d'oferta pública i privada per a totes les etapes educatives, fet que cobreix les necessitats d'escolarització dels pobles del voltant, sobretot a partir de l'educació secundària.

Les ràtios d'escolarització mostren com el sector públic ofereix una cobertura superior a la que mostraven els percentatges de distribució de l'alumnat entre el sector públic i el sector privat. Les ràtios assenyalen que més del 50% de l'alumnat assisteix a les escoles públiques, amb un percentatge que augmenta considerablement en el cas de la ESO, quan gairebé 7 de cada 10 estudiants s'escolaritzen a l'IES Palamós. Cal tenir en compte que els municipis de poques dimensions del voltant no disposen d'institut i, per tant, els seus estudiants s'han de desplaçar a Palamós o a Palafrugell, ja sigui per anar a l'institut públic o a l'escola concertada.

Gràfic 2.4. Ràtios d'escolarització. Curs 06/07

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació. Servei d'Estadística i Documentació. Estadística de l'ensenyament i IDESCAT.

Finalment, també pel que fa a la cobertura escolar, cal fer referència al Centre d'Educació Especial Els Àngels, que atén cada curs a una setantena d'alumnes (el curs 2006-2007, un total de 66) d'edats compreses entre els 3 i els 20 anys; els quals representen entre el 20% i el 25% de l'alumnat amb necessitats educatives especials de la comarca. La resta s'escolaritzen en centres ordinaris.

3. La densitat a les aules

Tal i com mostra la comparativa de les piràmides d'edat de 1996 i 2006 (Mapa de territori i població), el creixement poblacional ha afectat en menor mesura les franges d'edat escolar en relació a les franges d'edat adulta. Això fa preveure que aquest creixement en la part central de la piràmide, persones en edat de tenir fills, es pot traduir els propers anys en un augment del nombre d'infants i joves. El detall del nombre d'efectius dels menors d'edat sí que ha reflectit, però, que les franges dels més petits són més nombroses que els d'edat compresa entre els 14 i els 18 anys.

Aquest comportament poblacional ha tingut un impacte clar en l'augment i la reducció del nombre d'aules disponibles per cada cicle educatiu i, en conseqüència, sobre la densitat de les aules. Si s'analitzen les dades corresponents als cursos 2001-02 i 2006-07 s'observa com a infantil de segon cicle i primària, tot i l'obertura de noves línies, ha crescut la mitjana d'alumnes per aula en el sector públic: ha crescut més ràpid la demanda que l'oferta. No obstant, tot i l'augment de les ràtios això no ha suposat superar els màxims establerts per la normativa de 25 alumnes per aula.

A secundària també s'ha produït un augment de les ràtios, però a diferència del que passava a infantil i primària s'ha degut a la disminució del nombre d'aules disponibles. Les dades demogràfiques ens han mostrat com en deu anys (del 1996 al 2006) s'ha reduït substancialment el nombre de població en edat de cursar la secundària, fet que ha repercutit directament en la reducció del nombre de grups a l'IES Palamós, de 25 aules per al curs 2001 – 2002, s'ha passat a 17 per al curs 2006 – 2007. La reducció en vuit aules ha provocat que les ràtios hagin crescut, tot i que s'han mantingut per sota del màxim dels 30 alumnes per aula.

L'educació post-obligatòria ha viscut dues situacions ben diferents: així com en el batxillerat s'han reduït les ràtios fruit de l'obertura d'una aula més (de 4 a 5), en els cicles formatius han augmentat com a conseqüència de disposar d'una aula menys (de 2 a 1). El nombre absolut d'alumnes s'ha reduït en els dos casos, però pel fet de disposar de més o menys grups la densitat a l'aula ha estat diferent.

En el sector privat la situació pràcticament no ha variat entre aquests dos cursos, fet que ens indica que a les fluctuacions demogràfiques principalment s'hi ha adaptat el sector públic. Només en el cas d'infantil de primer cycle s'ha augmentat l'oferta en una aula més fet que ha permès que la densitat disminuís considerablement (de 14 infants per aula a 11). En general, la demanda a infantil de segon cycle i primària s'ha mantingut igual (amb petites variacions d'augment de les ràtios) i a secundària i batxillerat en canvi s'han reduït les ràtios també lleugerament.

Les dades del CFGM s'expliquen perquè en realitat hi ha alumnat que està matriculat d'alguns crèdits pendents o de pràctiques, per tant, la major part del curs no estan presents a les aules. Així que no es pot parlar d'una important massificació en aquests nivells educatius.

Taula 2.3. Mitjana d'alumnes per aula. Curs 01/02

Cicle educatiu	Titularitat pública		Titularitat privada	
	Aules	Alumnes/aula	Aules	Alumnes/aula
Infantil primer cycle	--	--	9	14,4
Infantil segon cycle	10	21,7	12	24,3
Primària	22	22,0	24	25,8
Secundària obligatòria	25	16,6	12	30,8
Batxillerat	4	34,2	4	34,2
CFGM	2	29	--	--

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

Taula 2.4. Mitjana d'alumnes per aula. Curs 06/07

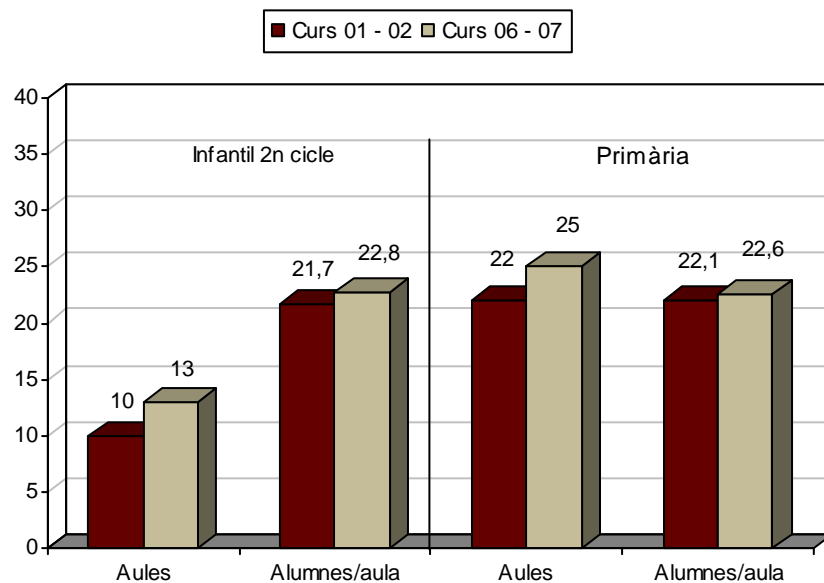
Cicle educatiu	Titularitat pública		Titularitat privada	
	Aules	Alumnes/aula	Aules	Alumnes/aula
Infantil primer cycle	--	--	10	11,7
Infantil segon cycle	13	22,8	12	25,6
Primària	25	22,6	24	25,9
Secundària obligatòria	17	27,5	12	31,6
Batxillerat	5	25,4	4	33,5
CFGM	1	42	--	--

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

El creixement de la població de menor edat ha tingut el seu impacte en les aules d'educació infantil de segon cycle i educació primària. Tal i com es pot observar en el Gràfic 2.7 s'han obert tres aules més per a cada un dels cycles i, en canvi, la ràtio

d'alumnes per aula també ha crescut. No obstant, tot i aquest increment de les ràtios també val a dir que s'ha pogut assumir correctament l'impacte, tot deixant les ràtios només 1 punt (a infantil) i 0,5 punt (a primària) per sobre en el període de tres cursos. A més a més, com ja s'ha dit, encara resta un marge de 2,2 punts per assolir el nivell màxim que marca la normativa i, per tant, es pot afirmar que les aules de Palamós no es troben saturades.

Gràfic 2.7. Evolució de l'oferta de places i la mitjana d'alumnes per aula

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació. Servei d'Estadística i Documentació. Estadística de l'ensenyament.

En general, el **sector concertat** presenta una **densitat més elevada** de les aules (veure Taula 2.4), fet que provoca que en alguns casos se superi el nombre màxim d'alumnat per aula permès. Per cicles educatius, les màximes diferències s'estableixen a l'ESO i al batxillerat, on les aules del sector privat tenen entre 5 i 8 alumnes més que les aules del sector públic. Precisament en aquests nivells se supera en els dos casos el màxim establert de 30 alumnes per aula: 31,6 alumnes per aula de mitjana a l'ESO i 33,5 al batxillerat. És en aquest sentit que es pot afirmar que les aules de l'Escola Vedruna presenten una densitat força més elevada que les de l'IES Palamós.

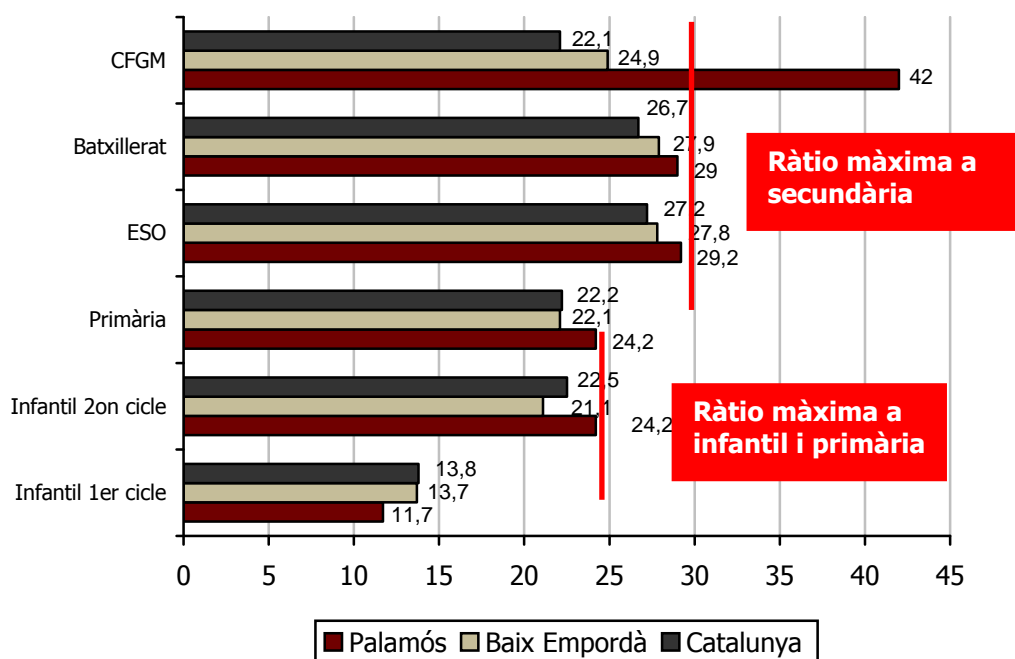
Si es fa la comparativa amb els territoris de referència s'observa, com a característica general, que la mitjana d'alumnes de les aules de Palamós és superior que les mitjanes que presenten el Baix Empordà i Catalunya. Aquesta major pressió exercida

sobre les aules de Palamós reafirma la capitalitat escolar que exerceix la ciutat envers el seu territori del voltant. Això fa que Palamós no només hagi d'assumir els seus creixements poblacionals sinó els d'una àrea territorial més vasta.

Tot i aquesta major densitat de les aules dels centres escolars de Palamós que les mitjanes comarcal i nacional, també cal dir que se situen dins dels nivells de normalitat. Només en un cas se supera amb escreix el que estableix la normativa: en les aules dels cicles formatius. Aquest cas, però, és excepcional ja que atesa la disminució del nombre d'alumnes es va optar per fusionar els dos grups existents en un de sol i com s'ha explicat en paràgrafs anteriors la matrícula no es tradueix directament en presència d'alumnat a l'aula.

Una qüestió important en l'anàlisi de les ràtios de les aules és la dificultat que es troba en reflectir el que realment passa als centres. En realitat, davant de l'increment d'alumnat els centres estan fent esforços molt importants per tal de dividir grups i evitar massificació. Això s'afegeix a que, com es veurà en propers apartats, la diversitat a les aules és cada cop més important i la proximitat del docent amb l'alumnat és necessària per tractar amb aquesta heterogeneïtat.

Gràfic 2.8. Mitjana d'alumnes per aula. Comparativa Territorial. Curs 06/07

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

El fet que el creixement demogràfic s'estigui centrant en la població en edat de tenir fills i que ja es comenci a notar un major nombre d'infants entre els 0 i els 6 anys fa preveure que els propers anys es produirà una major pressió sobre el sistema escolar de Palamós. Cal tenir en compte aquestes prospeccions per anticipar-se a la necessitat de disposar de nous equipaments o encarar la reforma dels ja existents per tal que es pugui absorbir amb garanties aquests creixements.

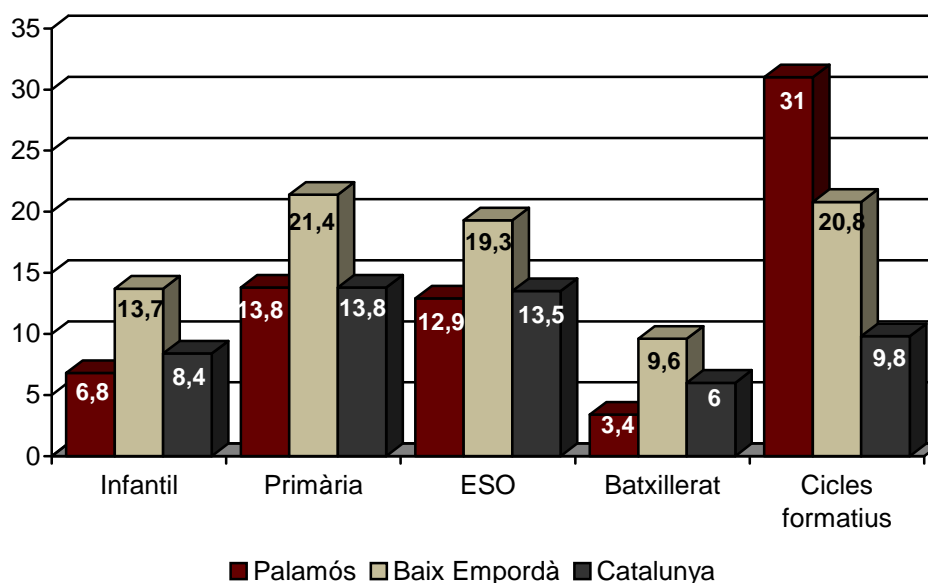
4. La diversitat a l'escola

Tal i com es constata en el Mapa de territori i població, Palamós ha començat a acollir, aquests darrers cinc anys, població estrangera bàsicament provinent d'Amèrica Llatina i el Magreb. No obstant, si s'observa la realitat dels municipis més importants de la comarca, Palamós encara se situa en la franja baixa pel que fa al nombre de nous nadius (el 14% l'any 2006). L'arribada d'aquesta població, tot i que és relativament recent, ja s'ha començat a notar a les aules del municipi.

Si es té en compte que el Baix Empordà és una de les comarques catalanes que més estrangers ha acollit els darrers anys pot sorprendre el relativament baix percentatge de població estrangera de Palamós. I, aleshores, pel que fa a la població escolar, els nivells d'alumnat estranger de Palamós s'assemblen més als que s'aprecien en el conjunt de Catalunya, que no pas als del Baix Empordà que de mitjana són més elevats.

Per cicle, primària i ESO són els que més estan notant la presència de nous nadius, amb percentatges que oscil·len entre 13,8% i els 12,9%, mentre que el batxillerat presenta encara percentatges molt baixos, inferiors al 4% de l'alumnat. On més sobresurt la presència d'estrangers és a les aules de cicles formatius: de 42 alumnes matriculats el curs 2006 – 2007, 13 són d'origen estranger, fet que representa el 31% del total d'alumnes. Aquest percentatge situa a Palamós com el territori amb un volum més elevat d'aquest alumnat, molt per sobre del 20,8% del Baix Empordà i el 9,8% de Catalunya.

Gràfic 2.9. Percentatge d'alumnes de procedència estrangera sobre el total d'alumnes matriculats. Curs 06/07.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

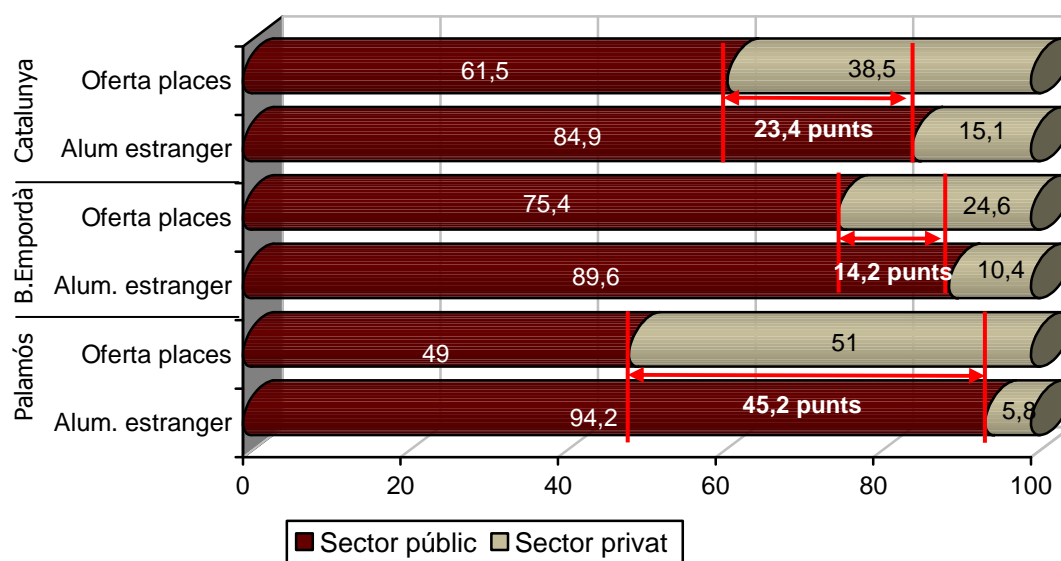
Si es fa una anàlisi de la distribució de l'alumnat estranger entre els diversos centres de Palamós s'observa que, en gran mesura, qui assumeix l'escolarització d'aquest alumnat és el sector públic. El volum, com ja s'ha vist, encara no és molt elevat, però quasi en la seva totalitat van als centres de titularitat pública.

Aquest desequilibri a l'hora d'assumir l'escolarització de l'alumnat estranger entre el sector públic i el sector privat es dona a tot arreu, però com es pot observar en el Gràfic 2.10 en el cas de Palamós és especialment accentuat. Si posem en comparació la distribució dels alumnes estrangers entre el sector públic i el privat i l'oferta de places que s'ofereixen en cada un dels sectors, a Palamós s'aprecia que la desviació envers una situació totalment equitativa és de 45,2 punts. Això vol dir que amb un 49% de les places escolars, el sector públic escolaritza el 94,2% de l'alumnat estranger, mentre que amb el 51% de les places escolars, el sector privat només assumeix el 5,8% dels alumnes estrangers. Al Baix Empordà, sobretot, i a Catalunya les diferències són molt menors. Per exemple, a la comarca el decalatge se situa en 14,2 punts i en el conjunt del país en 23,4 punts.

Aquest fet pot ser degut a que el fenomen migratori és relativament recent i, en conseqüència, encara no s'han pres les mesures necessàries per garantir un

repartiment el més equitatiu possible entre tots els centres sustentats amb fons públics. Caldria actuar, doncs, amb una certa rapidesa a fi de corregir aquesta tendència que pot arribar a estigmatitzar els centres públics i provocar la fuga de les famílies autòctones cap als centres concertats de la ciutat.

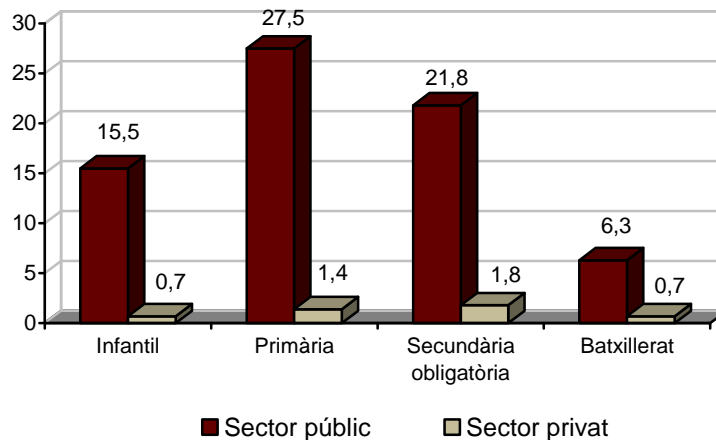
Gràfic 2.10. Distribució de l'alumnat estranger entre els centres de titularitat pública i privada. Curs 06/07

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

Per cicles educatius, el batxillerat apareix com el cicle on s'aconsegueix un millor repartiment de l'alumnat estranger entre el sector públic i el privat. Val a dir, però, que en nombre absoluts són encara molt pocs els alumnes estrangers que cursen el batxillerat (en total 9), sobretot perquè molts d'ells opten pels cicles formatius o bé per incorporar-se al mercat de treball a l'edat de 16 anys. A més a més, cal tenir en compte que l'arribada dels nous nadius és força recent i, per tant, el nombre de joves estrangers en edat de cursar l'educació post-obligatòria encara no és molt elevat.

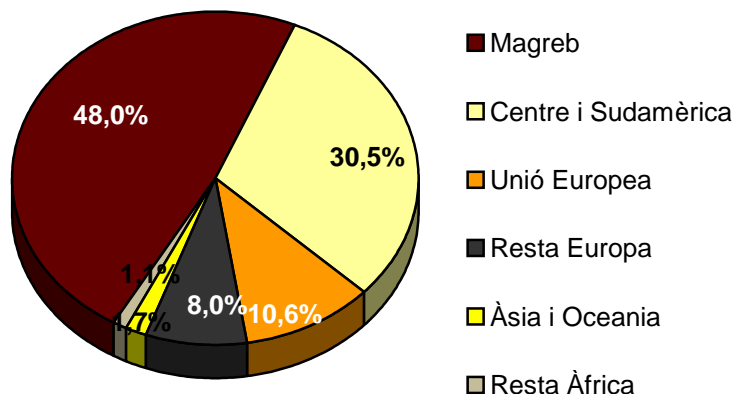
On més diferència s'aprecia entre el pes que suposen els alumnes estrangers, sobre el total d'alumnat, en el sector públic i el privat és a primària. El 27,5% de l'alumnat de la pública és d'origen estranger, mentre que aquest mateix percentatge en el cas del sector privat no supera el 1,4%.

Gràfic 2.11. Pes de l'alumnat estranger de Palamós per sector. Curs 06/07

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

L'anàlisi de l'origen de l'alumnat estranger per grans regions del món mostra com quasi la meitat (el 48%) prové del Magreb, mentre que el segon col·lectiu en importància és el de Centre i Sudamèrica (30,5%). És de destacar que aquestes proporcions s'inverteixen en el cas de la població total: són més nombroses les persones provinents d'Amèrica Llatina (35,9%) que les del Magreb (32,6%), tot i que les diferències són petites. Es podria explicar perquè les del Magreb fa més temps que van arribar i els seus fills han assolit tots els cicles educatius.

El tercer col·lectiu en importància és el dels alumnes europeus, de països de la UE i de la Resta d'Europa, que constitueixen el 10,6% i el 8%, respectivament, del total de l'alumnat. No es tracta de xifres molt elevades però sí que indica la singularitat de Palamós: nucli costaner que històricament ha acollit a població provinent d'Europa, atreta per la bona qualitat de vida i, inicialment, pel turisme i les segones residències.

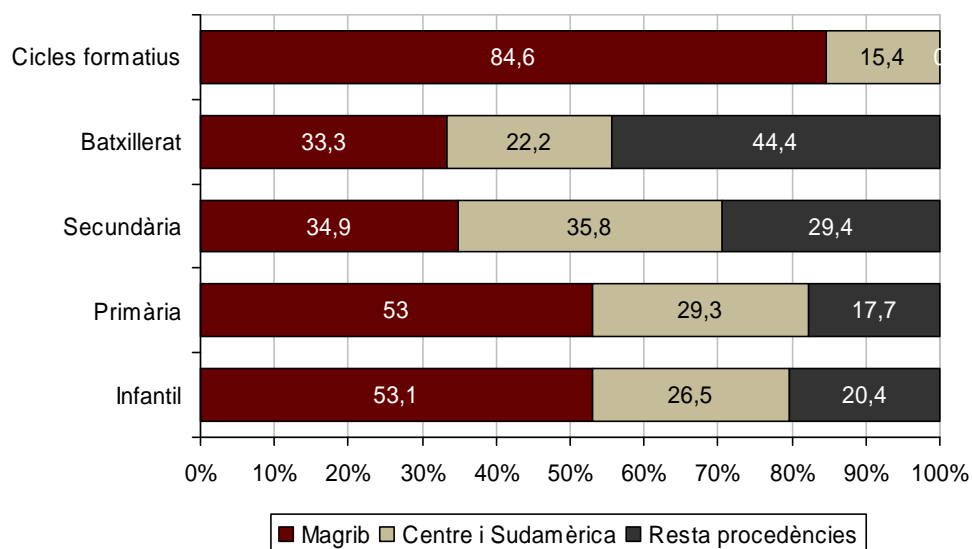
Gràfic 2.12. Procedència de l'alumnat estranger de Palamós. Curs 06/07.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

La presència d'alumnes d'origen magrebí en tots els cicles educatius té una traducció directa en el fet que la llengua estrangera més present a les aules de Palamós és l'àrab. A infantil, primària i cicles formatius, els infants i joves magrebins són el col·lectiu estranger més nombrós: suposen més del 50% del total de l'alumnat estranger i, en el cas del cicles formatius, representen el 84,6% dels alumnes estrangers. En canvi, on la seva presència és més minsa és al batxillerat, en que representen una tercera part del total d'estrangers.

Els alumnes provinents de centre i sud-amèrica tenen una presència força semblant en tots els cicles educatius, sent a secundària quan el seu pes és major (el 35,8%). També, com en el cas dels alumnes magrebins, disminueix la seva presència un cop s'arriba a l'educació post-obligatòria, fet que mostra que una bona part d'ells abandona el sistema escolar per incorporar-se al mercat de treball.

Gràfic 2.13. Principals col·lectius d'origen estranger per nivell educatiu. Curs 06/07

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

Aquesta situació comporta, doncs, que la majoria dels alumnes d'origen estranger no tenen com a llengua materna cap de les dues llengües oficials de Catalunya. D'aquí que en alguns casos poden tenir, en un primer moment, certes dificultats d'adaptació. L'alumnat d'origen llatinoamericà, en canvi, sí que coneix el castellà, fet però que en alguns casos va en detriment de la rapidesa en l'aprenentatge del català.

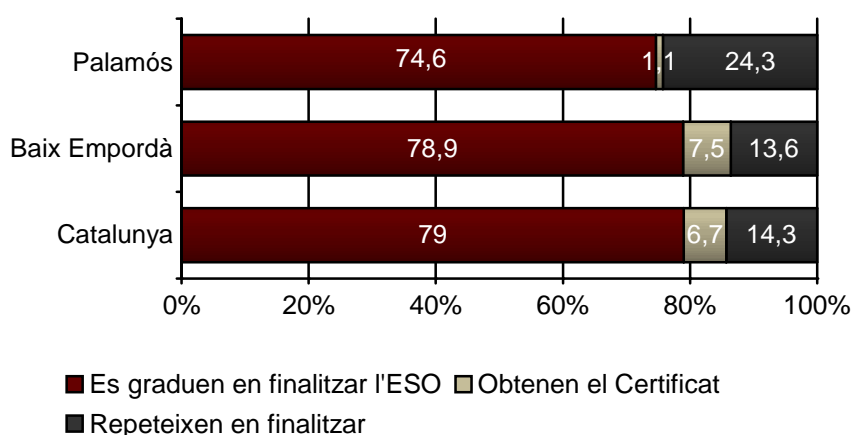
5. Èxit/fracàs escolar

Palamós presenta un grau d'èxit escolar lleugerament més baix que la resta de territoris de referència. Per al curs 2006 – 2007⁸, el percentatge d'alumnes que es graduen en finalitzar la ESO ha estat de 74,6% del total, mentre que el Baix Empordà i el conjunt del país se situen entorn el 79%. Això vol dir que gairebé 8 de cada 10 alumnes es graduen, mentre que a Palamós la correspondència és de 7,5 de cada 10.

No obstant, la gran diferència envers el comportament que presenten els altres dos territoris rau en el percentatge d'alumnes que repeteixen. Quan en les mitjanes de la comarca i de Catalunya el percentatge de repetidors se situa entorn el 14%, a Palamós gairebé es dobla aquest percentatge (el 24,3% de l'alumnat repeteix). En canvi, a Palamós és simbòlic el nombre d'alumnes que no es graduen però obtenen el certificat d'escolarització obligatòria (CES), mentre que al Baix Empordà aquest mateix percentatge creix fins al 7,5% de l'alumnat i a Catalunya fins al 6,7%.

S'han de prendre en consideració aquestes xifres, però també cal tenir en compte que fan referència només a un curs i, per tant, poden ser el reflex d'una casuística concreta d'aquest curs. En tot cas, s'ha de fer el seguiment de l'evolució d'aquests percentatges per comprovar en quina mesura s'aproximen a les mitjanes.

Gràfic 2.14. Adhesió escolar dels alumnes. Curs 2005 – 2006. En percentatges.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació.

⁸ Encara no es disposen de dades més actualitzades en relació a l'avaluació dels alumnes de 4rt d'ESO

3. Mapa de recursos educatius

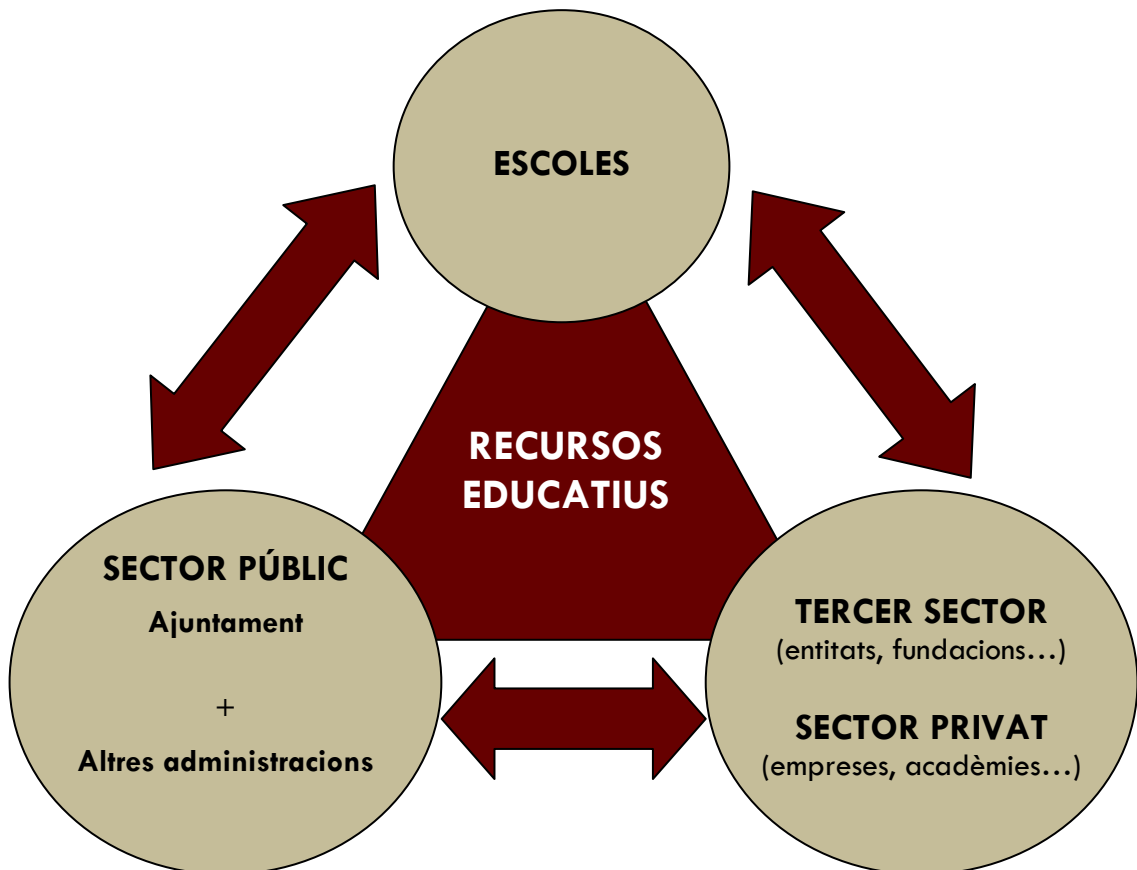

El Mapa de Recursos Educatius de Palamós recull l'oferta educativa que hi ha en el municipi més enllà de l'escolar reglada – presentada en el Mapa Escolar-. Per conèixer tota aquesta oferta, en primer lloc, es presenten tots els actors educatius del municipi, tant els públics com privats i, seguidament, se'n detalla les activitats educatives que aquests desenvolupen. Finalment, el present document també analitza les diferents relacions que s'estableixen entre ells.

L'objectiu d'aquest mapa és fer un recull de tots aquells recursos educatius que existeixen a Palamós, entenent que això no equival a fer un catàleg exhaustiu de serveis i oferta formativa, sinó que el que s'ha buscat és, a partir de l'anàlisi de fonts secundàries i de la sistematització de la informació existent, oferir una visió general de qui és avui en dia un agent educatiu a Palamós i quin tipus d'activitat educativa està duent a terme per tal de ser considerat com a tal.

1. Mapa d'actors educatius

El Mapa d'actors educatius té per objectiu descriure quins són els actors educatius del municipi (la seva activitat s'analitza en el mapa d'activitats). D'aquests es poden fer en tres grans grups: les escoles, el sector públic i el tercer sector i el sector privat.

a. Les escoles

Les **escoles** són els principals actors educatius d'un municipi. Més enllà de la seva funció en l'àmbit de l'educació reglada, les escoles també s'han de considerar actors educatius per la tasca que duen a terme durant l'horari lectiu i extraescolar a fi d'incidir sobre l'educació des d'un punt de vista general. En el mapa escolar l'anàlisi de les escoles s'ha fet des de la vessant de l'escolarització; aquí s'amplia la mirada i es consideren les escoles com agents inserits en un entorn determinat (la ciutat) i que interactuen amb la resta d'actors educatius. En aquest sentit, a l'hora de conèixer

l'oferta educativa de Palamós cal tenir en compte quines són les activitats educatives que organitzen les escoles.

Quadre 3.1. Equipaments escolars de Palamós

Centres	Edats	Titularitat
Llar municipal l'Estel de M. Gumersind	0 – 3	Pública
Kumbayà	0 – 3	Privada
Montisbel	0 – 3	Privada
CEIP Ruiz Giménez	3 – 12	Pública
CEIP Vila – Romà	3 – 12	Pública
Col·legi La Salle	3 – 12	Privada
Escola Vedruna	3 – 18	Privada
IES Palamós	12 – 18	Pública
EE Els àngels	3 – 20	Pública

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament

b. El sector públic

Dins del sector públic s'analitza la programació d'activitats educatives que duen a terme les diverses àrees de l'Ajuntament o altres administracions. Això porta a parlar de **serveis, activitats i equipaments**. Els serveis i activitats poden tenir lloc en els equipaments o fora d'ells, mentre que els equipaments fan la funció d'actors educatius tant pel fet que acullen aquestes activitats, com perquè el seu ús pot tenir components educatius, més enllà dels programes o activitats que s'hi duguin a terme.

Pel que fa als **serveis**: per tal d'aprofundir en l'anàlisi de l'Ajuntament com a principal actor del sector públic, s'ha considerat l'acció de les **diverses regidories o àrees**. Majoritàriament, les àrees que promouen activitats educatives són les que es poden englobar sota l'epígraf de Serveis a les Persones (Educació, Cultura i Patrimoni, Esports, Joventut, Acció social i ciutadania...). A part, també s'han abordat les altres àrees (Urbanisme, Medi Ambient i Seguretat ciutadana) des de la perspectiva de la

cooperació i les relacions que molt sovint estableixen amb les regidories de serveis a les persones.

Quadre 3.2. Regidories i àrees municipals amb serveis o oferta educativa

Àrea	Regidoria/Servei
Àrea Social	Educació
	Acció social i ciutadania
	Joventut
	Cultura i Patrimoni
	Esports
	Cooperació i solidaritat
	Salut pública
Àrea Territorial	Urbanisme
	Medi ambient
Àrea Interna	Seguretat ciutadana i mobilitat

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament

Tot i que en els últims anys s'ha avançat en la dotació d'**equipaments**, Palamós té camí per córrer tant en nombre com en la situació de les instal·lacions. Bàsicament es poden classificar segons la funció principal que despleguen (en l'àmbit educatiu, cultural, de l'esport...) val a dir que alguns acullen activitats diverses.

En l'**àmbit cultural**, els equipaments que aglutinen més serveis i que, per tant, són referents per a la ciutadania, són el Centre Cultural La Gorga, La Biblioteca Lluís Barceló, el Museu de la Pesca i la Casa Muntaner. La Gorga es pot considerar el principal equipament cultural de referència (es tracta d'una sala de teatre que també disposa d'una sala d'exposicions/sala d'actes). La nova biblioteca Lluís Barceló i Bou està agafant centralitat en el panorama cultural i ciutadà de la ciutat. La seva ubicació, amb una plaça al davant i una proposta de biblioteca oberta i moderna ha permès que, en poc temps, s'hagi consolidat com a oferta cultural.

Per la seva banda, la Casa Muntaner, ubicada a poca distància de la biblioteca, acull tres serveis diferents: el Servei d'Arxiu municipal, les oficines del Museu de la Pesca i la Càtedra d'Estudis Marítims. Per últim, el Museu de la Pesca, gestionat per la Fundació Promediterrània, s'ubica en el Port de Palamós.

Una segona tipologia d'equipaments són els **esportius**. Palamós disposa d'un ampli ventall d'equipaments esportius públics, en que hi sobresurten l'Estadi Municipal de Futbol i el Pavelló Municipal d'Esports. A part, també es compta amb tres zones esportives, situades a les afores del municipi (ZE Josep Massot i Sais, el Tennis i el Skate Park). Acaba de completar el conjunt el Rocòdrom, situat dins del Pavelló. Aquests equipaments acullen activitats formatives adreçades a la pràctica de diversos esports, i alguns d'ells també permeten fer-ne un ús més lliure.

En l'**àmbit educatiu**, a part de les escoles (de les quals ja se n'ha parlat anteriorment), en l'àmbit educatiu es disposa de l'Aula d'Aprenentatge, coneguda antigament com el centre cívic. Aquest espai acull fins a tres serveis, tots ells centrats en la formació de les persones adultes: l'Escola Municipal d'Adults de Palamós, el Pla de Transició al Treball (PTT) i el Consorci per a la Normalització Lingüística, que duu a terme els cursos de català per adults. Pel que fa a l'àmbit de Joventut, es compta amb dos espais: el Punt Jove de Palamós i l'Espai Jove. En relació a la gent gran cal remarcar la tasca de la Llar municipal de la Gent Gran.

Quadre 3.3. Equipaments públics del Mapa de Recursos Educatius de Palamós

Equipament/Servei	Àmbit
Centre Cultural La Gorga	Cultural
Biblioteca municipal Lluís Barceló i Bou	Cultural
Casa Montaner (Servei d'arxiu municipal, oficines Museu de la Pesca i Càtedra d'Estudis Marítims)	Cultural
Museu de la Pesca	Cultural
Pavelló Municipal d'Esports	Esportiu
Estadi Municipal de Futbol	Esportiu
Zona Esportiva "Josep Massot i Sais"	Esportiu
Zona Esportiva Tennis	Esportiu
Zona Esportiva Skate Park	Esportiu
Rocòdrom	Esportiu
Aula d'aprenentatge	Educatiu
Punt Jove de Palamós	Sociocultural
La Nau dels 50 m.	Sociocultural
Llar municipal de la Gent Gran	Gent Gran

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament.

c) El tercer sector i el sector privat

Segons la classificació establerta, el tercer actor educatiu correspon al tercer sector i el sector privat. Dins d'aquest grup s'inclouen realitats força diverses: en primer lloc, el conjunt d'entitats de Palamós; en segon lloc, el conjunt d'equipaments de titularitat privada que completen el mapa d'equipaments; i en tercer lloc, el conjunt d'acadèmies privades que ofereixen formació específica en àmbits diversos.

Palamós disposa d'un **teixit associatiu** força ampli: es tenen comptabilitzades cent entitats, repartides entre diversos sectors d'activitat. Tenint en compte la dimensió de Palamós, es tracta d'una xifra prou important que possibilita que es produeixi una oferta àmplia d'activitats que respon a bona part de les necessitats que la ciutadania pot expressar. La cultura (amb el 37%) de les entitats és l'àmbit que més associacions aglutina, seguit de l'esport (26%) i el civisme (26%) que inclou totes les activitats d'ajuda mútua i de cooperació.

En l'àmbit educatiu es comptabilitzen sis associacions de mares i pares d'alumnes, corresponents als CEIP Vila-Romà i Ruiz Giménez, a les escoles Vedruna i La Salle, a l'IES Palamós i al Centre d'educació especial Els àngels. Les AMPA, més enllà de la funció que desenvolupen dins de cada centre, són peces importants dins la xarxa associativa de Palamós. Dins de l'àmbit veïnal es comptabilitzen les cinc associacions de veïns i veïnes actualment existents.

Taula 3.1. Distribució d'entitats per àmbits de treball

Àmbits entitats	Número	%
Educatiu (AMPA)	6	6,0
Cultura	37	37,0
Esportiu	26	26,0
Civisme	26	26,0
Veïnal	5	5,0
Total	100	100,0

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la web de l'Ajuntament.

En el marc del Projecte Educatiu de Palamós totes les entitats es consideren, pel valor que donen al fet associatiu, potencials agents educatius. No obstant, una mirada més detinguda sobre el moment que travessen, en definitiva sobre la seva vitalitat, ens

possibilitarà valorar amb més exactitud fins a quin punt estan exercint el seu paper educador. Així mateix, també caldrà tenir en compte quines activitats es duen a terme, atès que hi ha activitats amb components més educatius, formatius o de lleure i quins valors s'estan transmeten a través d'aquestes activitats.

A part dels equipaments públics que ja s'han esmentat, Palamós també disposa d'**equipaments de titularitat privada** relacionats amb els àmbits considerats. Aquest és el cas del Club Sant Jordi, que actua com a Casal d'avis, i que depèn de la Caixa Catalunya.

Quadre 3.4. Equipaments privats del Mapa de Recursos Educatius de Palamós

Equipament/Servei	Àmbit
Club Sant Jordi (Caixa de Catalunya)	Gent Gran

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament.

Finalment, cal tenir en consideració les **acadèmies i/o entitats** dedicades a la formació que hi ha a Palamós. Es comptabilitzen entitats com el Cercle Artístic, que organitza cursos d'arts plàstiques. A part es poden incloure en aquest recompte les escoles d'idiomes, els centres que fan cursos d'informàtica o els que duen a terme reforç escolar.

2. Mapa d'activitats educatives

En aquest segon apartat del mapa de recursos educatius l'objectiu central és presentar i analitzar el gruix de les activitats educatives que tenen lloc en el municipi de Palamós. Un cop coneguts els agents, cal analitzar l'activitat educativa que desenvolupen, individualment o conjuntament.

Els diversos recursos i activitats s'han classificat temàticament: algun d'ells són específics d'un àmbit i per a un grup d'edat (per exemple, les activitats extraescolars per a infants), però n'hi ha d'altres que poden considerar-se per a tota la població o per més d'un grup d'edat.

És important tenir en compte que un dels pilars més importants de la filosofia dels projectes educatius de ciutat és el de considerar el concepte "educació" de la manera més àmplia possible. Per això, en aquest mapa hi ha activitats amb un clar objectiu formatiu mentre que n'hi ha d'altres que tenen un caràcter més lúdic i d'entreteniment, però que es recullen perquè tenen intencions i/o conseqüències educatives.

Finalment, és també necessari esmentar que el mapa d'activitats educatives **no pretén ser un recompte exhaustiu** de les activitats educatives de Palamós, sinó que és un instrument que ha de permetre caracteritzar les activitats i programes educatius que conformen l'oferta del municipi, per poder-ne extreure unes conclusions bàsiques. És possible, doncs, que alguna activitat no s'hagi recollit; l'esquema creat, però, ha de permetre que aquest mapa es pugui anar actualitzant periòdicament.

2.1. Activitats segons el grup d'edat a qui van dirigides

2.1.1. Les activitats dirigides a públic escolar

a) Organitzades pels centres escolars i les seves AMPA

Tots els centres educatius de Palamós, més enllà del currículum que ofereixen, han articulat una oferta de serveis i activitats que reforcen el seu projecte educatiu. D'aquesta manera, la tasca educativa que duen a terme es materialitza tant durant l'horari escolar, a través d'activitats diverses, com fora de l'horari escolar. Aquesta oferta prové del propi centre i de les associacions de mares i pares d'alumnes.

Totes les escoles despleguen programes educatius que reforcen i completen la transmissió de coneixements que ja venen determinats pel currículum oficial. D'aquesta manera, cada curs, els centres duen a terme **sortides** (de caire cultural, esportiu...) i participen en la **celebració de les festes** tradicionals i populars del calendari (Carnaval, Sant Jordi, Castanyada, Nadal).

Així mateix, les AMPA lideren l'organització d'**activitats extraescolars**. Ofereixen diverses activitats de tipus cultural per a cada un dels nivells educatius, tot posant l'èmfasi en cobrir les necessitats de cada edat i escoltant les suggerències que es recullen per part de les famílies. Per al curs 2007 – 2008 s'han ofert activitats de coral, teatre, manualitats, dibuix i còmic, etc.

Una de les activitats extraescolars que destaca en tots els centres és la del teatre. Hi ha una tradició important de fer teatre a l'escola, començant per als alumnes d'educació infantil. Un indicador de la vitalitat d'aquesta activitat a les escoles de Palamós és l'existència de la **Mostra de teatre infantil i juvenil**, que des de fa més de 17 anys organitza l'Agrupació teatral La Gespa, i des del 2000 amb la seva represa s'organitza conjuntament amb l'àrea de Cultura de l'Ajuntament. Es tracta d'una mostra dels espectacles que les escoles han anat preparant al llarg del curs que té lloc a La Gorga. S'estableixen una sèrie de premis simbòlics per tal d'incentivar la qualitat de les obres i per generar afició pel teatre.

Les activitats esportives tenen una organització diferent. Des de l'Ajuntament, a través del **Programa d'Activitats Esportives**, s'ofereix a les AMPA una oferta força àmplia d'activitats, a les quals s'hi poden adherir les diverses escoles. Per als infants, s'ofereix Psicomotricitat, Multimèdia/Multiesport i Esportiu. En aquestes activitats primen, sobretot, els valors de no competició i la pràctica de diversos esports. Pel que fa a les activitats pels joves hi ha la possibilitat de fer Manteniment físic, Ioga o Cursos de natació i vela. D'entre tots aquests cursos, destaca per singular el de vela dins l'horari lectiu. En aquest sentit, l'escola del Club de Vela Palamós ha estat pionera en realitzar programes de vela escolar en horari lectiu.

Quadre 3.5. Programa d'Activitats Esportives. Curs 2007 – 2008

Grup d'edat	Activitat
Infants	Psicomotricitat
	Multimèdia i Multiesport
	Esportiu
Joves	Manteniment físic
	Ioga i consciència corporal
	Curs d'iniciació a la natació (juntament amb el Club de Vela) en horari lectiu
	Curs escolar d'iniciació a la vela (juntament amb el Club de Vela) en horari lectiu

Font: Palamós Esportiu

L'IES Palamós s'ha adherit al Pla de l'esport a l'escola de Catalunya, una iniciativa impulsada pel Departament d'Educació i la Secretaria General de l'esport, que pretén incrementar la pràctica esportiva en horari no lectiu, incidint especialment en els alumnes d'educació secundària i les noies. Aquest projecte ha de servir, a part d'impulsar l'adquisició d'hàbits saludables, per fomentar la formació en valors. En el marc d'aquest projecte s'ha constituït una Associació esportiva escolar (AEE).

En l'actualitat, l'**AEE de l'IES Palamós** ja compta amb més de 200 esportistes que participen en les diverses activitats organitzades. S'han creat uns 20 equips pertanyents a esports tan diversos com el bàdminton, el tennis taula, el korfball, el bàsquet o el futbol sala. A part de les activitats pels alumnes de secundària, batxillerat i cicles formatius, l'AEE també s'ha proposat organitzar activitats per als pares i mes mares i el professorat de l'institut. Entre aquestes destaquen el fitball, el ioga i el judo. Una altra de les novetats que impulsa aquesta nova associació són els

intercanvis esportius i culturals amb instituts d'altres països i/o d'altres indrets de l'Estat espanyol. Fins ara s'han fet intercanvis amb Alemanya, Holanda, Portugal i Madrid.

La creació d'aquesta entitat esportiva, però, ha tingut repercussió més enllà de l'IES Palamós i és que des del curs 2007 – 2008 també ha passat a gestionar les activitats esportives extraescolars del CEIP Ruiz Giménez. L'AMPA d'aquesta escola va demanar col·laborar amb l'AEE IES Palamós; d'aquesta manera es compleix un dels objectius de l'associació que consisteix a implicar des dels alumnes més petits fins als adults que es mouen al voltant dels centres (famílies i professors).

Més enllà de la valoració que es pugui fer de cadascuna de les activitats cal dir que des de l'àmbit escolar es valora molt positivament l'oferta d'extraescolars que s'ofereixen des d'una escola però que acullen alumnat de diverses escoles de Palamós. Una pràctica que a més d'aprofitar economies d'escala permet una circulació d'alumnat que fomenta el coneixement mutu i la visualització de Palamós com un únic sistema escolar.

b) Organitzades per l'Ajuntament de Palamós

A part de les activitats esportives que s'organitzen en col·laboració amb les AMPA dels centres, l'Ajuntament de Palamós també desplega un ventall d'activitats culturals i de coneixement de l'entorn. Així, des de les Àrees de Cultura i Patrimoni i Medi Ambient de l'Ajuntament de Palamós s'ha dissenyat el programa pedagògic *Fem arrels* especialment pensat per les escoles de Palamós. En aquest programa hi participen activament fins a quatre serveis: el Museu de la Pesca, el Servei d'arxiu municipal, l'Àrea de Medi Ambient i el Documare.

Entre totes les activitats que inclou aquest programa pedagògic sobresurten les que organitza el Museu de la Pesca, de forma autònoma o juntament amb l'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament. Per a tots els cicles s'ofereixen visites al Museu, a l'exposició permanent o la temporal, i específicament per a batxillerat s'ofereix la possibilitat de conèixer amb profunditat què és un museu i com funciona.

Especialment interessants per conèixer l'entorn són els itineraris que s'organitzen amb l'Àrea de Medi Ambient per a l'alumnat de 6è de primària. El de Muralles – Cap Gros permet el coneixement de la història i el patrimoni del barri vell de Palamós; el de Bell-lloc permet aproximar-se a l'espai agrícola que encara conserva el municipi i als antics masos que poblaven aquest espai; i, finalment, el de Platges de Llevant possibilita el reconeixement del litoral palamosí.

A part del Museu de la Pesca, la Regidoria de Medi Ambient és una de les que més activitats organitza per a les escoles. Entorn el programa ambiental, es posen a disposició activitats per a tots els cicles. En aquest sentit, s'aprofiten tant els recursos naturals (el litoral, la pineda d'en Gori, les platges, etc.) com els equipaments (deixalleria i depuradora) de que disposa Palamós. La multiplicitat d'activitats que s'organitzen denota l'aposta que s'està fent en aquesta direcció, així com el fet que s'està aprofitant la proximitat d'un entorn privilegiat per al coneixement i l'estudi de la flora i la fauna.

Per la seva banda, els dos serveis documentals existents (l'Arxiu i el Documare, centre de documentació relacionat amb el mar i la pesca) són dos recursos molt importants per la quantitat d'activitats que s'organitzen en el marc del coneixement de la història local i ajuts a la recerca. Com a novetat d'aquest curs, s'ofereix des del Documare una activitat per aprendre a fer treballs de recerca, dirigit als alumnes de Secundària i Batxillerat.

Quadre 3.6. Programa pedagògic *Fem arrels* per les escoles de Palamós. Curs 2007 - 2008

Nom de l'activitat	Servei que l'ofereix	Cicle a qui va dirigida
Visita al Museu	Museu de la Pesca	Infantil, Primària i Secundària
Pirates a la Mediterrània. Un viatge a través de la història de la pirateria (Expo. temporal)	Museu de la Pesca	Primària, Secundària i Batxillerat
Què és un museu?	Museu de la Pesca	Batxillerat
Aprendre a fer treballs de recerca	Documare	Secundària i Batxillerat
Simulació de naixement, vida i arxiu de documents	Servei d'arxiu municipal	5è i 6è de Primària, Secundària i Batxillerat
Què hi ha als arxius? Tu també	Servei d'arxiu municipal	5è i 6è de Primària,

hi ets a l'arxiu		Secundària i Batxillerat
La teva escola té 70 anys	Servei d'arxiu municipal	6è Primària (Ruiz Giménez)
La Guerra Civil a Palamós	Servei d'arxiu municipal	Secundària i Batxillerat
La revista Proa de Palamós (expo temporal)	Servei d'arxiu municipal	Secundària i Batxillerat
El Servei d'Arxiu Municipal: possibilitats per a la recerca	Servei d'arxiu municipal	Batxillerat
Muralles – Cap Gros	Museu de la Pesca i Àrea de Medi Ambient	6è de Primària
Bell-lloc	Museu de la Pesca i Àrea de Medi Ambient	6è de Primària
Platges de Llevant	Museu de la Pesca i Àrea de Medi Ambient	6è de Primària
La festa de l'arbre	Àrea de Medi Ambient	P5, 1er i 2n de Primària
El joc "Avança reciclant"	Àrea de Medi Ambient	2n i 5è de Primària
Taller de residus. Visita a la deixalleria	Àrea de Medi Ambient	3r de Primària
Taller de l'aigua. Visita a la depuradora	Àrea de Medi Ambient	4rt de Primària
Descobrir el litoral: les roques a trenc d'ona	Àrea de Medi Ambient	5è de Primària

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Palamós

Com a valoració d'aquesta oferta cal dir que no totes les escoles l'aprofiten de la mateixa manera. Caldria fer un pas més en aquesta oferta de manera que les escoles intervinguessin més en el seu disseny i s'impliquessin més en l'aprofitament d'aquests serveis. Per la seva banda, l'Ajuntament podria sistematitzar més tota aquesta oferta.

2.1.2. El lleure educatiu infantil

Per abordar la formació en el lleure infantil Palamós disposa d'un esplai en actiu i dels casals de vacances. L'**Agrupament Escolta Palamosí** és l'agrupament que es manté, no sense dificultats. El cert declivi que estan experimentant les entitats dedicades al lleure infantil i juvenil cal entendre'l dins un marc més general i les causes cal buscar-les en un canvi de l'entorn que els hi exigeix un funcionament i unes responsabilitats d'empresa de serveis. Tot i això, continua desenvolupant la seva tasca, amb l'organització d'activitats dirigides als alumnes i les famílies. Aquestes activitats tenen lloc, principalment, els caps de setmana.

Una altra iniciativa que no és pròpiament un esplai o agrupament, però que funciona tot l'any durant els caps de setmana és el **casal** que l'**Associació cultural El Caliu de Sant Joan**, que compta amb un conveni amb l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament, organitza per a nens i nenes del barri i, en general, de tota la ciutat. Es tracta d'una oferta ben valorada i força utilitzada perquè cobreix les necessitats d'una part de la població que veuen en les activitats que s'organitzen un recurs per a l'educació dels infants en les seves hores lliures.

Als esplais com a serveis que funcionen durant tot l'any, se li afegeixen, durant els períodes festius, els **casals de vacances**. L'Ajuntament organitza cada any el Casal d'estiu (durant les vacances escolars de juliol i agost) i el Parc Infantil de Nadal "Juguiparc" que té lloc durant les tardes dels dies no festius de Nadal. Totes dues activitats mouen any rere any un nombre força elevat de nens i joves del poble.

L'activitat més destacada, però, és el **Casal d'estiu**. S'hi poden inscriure nens i nenes de 3 a 12 anys i les activitats tenen lloc a les diverses escoles de la ciutat, així com també a altres instal·lacions de Palamós. El "Juguiparc" és una activitat més puntual, pensada per omplir d'activitats les tardes de les vacances nadalenques. Tot i ser d'una durada més curta, val a dir que des de que s'organitza té una acceptació força considerable.

Finalment, entre les entitats dedicades a treballar amb el públic infantil podem destacar la tasca que fa **La Xarxa** a Palamós, també amb conveni amb l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament. Tot i no ser una entitat estrictament de lleure (es considera una entitat cultural), cal destacar l'aposta que fa per un model de lleure basat en el descobriment dels llenguatges artístics. En aquest sentit, La Xarxa programa espectacles de teatre familiar a La Gorga.

Certament, tot i que hi ha un volum important d'oferta, el declivi d'entitats d'esplai està deixant un buit considerable des de la perspectiva de l'educació en el lleure. Un declivi que ve determinat per la manca d'associacionisme juvenil i compromís en desenvolupar una oferta al respecte.

2.1.3. Les activitats pels joves

El Punt Jove de Palamós (depenent de la Regidoria de Joventut) s'encarrega de coordinar bona part de les activitats dirigides als joves. Els serveis i infraestructures que ofereix són els següents:

Serveis

- Punt d'Informació Juvenil
- Informació en plafons i expositors classificats per temàtiques (formació, lleure, habitatge, treball, vacances i estades, agenda...)
- Tramitació de carnets (estudiant, professor i alberguista)
- Programació d'activitats, tallers, exposicions i xerrades
- Club de la feina
- Punt Jove de Salut
- Punt Jove als centres

Espais

- Sala d'ordinadors i d'estudi
- Racó d'autoconsulta
- Espai Jove de La Nau

Bàsicament es tracta d'un servei dirigit als joves d'entre 12 i 35 anys, tot i que a vegades els seus usuaris també se situen en franges d'edat més petites i més grans.

D'entre tots els serveis que presta el Punt Jove cal destacar tot el treball que es fa entorn la salut i la promoció d'hàbits saludables. El **Punt Jove de Salut** compta amb la presència d'un agent de salut que s'encarrega d'assessorar, donar suport i resoldre els dubtes que, de forma confidencial, li puguin plantejar els usuaris del servei. Aquest agent és present al Punt Jove cada divendres de les 18 a les 20 hores per atendre totes les consultes.

A part, durant tot l'any es fan diverses activitats, xerrades i tallers entorn aquests temes. Una de les iniciatives que aglutina més activitats és la campanya de promoció d'hàbits saludables i d'oci alternatiu "**De què vas?**". Durant uns quants dies

s'organitzen activitats lúdiques, esportives i formatives que aborden el tema de la salut i els joves. Es compta amb la col·laboració d'ACAS, entitat que ja col·labora amb el Punt Jove de Salut.

Una altra de les accions que més impacte té és l'edició anual de la **Carpeta de salut**. Es tracta d'una carpeta, que es reparteix entre tots els i les joves de Palamós, que recull informació rellevant, adreces i contactes sobre sexualitat, malalties de transmissió sexual, mètodes anticonceptius, drogues, alimentació, etc. La carpeta ha esdevingut un suport molt útil per difondre tots aquells aspectes que tenen a veure amb comportaments saludables i és un recurs molt ben valorat tan pels joves com per les famílies i altres agents educatius.

La tasca entorn la salut i els joves ha adquirit un pes important dins dels serveis del Punt Jove fins al punt que també s'actua proactivament gràcies a la coordinació que s'estableix amb els recursos sanitaris de Palamós i, sobretot, amb els responsables del programa "Salut i escola" que tenen presència als centres d'educació secundària de la ciutat.

Per tal de difondre totes les activitats, el Punt Jove se serveix de la seva principal publicació, el **P(i)Jzine**, que ofereix tota la programació trimestral d'activitats i d'informació relativa al Punt jove, així com aquella informació relativa a altres departaments de l'Ajuntament o entitats o associacions que organitzin activitats que puguin ser d'interès pel jovent de Palamós.

El Punt Jove és també l'encarregat d'organitzar l'espai de les "Barraques" per Festa Major. Tota la programació d'activitats i concerts pels joves que tenen lloc en aquest espai és un altre dels moments culminants de la tasca que desenvolupa aquest servei.

Una altra de les funcions que ha desplegat el Punt Jove són les activitats de formació. S'ha detectat la necessitat de posar en marxa cursos de monitors de menjador escolar i de lleure i de directors d'entitats de lleure. Per a joves d'entre 14 i 17 anys són cursos de pre-monitors i per a majors de 18 anys són per a monitors. En aquests cursos s'adquireixen les bases (teòriques i pràctiques) per a poder dur a terme activitats o dirigir grups d'esplai. Aquests cursos s'han desenvolupat amb la

col·laboració de l'Escola l'Empordà, una entitat reconeguda pel Departament de Joventut de la Generalitat de Catalunya.

A part d'aquesta formació més específica, també s'han engegat monogràfics per a entitats centrats en temes específics o d'interès sobre l'organització de l'entitat, l'obtenció de recursos, etc.

Una de les demandes més expressades pels i les joves de Palamós i de les associacions juvenils ha estat poder disposar d'un espai per al desenvolupament de les seves activitats. A aquesta demanda se li ha donat resposta, parcialment, a través del Punt Jove; un dels serveis que s'ofereixen és la cessió d'espais i l'ús de la sala polivalent per a dur a terme trobades i reunions. Però més enllà dels locals del Punt Jove, actualment Palamós també ofereix l'espai de La Nau dels 50 metres per tal que pugui ser utilitzat per les entitats i grups de joves que així ho sol·licitin.

Molt directament relacionat amb l'educació, el Departament de Joventut organitza les Jornades d'Educació i Família. Es tracta d'un cicle de xerrades d'interès educatiu, per a famílies i agents socials, en que es tracten diversos temes d'interès sobre infants, adolescents i joves. Enguany (any 2008) s'ha celebrat la cinquena edició i es consolida, doncs, aquesta oferta dins del projecte de ciutat educadora que tira endavant el municipi de Palamós.

L'anàlisi dels recursos educatius dirigits als joves també ha d'incloure el comportament d'aquest joves vers als recursos. Els últims temps, amb una presència clara de dinamitzadors juvenils als centres escolars, s'ha assolit un major grau de participació. El que fa pensar que calen mecanismes com aquest per fer arribar l'oferta i animar als joves a participar. Per altra banda, també cal tenir en compte que els interessos dels i les joves han canviat considerablement els últims anys i, certament, des de l'administració no s'arriba al ritme d'innovació i canvis de models en el consum cultural i les noves tecnologies.

2.1.4. La formació d'adults

La formació reglada dirigida a la població adulta de Palamós es desenvolupa a l'Aula d'Aprenentatge que aglutina diversos serveis: l'Escola Municipal d'Adults, el Pla de Transició al Treball (PTT) i el Consorci de Normalització Lingüística.

L'oferta de l'**Escola Municipal d'Adults** combina tant els cursos reglats i oficials (de lecto-escritura, preparació a les proves d'accés als cicles formatius i a la universitat i idiomes) com activitats dirigides a la població més gran de caire més lúdic o d'aproximació a les noves tecnologies (activitats recreatives, informàtica). En total, l'Escola Municipal d'Adults matricula, en els seus diferents cursos, uns 450 alumnes. El 12% dels participants a aquesta oferta formativa és de nacionalitat estrangera.

Taula 3.2. Cursos i nombre d'alumnes de l'Escola Municipal d'Adults

Tipologia del curs	Nom del curs	Nombre alumnes
Formació bàsica (Lecto-escritura)	Iniciació a la llengua escrita	10
	Iniciació a la llengua oral	6
	Taller 1 competències bàsiques	14
	Taller 2 competències bàsiques	17
Preparació accés titulacions oficials	Preparació per a l'obtenció del Graduat de secundària (GES)	26
	Preparació a la prova d'accés a CFGM	19
	Preparació a la prova d'accés CFGS	24
	Preparació prova d'accés a la Universitat per a majors de 25 a.	25
Idiomes	Anglès inicial	14
	Anglès funcional I	13
	Anglès funcional II	13
	Alemanys 1er nivell	5
	Francès inicial	7
	Italià 1er nivell	8
	Llengua castellana	13
Recreatius	Restauració de mobles	8
	Gimnàstica recreativa	12
	Tècniques de relaxació	11

	Tai-txí	19
	Gimnàstica terapèutica	11
	Dansa del ventre	28
Informàtica	Iniciació a la informàtica	41
	Informàtica 1er nivell	17
	Comptabilitat	11
	Informàtica per a jubilats	42
	Informàtica per a gent gran	26
TOTAL		447

Font: Aula d'aprenentatge

Des de l'Aula d'aprenentatge també es desenvolupa el **Pla de Transició al Treball** (PTT Palamós), un programa de garantia social per a tots aquells nois i noies, majors de 16 anys, que han abandonat el sistema escolar sense l'obtenció de cap títol oficial. El PTT té l'objectiu d'afavorir la inserció professional d'aquests joves i, si s'escau, la seva reinserció en el sistema educatiu, per tal de millorar les seves possibilitats d'ocupació en el futur. El PTT compta amb la col·laboració activa de les empreses que s'impliquen en tot el procés. Actualment s'ofereixen dos mòduls: auxiliar d'oficina, comerç i atenció al públic i auxiliar de cuina i serveis de restauració. El PTT té, durant aquest curs 2007 – 2008, 30 alumnes participant. Val a dir que des de fa dos cursos els mòduls de cuina i restauració es realitzen a Palafrugell gràcies a un conveni signat entre Ajuntaments. També és de remarcar que un percentatge elevat, entorn al 50%, de l'alumnat matriculat té nacionalitat estrangera.

El tercer dels serveis que es desenvolupa en les instal·lacions de l'Aula d'aprenentatge és el **Consorci de Normalització Lingüística** que du a terme els cursos de català per adults. El CNL que gestiona l'Oficina de Català de Palamós, funciona de forma independent a l'Aula, ja que administrativament no depèn de la regidoria. Aquests cursos oficials permeten l'obtenció dels títols que acrediten els diversos coneixements de català. En total, el Consorci l'utilitzen 441 alumnes (curs 2007 – 2008).

Tot i que l'Aula d'aprenentatge és l'espai que centralitza el gruix de la formació per adults, també cal comptar amb l'existència de dos serveis més: la Unitat d'escolarització compartida (UEC) i l'Escola Taller les Gavarres.

La **UEC** està organitzada per l'Ajuntament gràcies a un conveni signat amb el Departament d'Educació de la Generalitat. Es desenvolupa a través d'activitats complementàries a l'ESO adreçades a l'alumnat amb necessitats educatives específiques fruit de la seva inadaptació al medi escolar. Es parla d'escolarització compartida perquè els alumnes segueixen pertanyent i, per tant, assistint al centre docent on estan matriculats, a la vegada que realitzen tallers de fusteria/restauració de mobles, comerç, coneixement de l'entorn, coneixement personal i esports. Actualment, la part dels tallers s'ubica a la Nau dels 50 metres, un espai que no és del tot adequat per a poder oferir en òptimes condicions aquesta formació. Cal entendre-ho com una ubicació temporal a espera de trobar un millor emplaçament.

L'**Escola Taller les Gavarres**, que depèn del Consell Comarcal proposa una formació en l'aprenentatge d'oficis considerats nous jaciments d'ocupació en l'àmbit del medi ambient i el patrimoni cultural. A través d'un conveni, des de l'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament es participa en l'especialitat de recursos forestals. Un dels projectes que s'ha desenvolupat a Palamós és la recuperació de **Can Pere Tià, a la vall de Bell-lloc**, una finca ubicada en un entorn natural que té importants potencialitats per al seu ús educatiu.

2.1.5. Les activitats per a la gent gran

Palamós disposa de dos equipaments que, de manera preferent, atenen al col·lectiu de la gent gran: la Llar municipal de la Gent Gran i el Club Sant Jordi.

L'oferta d'activitats de la **Llar Municipal de la Gent Gran** va des dels cursos i tallers fins als balls i àpats de germanor, passant per l'organització de sortides i excursions. En referència als cursos s'hi fa: ioga, pintura sobre roba, gimnàstica, taller de memòria, call country i escola d'art. Aquest servei té 700 socis.

El **Club Sant Jordi**, depenent de l'obra social de Caixa Catalunya, es troba situat a l'Avinguda Francesc Macià, a l'eixample palamosí. Funciona com a casal d'avis i atén, sobretot, a persones grans, en bon estat de salut i que se solen valer per elles mateixes. A part de constituir un espai per a la lectura de la premsa diària, els jocs de sobretaula i disposar d'un petit bar, el Club Sant Jordi organitza un bon nombre

d'activitats esportives, culturals i de lleure, sobretot de dilluns a divendres, tals com cursos de ioga, tai-txí, dibuix, coral, etc. Els caps de setmana també es fan sortides.

Finalment, tot i el bon volum d'activitat que hi ha en aquests centres, des de diversos àmbits hi ha la impressió que no s'aprofita prou el coneixement de les persones grans i els valors educatius que poden transmetre.

2.2. Activitats segons l'àmbit

2.2.1. El panorama esportiu de Palamós

Palamós disposa de diverses instal·lacions esportives que es poden considerar com a recursos educatius, en tant que permeten l'aprenentatge i la pràctica esportiva d'un bon nombre d'esports. A aquestes instal·lacions cal afegir-hi el nombre significatiu, tenint en compte la dimensió del municipi, d'entitats que vehiculen en molts casos aquest aprenentatge i pràctica dels esports.

Tal i com ja s'ha esmentat anteriorment, Palamós disposa de dos grans equipaments esportius (l'Estadi i el Pavelló) i de dues zones amb diversos equipaments de dimensions més reduïdes: zona esportiva "Josep Massot i Sais", situada al costat de l'Estadi i formada, bàsicament, per camps de futbol; i l'Skate park, ubicat a la Plaça del Suro. Finalment cal parlar de la zona esportiva del Tennis. Uns equipaments que després de diferents intents de gestió no han aconseguit consolidar-se per la qual cosa fa temps que no s'obren al públic i el seu abandonament ha deteriorat molt la situació de les instal·lacions.

Les instal·lacions que estan en funcionament són utilitzades o bé per les diverses entitats per desenvolupar-hi les seves activitats (aquest és el cas del Pavelló poliesportiu) o bé se'n pot fer un ús més lliure (com és el cas dels diversos equipaments de lleure i jocs infantils situats al costat de l'Estadi Municipal).

Tot i que es tracta d'una tendència general, la pràctica esportiva, sobretot la que es vincula als clubs esportius, està força masculinitzada. Si s'analitza el perfil dels afiliats a les entitats esportives de Palamós es pot observar com el 74% dels que en formen part són homes, mentre que les dones només representen el 26%.

Taula 3.3. Perfil dels afiliats a les entitats esportives de Palamós. 2007

	Núm.	%
Homes	2.355	74,0
Dones	829	26,0
TOTAL	3.184	100,0

Font: Palamós esportiu 2007

En el **Pavelló municipal** és on el Club Esportiu Palamós, que reuneix a diversos equips de bàsquet, i els equips del Club Futbol Sala Palamós realitzen els entrenaments i juguen els partits de les seves respectives competicions. També s'hi fa bàsquet, judo i entrenament pel rem. De forma excepcional, el Pavelló també s'utilitza per a la celebració d'esdeveniments socials i culturals.

Per altra banda, al Pavelló s'ofereixen les següents activitats:

- Al matí: manteniment físic per adults i tercera edat i ioga.
- Per la tarda les escoles: Vedruna i Ela Àngels i l'IES Palamós utilitzen les instal·lacions per fer activitat física.
- De 5 a 8 es fa: escoles esportives, patinatge artístic, aeròbic, hip hop i fanky.

L'**Estadi de futbol** s'utilitza bàsicament per als entrenaments i els partits dels diversos equips de la Fundació Esportiva Palamós i el primer equip del Palamós CF i dels veterans. La importància del futbol a Palamós queda reflectida en la dimensió de les instal·lacions, amb el camp principal i els annexos, un fet particular per una ciutat com Palamós.

A part de les entitats que ja s'han esmentat en el repàs de les instal·lacions esportives (entitats, per tant, que gaudeixen d'una massa social important), a Palamós destaquen les entitats esportives vinculades al **mar** (i a la **natura** en general). En aquest sentit, cal subratllar la tasca que duu a terme el Club de Vela, amb l'organització de la seva competició més coneguda, la Christmas Race, i la important labor envers la vela de base amb la posada en funcionament de l'escola de vela l'any 1998. Entre les diverses activitats que s'organitzen hi ha el curs de vela escolar que ja hem esmentat per la seva singularitat. Dins d'aquest àmbit també destaquen el Club Alpí Palamós, el Club Skaphos Sub i el Club de Rem.

Una altra entitat amb una llarga trajectòria i que ha anat reunint i generant altres iniciatives és l'Associació Atlètica Palamós. Dins de les seves seccions destaquen l'atletisme, en primer lloc, que es practica a la Zona Esportiva de Josep Massot i al passeig marítim i el Patinatge artístic. A part, l'Associació Atlètica Palamós també és

l'encarregada d'organitzar, conjuntament amb l'Ajuntament, les activitats d'aeròbic o activitats físiques per adults i manteniment per a la tercera edat, el ioga i la consciència corporal, o la psicomotricitat i el multimèdia que ara organitzen directament les AMPA dels centres escolars.

En el cas del bàsquet succeeix una situació força peculiar. A part del Club Esportiu Palamós, l'únic club de bàsquet que disposa de categories infantils i juvenils és el Club de Bàsquet de l'AMPA del Col·legi Vedruna. Això fa que tot els nens i nenes i joves que vulguin practicar aquest esport ho hagin de fer en aquesta entitat vinculada a un centre escolar determinat.

Quadre 3.7. Entitats esportives de Palamós

Entitat	Entitat
Penya Barcelonista Palamós	Agrupament Escolta Palamosí
Bàsquet Club Palamós	Grup Esportiu Esteve
Club de bàsquet La Salle Palamós	Associació recreativa Volem Palamós, Palamós CF
Unió Esportiva Marítima	Penya Sport del Palamós CF
Club d'Esquí Palamós	Associació de Navegants Baix Empordà
Club Esportiu Palamós	Club Bàsquet AMPA Vedruna
Club Ciclista Palamós	Fundació Esportiva Palamós
Club Alpí de Palamós	Associació Esportiva Grup Millora
Associació atlètica de Palamós	Associació amics de l'oci, la petanca i l'esport
Club de Judo Palamós	Associació "La Mar d'Amics"
Club Skaphos Sub	Club de rem de Palamós
Club de Futbol – Sala Palamós	Club Dards Tennis Palamós
Penya Comercial Martí	Club de Vela Palamós

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament.

En conclusió, a Palamós es pot afirmar que hi ha una important pràctica esportiva i que es disposa d'una bon nombre d'equipaments per a realitzar-la. Però per altra banda, també és cert que hi ha instal·lacions que estan quedant antigues i abandonades com el cas del Tennis.

Per altra banda, al considerar l'esport com un fet educatiu cal analitzar si realment en tots els casos allà on es practica esport també s'educa. En massa ocasions l'esperit

competitiu prima per sobre de valors com el companyerisme i el treball d'equip. En aquest aspecte caldrà treballar en el futur.

Per últim, es troba a faltar un equipament com una piscina municipal on es pogués desenvolupar programes d'activitat aquàtica. Sense cap dubte, aquesta és la mancança més important en quant a equipaments esportius de la ciutat.

2.2.2. El panorama cultural a Palamós

A l'hora d'analitzar la realitat cultural de Palamós des de la perspectiva del Projecte Educatiu s'han de tenir en compte dos aspectes: per una banda, el paper que juguen les entitats i, per l'altra, l'activitat cultural que generen els equipaments. En general, tal i com també s'ha fet amb els altres àmbits, es parteix d'una mirada "generosa" sobre el component educatiu de les activitats culturals; no obstant, no s'han tingut en compte totes aquelles en que hi predominés clarament una vessant merament lúdica.

Les entitats

Palamós disposa de **trenta-set entitats** registrades dins de l'àmbit **cultural**, segons dades de l'Ajuntament. Aquesta xifra no contempla alguns col·lectius que si bé tenen una activitat cultural més o menys continuada no estan constituïts com a entitats. Cal, doncs, tenir en compte aquest marge. Destaquen, per la seva trajectòria i pel nombre d'associats que hi participen, les dedicades a la cultura tradicional i popular (Associació Sardanista Costa Brava, Societat coral El Progrés, Colla Gegantera de Palamós, Casa cultural de Andalusia), a les arts escèniques (Agrupació teatral La gespa, Agrupació Teatral 100%, Els Cosinets) i a promoure la cultura festiva (totes les entitats vinculades al carnaval).

Quadre 3.8. Entitats culturals de Palamós

Entitat	Entitat
Cine Club Bahía	Associació cultural "Centre d'iniciatives Audiovisuals"
Òmnium Cultural de Palamós	Agrupació Teatral La Gespa
Xarxa de Palamós	Associació cultural Amics de la Ràdio – ACAR-
Cercle Artístic de Palamós	Colla carnavalesca "Els Pirats de Palamós"
Associació cultural d'edicions palamosines	Xarxa de Palamós
Associació Carnaval de Palamós	Associació Juvenil "La Cremallera"
Associació Sardanista Costa Brava	Casa Parroquial
Societat coral El Progrés	Associació cultural educativa Marinada
Casa cultural de Andalusia	Associació cultural carnavalesca "La Moralla Palamosina"
Associació Educació i Gestió del Lleure a l'Empordà	Associació de boletaires de Sant Joan i Palamós
Agrupació Teatral 100%	Associació teatral Els Gorgues
Colla Geganterera de Palamós	Associació cultural "Carnestoltes de Palamós"
Associació Juvenil "El Filtre"	Associació juvenil Show Boys
Centre Cultural Islàmic de Palamós	Associació Les Barquetes de la Fosca
FEFE, MOMO i Cia	Associació cultural de Carrossaires de Palamós
Joventuts Musicals de Palamós	Associació cultural Casa del Mar
Associació cultural Amics del Museu	Associació cultural El Caliu de Sant Joan

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament.

A part de les associacions culturals, a Palamós també s'hi compten fins a vint-i-set entitats que sota l'epígraf de "cíviques" desenvolupen tot tipus d'activitats, des de les de divulgació del coneixement (com pot ser l'Ateneu de Palamós) a les que es dediquen a l'ajuda, la solidaritat i la cooperació (com Creu Roja, Càrites o la Fundació VIMAR). A part hi ha col·lectius diversos vinculats a l'entorn natural, patrimonial o assemblees locals d'entitats que operen en el conjunt del territori.

Quadre 3.9. Entitats cíviques de Palamós

Entitat	Entitat
Associació Front El Mar	UGT
Associació Gent Gran de Palamós	Associació Global d'Obesos
Unió Radioaficionats del Baix Empordà	Associació catalana afectats de la fibromiàlgia
Associació ornitologia Baix Empordà	A prop teu
Col·lectiu Dones de Palamós	Germandat donadors de sang
Fundació Oreig	Associació Catalunya contra el càncer. Junta local
Amics de la Vall del Bell-lloc	Fundació PROIDE
Mans Unides. Assemblea local	L'Ateneu de Palamós
Càritas	Associació Fira Nadalenca
PROANE	Acción ya! Menjadors infantils
Germans Sense Fronteres	ASFADA
Associació d'Amics de la Barca de Mitjana Rafael	Palamós pel Sàhara
Creu Roja Palamós	Fundació Vilagran – Maristany VIMAR

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament.

A part del volum i de la seva vitalitat, cal assenyalar que les entitats a Palamós són una peça important dins del **panorama cultural** de la ciutat perquè d'elles en depèn (amb el recolzament indispensable de l'Ajuntament) la programació habitual d'activitats que tenen lloc al llarg de l'any.

Des de l'àmbit associatiu cultural es té la impressió de que existeix poc treball en comú entre entitats. Certament no existeixen espais de coordinació i de definició d'objectius conjunts entre les entitats. En aquest sentit, des de la perspectiva de l'educació, cal entendre el PEC com una oportunitat per marcar nous objectius de treball entre les entitats.

Finalment, cal destacar l'activitat en l'àmbit de les conferències i xerrades que impulsa l'entitat **l'Ateneu de Palamós**. Entre les diverses activitats que dur a terme aquesta entitat (en àmbits diversos) sobresurt la seva voluntat de cimentar el concepte de Ciutat educadora a través de xerrades que, la majoria de les vegades, tenen lloc a La Gorga.

L'àmbit de les arts escèniques

El **Centre Cultural La Gorga** és l'equipament cultural de referència per a Palamós. Durant els darrers anys ha consolidat una programació estable de teatre professional i amateur, dansa, teatre infantil i música. A part, a la sala polivalent, s'hi duen a terme tant exposicions d'arts plàstiques i visuals com cicles de conferències.

Amb el pas dels anys, tant l'ocupació del teatre com de la sala d'exposicions, ha anat creixent constantment, sent pràcticament de forma constant que hi ha una activitat o altra a les instal·lacions. En el cas del teatre, això fa que hagin de conviure tant les activitats d'assaig com les representacions i en l'espai de la sala polivalent que s'hagin de compaginar les exposicions professionals, les més amateurs i les conferències o xerrades de tot tipus. Les xifres de l'any 2007 així ho demostren: s'han organitzat 122 activitats programades per l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament o en conveni amb diverses entitats de la ciutat.

Taula 3.4. Activitats culturals del Centre Cultural La Gorga. 2007

Activitats	Participants
Mostra de teatre, teatre escolar, infantil, professional i amateur; música professional i amateur; dansa professional i amateur	21.441
Exposicions (sala polivalent)	2.565
Arts escèniques i música realitzades fora de La Gorga	8.240
TOTAL	32.246

Font: Ajuntament de Palamós

El Centre Cultural La Gorga també participa del Pla de residència per a creadors de la Generalitat de Catalunya tot acollint a la companyia de dansa **CobosMika Company**. Aquesta formació no només utilitza La Gorga per a preparar les seves creacions, sinó que en contrapartida desplega un ventall d'activitats de difusió de la dansa contemporània, així com tallers adreçats a un públic infantil i adult, que estan tenint força acceptació. Els tallers són de dansa contemporània, fusió jazz – flamenc, interpretació composició i hip hop, amb tres nivells (principiant, intermedi i avançat). A part, de forma concreta, també s'ofereixen masterclasses per als alumnes de nivell més avançat.

Aquests any 2008 s'organitzarà entorn de la dansa el ***Palamós Summer Dance*** festival que inclourà una mostra dels espectacles que han treballat els alumnes i espectacles professionals de la companyia CobosMika. Es tracta de la cinquena edició d'aquest festival en el qual es combinen classes per a professionals i amateurs amb espectacles i activitats diverses.

També en l'àmbit de la dansa cal destacar el projecte que s'ha iniciat recentment: el ***Trobadansa***. Es realitza el Dia internacional de la dansa i és una cercaciutat popular amb parades a les places principals de la part antiga de la ciutat de Palamós on s'hi produeixen mostres de diferents i variades disciplines de dansa per part de les escoles i els grups de dansa de la Ciutat.

Quan es parla d'arts escèniques a Palamós s'ha d'esmentar l'**Agrupació Teatral La Gespa** com la companyia amateur més important de la ciutat i una de les més importants de les comarques gironines. A part de la Mostra de teatre infantil i juvenil que ja hem esmentat, La Gespa manté una producció d'espectacles regular que al llarg de l'any va presentant a La Gorga. Gràcies a un acord que s'ha establert recentment amb l'Ajuntament de Palamós, La Gespa podrà disposar d'un local d'assaig i magatzem gràcies al condicionament d'una part de l'anomenada Nau dels 50 metres. D'aquesta manera s'aconsegueix una reivindicació històrica de l'entitat.

La tradició teatral de Palamós, però, no només compta amb aquestes iniciatives esmentades sinó que també se sustenta gràcies a l'existència d'altres agrupacions que contribueixen a que el panorama amateur sigui força ric. La companyia Els Cosinets és un bon exemple. Es tracta d'una companyia de teatre infantil i juvenil, relativament jove, però que ja s'ha fet un espai dins la cita teatral nadalenca de Palamós.

En resum, en l'àmbit de les arts escèniques, les diverses entitats i projectes que es desenvolupen, gairebé tots vinculats a La Gorga, tenen un important component educatiu. S'està fent una bona tasca de formació i s'està posant l'accent educatiu en molta de l'activitat que es programa.

L'àmbit de la música

Des de l'àmbit musical, de forma més o menys estable, dues entitats més estableixen convenis amb l'Ajuntament per fornir d'activitat La Gorga. Aquestes dues provenen de l'àmbit de la música i són les **Joventuts Musicals de Palamós** i la **Coral el Progrés**. Tot i que l'activitat musical no està tant consolidada com la del teatre (fet que no només succeeix a Palamós) es va mantenint una programació que combina concerts de tipus més professional i amateur.

També dins l'àmbit musical, tot i que no vinculat a la Gorga, cal destacar l'activitat sardanista, que impulsa **l'Associació Sardanista Costa Brava**. L'entitat compta amb un conveni amb l'àrea de Cultura i desenvolupa un programa estable d'actuacions de cobles i ballades que tenen el Passeig de Mar com a principal escenari.

Per altra banda, també cal destacar el dinamisme creatiu entorn a la música de diferents **grups joves** palamosins. Des de l'Àrea de Joventut es tenen censat 20 grups de música joves. Ara bé, són grups que tenen dificultats per trobar espais d'assaig i demanden a l'Ajuntament que habiliti algun espai per fer-ho.

La Biblioteca Lluís Barceló i Bou

Des del punt de vista de servei cultural continuat, caldria destacar també el paper que juga la **Biblioteca Municipal Lluís Barceló i Bou**. Es tracta d'un equipament nou, recentment inaugurat. La nova biblioteca es troba situada a la Plaça dels Països Catalans, davant de la Casa Montaner. D'aquesta manera s'ha constituït un nou pol de densitat cultural.

Amb el canvi d'ubicació, s'ha passat de disposar de 285 m² de superfície (a l'antic edifici del carrer Mn, Jacint Verdaguer) a disposar-ne més de 900. Una de les particularitats del nou equipament és l'existència d'una sala polivalent annexa, de més de 100 m², que es podrà utilitzar de forma independent a la biblioteca. L'antiga seu de la biblioteca acull el Pla de barris "Palamós Millora" i l'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament.

A part dels serveis habituals de consulta i préstec de documents i informació diversa, la Biblioteca de Palamós s'ha mostrat especialment activa en l'organització d'activitats diverses tals com conferències, presentacions de llibres, animació infantil, explicació de contes, tallers d'escriptura, etc. D'entre totes aquestes activitats destaca l'organització d'un club de lectura, especialment actiu. Al nou edifici, amb la possibilitat de disposar de més espai per a la celebració d'esdeveniments diversos, es preveu que el volum d'activitats continuarà creixent i es consolidarà.

El Museu de la Pesca

El Museu de la Pesca és un altre dels equipaments culturals de referència. A part de complir amb les funcions pròpies d'un museu, tal i com ja s'ha explicat, no només participa des de primera línia en el programa de coneixement de l'entorn per a les escoles de Palamós, sinó que també s'ha convertit en un recurs, de rellevància a nivell català, per al coneixement del mar i la pesca. L'any 1997 es crea el programa pedagògic *Viu la mar* que posteriorment es reorienta, amb la inauguració de l'exposició permanent del museu el mes de setembre de 2002.

El Museu de la Pesca ha fet, doncs, una clara aposta per el desenvolupament de la vessant educativa dels seus serveis, sobretot per articular un programa pedagògic complet que abasta des d'activitats per a primària fins a batxillerat. Treballa amb tres empreses especialitzades que dissenyen i porten a terme les activitats.

Durant l'any 2007, més de 6.560 escolars de tot Catalunya van ser usuaris de les activitats organitzades pel Museu de la Pesca de Palamós.

Quadre 3.10. Programa pedagògic *Viu la mar*. Museu de la Pesca de Palamós. 2007

Nom de l'activitat	Tipus d'activitat	Cicle a qui va dirigida
Viure el litoral	Educació ambiental	Primària i Secundària
Viure al fons	Educació ambiental	CM i CS de Primària i Secundària
Nosaltres i la mar	Educació ambiental	Primària i Secundària
Escola de pilots i grumets	Navegació	CM i CS de Primària i Secundària
Vela llatina	Navegació	CS Primària i Secundària

Navegació en terra	Navegació	Primària i Secundària
De la platja al fons del mar	Descoberta	Infantil
Temps de pesca	Descoberta	Secundària i Batxillerat
Feinejant pel mar	Descoberta	Primària
L'anxova, la reina	Descoberta	Primària, Secundària i Batxillerat
Port i subhasta	Descoberta	Primària, Secundària i Batxillerat

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Museu de la Pesca

Però a part dels tallers per a escolars, el museu organitza un bon nombre d'activitats per a d'altres públics que també poden ser considerades, en un sentit ampli, activitats educatives. Entre les més destacades hi ha els Tallers familiars, dirigits a les famílies durant les vacances d'estiu; les Excursions i rutes marítimes a bord del vaixell *Rafael*, amb la possibilitat d'escollir rutes o activitats diverses; els Itineraris fora del museu pel Palamós medieval i el Poblament Iber del Castell; o les Converses de Taverna, que tenen lloc a Ca la Pepa Caneja, amb l'objectiu d'aprendre i escoltar històries dels avis i àvies, pescadors, mariners i gent de mar de Palamós. Cada sessió de les Converses de Taverna es dedica monogràficament a un tema i en tant que activitat pensada per preservar el patrimoni oral de la ciutat, les converses són enregistrades per passar a formar part de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya. Cal tenir en compte que el Museu de la Pesca de Palamós participa de l'Observatori per a la Recerca Etnològica de Catalunya.

La Festa Major i el Carnaval

En termes de vitalitat cultural, els moments de més concentració corresponen, sobretot, a la **Festa Major d'estiu** (que se celebra a finals de juny) i a la celebració de les festivitats del calendari, sobretot el Carnaval. La Festa Major és especialment viscuda i més si tenim en compte que coincideix amb el moment que comença la temporada d'estiu. A part de les moltes activitats que s'hi organitzen destaca la programació que es fa entorn Les Barrakes, l'espai on es concentra l'oferta cultural i de lleure especialment dirigida al jovent.

El segon moment culminant i de més elevada concentració d'activitats se situa durant les festes de **Carnaval**. Des de fa uns quants anys s'ha convertit en un dels més

importants de les comarques gironines, tot comptant amb un gran nombre de colles i comparses que hi participen. Només cal fer una ullada al llistat d'entitats culturals de Palamós per adonar-se'n de la quantitat de col·lectius dedicats a preparar durant tot l'any la seva participació en el Carnaval.

La formació en l'àmbit artístic

Pel que fa a la formació en l'àmbit artístic, val a dir que bona part de l'oferta prové d'iniciatives privades que gaudeixen d'un fort arrelament i d'una llarga trajectòria a Palamós. Per exemple, el **Cercle Artístic** és l'entitat que en l'àmbit de les arts plàstiques més cursos organitza per a infants, joves i adults. El Cercle Artístic és una de les entitats que més directament col·labora amb l'Ajuntament per a l'organització de tot tipus d'exposicions a la sala polivalent de La Gorga. Entre les iniciatives del Cercle Artístic sobresurten en importància el Concurs de Pintura Ràpida, les Col·lectives d'alumnes i les exposicions d'artistes importants del país i estrangers.

En l'àmbit de la música una mancança important és el fet de no disposar d'una **Escola Municipal de Música**. Tot i que hi ha alguna iniciativa privada en aquest sentit, una escola de caràcter públic seria la millor garantia d'accés a la formació musical.

2.2.3. El panorama comunicatiu i informatiu de Palamós

Al parlar de l'àmbit comunicatiu i informatiu de Palamós la primera referència que cal fer és a la important tasca que porta anys desenvolupant **Ràdio Palamós**. Es tracta d'una ràdio de caràcter municipal que va néixer en l'àmbit educatiu el 1982 per l'impuls d'un grup d'estudiants de l'escola Vedruna. Actualment la gestiona l'Associació Cultural d'Amics de la Ràdio que a més de garantir una graella de programació amb força seguiment ha diversificat la seva tasca oferint una línia de publicacions (Col·lecció Crònica Nostra, Vint anys de Ràdio Palamós) i una altra de formació (Curs de formació de ràdio – ara reconvertit en un seminari). Per tant, un mitjà de comunicació de referència en el municipi, que ha apostat per modernitzar sistemes i ofereix informació municipal actualitzada a través de la seva web. En

definitiva un mitjà que fa una important funció de cohesió del municipi. La crítica que es fa a la ràdio és el fet que s'ha reduït molt la presència de les entitats i la cobertura informativa de les seves activitats (excepte en el cas de les entitats esportives).

Televisió de Palamós és una entitat privada que compta amb el suport de l'Ajuntament. Es tracta d'una televisió local amb poques hores d'emissió però que fa seguiment de la realitat política –a través de la retransmissió dels plens-, esportiva i cultural. En l'àmbit televisiu té major abast **Televisió Costa Brava** que dona cobertura a diversos municipis. En el futur la implantació de la televisió terrestre digital obligarà a canvis importants en aquest sector.

Entre els mitjans de comunicació tradicionals es troba a faltar la premsa escrita. Fa una anys hi havia la revista "La Proa" que va sorgir d'una iniciativa ciutadana i on es publicaven articles de diferents persones de la ciutat. Certament, era un espai d'expressió que generava debat ciutadà i que no ha trobat relleu.

Finalment, cal parlar del poc impacte que tenen les noves tecnologies en la gestió informativa i comunicativa de l'Ajuntament. Tot i que des de diferents regidories com Cultura i Joventut es compta amb *mailing* de persones interessades a rebre informació de programacions per correu electrònic, la web municipal no ha aconseguit mostrar-se com una eina comunicativa de referència per a la població.

En conclusió, el bon treball de la ràdio tot i que no sense algunes crítiques, mostra la importància d'establir canals de comunicació entre la ciutadania, les entitats i l'administració. Una comunicació que cal entendre com un fet educatiu. Certament, la informació i el coneixement d'allò que passa a la ciutat a més de poder escoltar opinions diverses i interactuar són importants eines de cohesió basades amb una base educativa clara.

4. Mapa de visions educatives

El Mapa de Visions educatives és una aproximació de caràcter qualitativa a la realitat educativa de Palamós. Es fonamenta en els debats i reflexions produïts en els Grups de Treball del procés participatiu d'elaboració del PEC així com en les aportacions de les persones consultades directament en entrevistes. Aquest mapa té la funció de sistematitzar aquest conjunt d'opinions de manera que s'acabin perfilant els reptes i els elements de reflexió centrals del Projecte Educatiu de Palamós. No es tracta de reproduir tots els debats, sinó de destil·lar-ne aquells elements que poden resultar més significatius i explicatius de la ciutat des de la perspectiva educativa. Evidentment, els discursos sobre Palamós són diversos i depenen de qui els elabori. El Mapa de Visions permet detectar aquelles qüestions que poden ser la clau de volta per, des de l'educació, donar resposta als principals reptes de la ciutat.

El mapa s'estructura en dos apartats: en primer lloc, es presenten els arguments que des de la mirada educativa es mostren com a elements centrals a considerar; en segon lloc, es llisten les qüestions que si bé no tenen aquest caràcter de centralitat, sí que permeten tenir una panoràmica de les visions educatives de Palamós.

1. Principals arguments de les visions educatives

➤ **La importància central de l'escola en el Projecte Educatiu de Palamós.**

En la filosofia dels Projectes Educatius de Ciutat es posa l'accent en la idea de que l'educació va més enllà de la tasca que es fa a les escoles, sent múltiples els agents educatius. Si bé això és cert, també ho és que l'escola és un agent educatiu d'importància central i, per tant, un dels fonaments de la ciutat educadora. Tant és així que la mala situació d'algunes infraestructures escolars (CEIP Vila-Romà) i la necessitat de planificar-ne de noves (nou CEIP i nou IES) apunten, segurament, un dels reptes més importants en matèria educativa al qual s'enfronta Palamós per esdevenir realment una ciutat educadora. Pel desenvolupament del Projecte Educatiu de Palamós és imprescindible actuar en els ciments de l'educació del municipi. Per això, és positiu que la població exigeixi una educació de qualitat a les escoles i que des de les institucions s'accelerín els processos que portaran a tenir una nova escola del Vila-Romà el 2010.

➤ **La singularitat de Palamós, un bon punt de partida per la ciutat educadora**

Cal situar Palamós en el seu context territorial i socioeconòmic per poder-ne fer una valoració realista en termes de potencialitats educatives. I, en aquest context, Palamós mostra unes característiques pròpies que cal entendre com un bon punt de partida. La ciutat no ha estat víctima del creixement urbanístic voraç i ni ha tingut el ritme de creixement de població que s'ha produït en molts municipis de la Costa Brava. Preserva un entorn natural, una estructura urbana i una idiosincràsia pròpia que contrasten amb la realitat de pobles avocats al turisme, on l'activitat social i econòmica es concentra en pocs mesos l'any. Certament, la vessant turística de Palamós és important, però també ho és la pesca, els serveis (Hospital), la construcció, el comerç i el manteniment de l'activitat industrial. La riquesa en la diversitat d'activitats ha permès que la ciutat no depengui només dels seus visitants i de la construcció d'apartaments

(com sí passa a municipis propers). Així, Palamós es mostra més cohesionada i generadora de més possibilitats. Aquesta és la singularitat, en positiu, d'una ciutat que afronta el repte de l'educació des de la seguretat del creixement endreçat, la diversitat econòmica i uns graus de cohesió social suficients.

El punt de partida, sense caure en el cofoisme, té elements suficients, comparativament amb l'entorn, com per afrontar els reptes que suposa la voluntat de ser ciutat educadora. Certament, si la ciutat educa, el model de ciutat és molt important. I més en un entorn molt turístic i de segones residències, un model que acostuma a anar associat a l'abandonament escolar en edats molt joves.

➤ **L'educació podria tenir un pes major en la gestió i disseny de l'espai públic**

La concepció i disseny de l'espai públic és un element fonamental per a entendre educativament un municipi. Així, a Palamós, es donen situacions de bons i mals exemples de la funció educativa dels espais. En aquest sentit, destaca en primer terme, el Passeig del mar, com a mostra d'espai de passeig, trobada, veïnatge i referència per a tota la població; on persones diverses utilitzen el mateix espai, fet que el converteix en un espai de convivència. Sense entrar en el debat de la seva reforma, es destaca la seva funció actual. En contraposició a aquest bon exemple apareixen altres situacions que la mirada educativa permetria millorar:

- Es detecta un grau excessiu de privatització de l'espai públic: terrasses de bars, mostradors dels comerços, sorolls, etc. que beneficien l'activitat privada però no el públic en general. Cal trobar noves fórmules per conciliar l'activitat privada amb el lliure gaudi de l'espai públic.
- No hi ha, més enllà de la funció que fa el passeig i el mercat, espais o nuclis de referència que aglutinin població, interessos i generin activitat (es podria parlar d'ateneus, antics casinos, etc.)

- Manquen espais verds i places obertes per a activitats de lleure a l'espai lliure; espais de trobada i veïnatge que generin dinàmiques positives en els diferents barris.

➤ **Hi ha recorregut fet, però també un important camí per córrer en matèria d'equipaments.**

La inauguració de la nova biblioteca Lluís Barceló i Bou (2008) i la posada en funcionament de l'Escola Bressol l'Estel de Mossèn Gumersind (2007) són les dues actuacions més importants en matèria d'equipaments realitzades els últims anys. Tot i aquests notables avenços, es manté una sensació generalitzada que, en alguns àmbits, Palamós pateix un cert retard en quant a infraestructures i equipaments. Així, mentre disposa d'un gran Estadi Municipal de Futbol amb capacitat per a 6.000 espectadors, manquen espais vinculats a l'activitat cultural, formativa, juvenil i associativa amb caràcter polivalent, com per exemple un centre cívic. Certament, la Gorga aconsegueix en bona mesura aquesta funció, però caldria trobar nous espais per generar dinàmiques associatives i culturals, amb una activitat diària oberta a tota la ciutadania. Des del punt de vista educatiu és important disposar d'espais per al desenvolupament d'activitats que reforcin el teixit associatiu i la iniciativa ciutadana. Una importància que s'explica per la capacitat que tenen espais d'aquestes característiques de fer aportacions a la cohesió social, al coneixement i al veïnatge i a l'intercanvi cultural.

➤ **Es detecten oportunitats i riscos en les noves formes de relacionar-se amb la ciutat: l'ús, l'abús i l'estima del territori**

Els canvis socials i demogràfics dels últims anys provoquen que s'hagi diversificat la forma en què les persones es relacionen tant entre elles com amb la ciutat. Així, l'arribada de població estrangera i la importància de la població flotant mostren com les persones poden usar de forma molt diferent el territori: els que hi viuen "des de sempre", els que arriben amb un projecte de vida, o els que l'utilitzen com a municipi d'oci i descans. La mirada educativa aconsella

que cal establir mecanismes que conciliïn aquestes formes d'entendre la ciutat. Un repte que adquireix importància amb l'aprovació d'un nou Pla d'Ordenació Urbana Municipal a partir del qual s'endreça el creixement de la ciutat i el desenvolupament del programa Palamós Millora, del Pla de Barris.

El respecte per l'espai públic depèn, en bona mesura, del fet de sentir-se protagonista d'aquest espai. En aquest sentit, és important el coneixement de l'entorn, la valoració d'aquest entorn i, en definitiva, l'estima per la ciutat. Les actituds cíviques, un altre repte educatiu, depenen en gran mesura del fet de sentir-se responsable de l'espai que s'utilitza i veí de les persones amb qui es comparteix aquest espai.

En una societat caracteritzada per la mobilitat espacial de les persones (viure en un lloc i treballar en un altre, el fenomen de la immigració, etc.) sumat al fet d'acollir força segones residències, la ciutat educadora pot aportar respostes en l'aprofitament de les oportunitats de la diversitat i la rebaixa dels riscos de la desvinculació amb l'entorn.

2. Altres qüestions importants

➤ **Bona valoració de l'oferta de l'Aula d'Aprenentatge**

L'Aula d'Aprenentatge és un servei ben valorat per la seva diversitat d'oferta i la important aportació en matèria educativa que fa. Se'n valora la tasca que combina formació reglada i formal amb una bona oferta de cursos per al desenvolupament de diferents habilitats personals. De fet, la combinació entre formació, espai de convivència i la important tasca d'integració fa que el servei intervingui en diferents aspectes educatius. La bona valoració del servei contrasta però amb la que es fa de les seves instal·lacions, que han quedat força antigues.

➤ **La necessitat d'un major treball en xarxa entre els centres escolars per esdevenir un únic sistema escolar**

Els diferents centres escolars de Palamós no acostumen a treballar projectes en comú i en xarxa. De fet, és una inèrcia que dura "des de sempre" i no s'ha replantejat. L'elaboració del Projecte Educatiu pot ser un bon impuls per millorar aquesta situació. Certament, és responsabilitat de totes les escoles aconseguir un major prestigi de tota la xarxa escolar del municipi. Per això, més que cercar la diferenciació (tot i respectant els projectes educatius de cada centre) cal treballar per aparèixer com una sola xarxa. Per això calen millores en els sistemes de repartiment de l'alumnat i aprofundir en la tasca de col·laboració endegada en l'oferta d'extraescolars comunes.

Fins ara des dels centres no s'ha fomentat prou la barreja entre l'alumnat amb activitats que mobilitzin tota la ciutat. En aquest sentit, el disseny de noves activitats hauria de tenir en compte aquesta idea d'una ciutat educadora i una sola xarxa de centres.

➤ **L'educació 0-3 anys, divergències entre realitat i percepció**

Tot i que pel curs 2007/2008 es va donar resposta a totes les sol·licituds de matrícula, encara es manté el discurs que l'oferta en aquest nivell educatiu no és suficient. Segurament, la consolidació de l'Estel portarà a que augmenti la

demanda i es faci més difícil donar resposta a totes les sol·licituds. És possible que en el futur calgui ampliar l'oferta ja que no només és important l'educació dels 0-3 anys per als infants sinó que s'ha demostrat que és un servei que permet la conciliació de la vida laboral i familiar dels pares i mares a més de ser un referent per a l'intercanvi i aprenentatge educatiu.

➤ **Els adolescents, un col·lectiu sobre el que cal realitzar un treball específic.**

Hi ha una preocupació important per aquest grup d'edat. Una preocupació que té un clar fonament educatiu. L'augment de la conflictivitat a les aules i a fora, les desigualtats en l'accés a la formació no formal, l'agrupament entre joves per raons d'origen, les conductes de risc amb drogues i sexe, l'incivisme, l'individualisme, el consumisme són actituds i valors que recomanen que, des de l'educació, es faci un esforç per compensar els missatges que reben els i les joves a través de mitjans de comunicació, de la publicitat i de la societat en general. Es troben a faltar iniciatives que fomentin la creativitat, el treball col·lectiu, la solidaritat, la tolerància, el civisme dels joves a partir de l'oferta i dinamització d'activitats. Una oferta que ha de tenir la seva base en el treball amb els i les joves a partir del coneixement de les seves inquietuds i necessitats.

Un aspecte important també en aquesta edat és la transició al treball. L'ESO obliga a l'escolarització fins als 16 anys i això ha provocat dificultats en algunes aules. En aquest sentit, s'assenyala el desenvolupament de programes com el projecte "singular", que permet les pràctiques professionals i l'acabament dels estudis, com un dels camins a seguir.

➤ **La gestió de la mobilitat necessita de la mirada educativa**

La mirada educativa realitzada sobre la mobilitat que hi ha a la ciutat porta a destacar alguns elements en els que cal millorar per esdevenir una ciutat educadora:

- La pacificació dels carrers. Tot i que s'ha avançat molt amb la peatonalització del centre, cal seguir apostant per donar prioritat als

vianants i altres mitjans de transport (bicicleta). La recuperació de carrers per a vianants dóna seguretat i fa la ciutat més amable a més d'evitar la contaminació.

- Palamós encara no està prou preparada per a garantir l'accessibilitat arreu per a persones amb mobilitat reduïda. Les característiques orogràfiques de la ciutat i la composició demogràfica i social dels barris més elevats i amb més pendents (amb força població gran) indiquen on hi ha les necessitats més importants.
- Les entrades i sortides dels centres educatius, amb importants col·lapses circulatoris i actituds de poc respecte a les normes de circulació i aparcament, són exemples de com es pot educar malament als més joves.
- Els hàbits de mobilitat de la ciutadania, en general, són difícils de canviar però calen accions en aquest sentit. A Palamós, per les seves dimensions, la majoria de trajectes es poden fer a peu o en bicicleta.

➤ **Cal un treball de base i educatiu en l'àmbit de l'esport.**

Hi ha un consens generalitzat en valorar positivament tant l'oferta de l'esport escolar com l'oferta d'activitats esportives que es fa des de l'Ajuntament a les escoles (també el Pla d'Esport a l'Escola, iniciativa de la Generalitat és una aposta ben valorada). Tot i així, es troba a faltar una continuïtat més clara en la oferta esportiva quan l'alumnat va augmentant l'edat i es deixa tota la iniciativa als clubs. De fet, l'anàlisi de l'activitat més enllà de l'àmbit estrictament escolar indica alguns elements a millorar. L'alt grau de competitivitat que s'exigeix en alguns clubs és la crítica més clara. Per altra banda, des de molts àmbits, es considera que seria convenient que el club de bàsquet de la ciutat fos de Palamós i no d'un determinat centre escolar.

➤ **El teixit associatiu molt voluntarista però amb poca capacitat d'arrossegar la ciutadania.**

La dinàmica associativa és clarament un element educatiu d'important valor per la creació de consciència ciutadana i de pertinença a una col·lectivitat. Per això, des de la mirada educativa s'analitza el teixit associatiu de Palamós. Aquest es

caracteritza per una gran atomització i pocs espais de col·laboració i expressió conjunta. Així mateix, mentre algunes entitats gaudeixen de bona salut en quant a la seva massa social n'hi ha moltes que reuneixen a poques persones i tenen un nivell d'activitat molt baix.

Un aspecte important és facilitar l'associacionisme juvenil que, com s'ha vist a Palamós, és més intermitent i s'expressa de forma diferent que l'associacionisme tradicional.

➤ **La programació cultural ben valorada i el carnaval com l'exemple a seguir**

A la Gorga s'ofereix una programació estable de música i teatre que està ben valorada per la població. La crítica en aquest cas se centra en les limitacions d'aforament i caixa escènica de les instal·lacions. Per altra banda, com a manifestació cultural que el últims anys ha agafat força embranzida destaca la celebració del carnaval. És un model per la implicació que suposa de multitud d'agents i perquè és una festa integradora on es barreja tot tipus de població de totes les edats.

5. Síntesi i conclusions del diagnòstic

La síntesi i conclusions del diagnòstic pretén destil·lar els elements dominants tant dels elements objectius com de les percepcions i avaluacions que es fan sobre la realitat educativa de Palamós. Evidentment, es tracta de focalitzar en aquelles qüestions que es consideren fonamentals des de la perspectiva educativa de la realitat actual de Palamós. Respon a allò que en els diferents espais de participació del Projecte Educatiu s'ha destacat com a principals elements descriptius i característics de la mirada educativa aplicada a Palamós.

La síntesi s'estructura en tres apartats que es corresponen tant als tres primers mapes com a l'estructura de taules de les sessions participatives de treball. Ara bé, s'hi incorpora la lectura que des de les visions educatives es consideren fonamentals.

En relació al territori

- ❑ Palamós s'ubica en una comarca turística i un entorn molt explotat econòmicament. Tot i això ha aconseguit mantenir diverses activitats econòmiques i no dependre exclusivament del turisme. Així Palamós ha preservat una identitat dins una dinàmica estandaritzadora en el model de municipi que provoca l'obertura al turisme. Aquest és un bon punt de partida per treballar educativament la vinculació al territori.
- ❑ Palamós mostra una morfologia urbana amb barris amb característiques físiques, constructives i sociodemogràfiques força diferenciades. Això, educativament a l'hora és una riquesa però també suposa reptes de treball en relació a la cohesió social. En aquest sentit, el Pla de Barris que s'està desenvolupant pot ser una bona oportunitat.
- ❑ A part del Passeig de Mar, no hi ha centralitats importants al municipi que es percebin com a espais de veïnatge i relació. Caldria treballar en la consolidació de noves centralitats de referència.

- ❑ La manca de places i més carrers peatonalitzats o amb prioritat per a vianants, és una de les causes perquè hi hagi un abandonament de l'espai públic. Es considera que educativament caldria fomentar-ne la seva ocupació.

En relació a la població

- ❑ El creixement de població (4.000 persones en els últims 10 anys) ha configurat una realitat sociodemogràfica molt diferent en pocs anys. Ara bé, Palamós ha tingut uns nivells de creixement inferiors als municipis del voltant, fet que en fa més fàcil la gestió.
- ❑ El creixement s'ha produït gairebé exclusivament pel saldo migratori fet que ha comportat un cert envelliment de la població amb un clar predomini en del pes de la població adulta major de 25 anys. Per aquest motiu és de preveure que es produirà un creixement de la població infantil ja que el gruix de la piràmide se situa en aquella població que presenta índex de fertilitat elevats. Això en un futur immediat tindrà repercussions en les necessitats escolars.
- ❑ A Palamós el 1996 només el 2,4% de la població tenia nacionalitat estrangera, mentre que el 2008 arriba al 16,7%. A més aquesta immigració també és molt diversa encara que prové majoritàriament de l'Amèrica Llatina (36,05%) i del Magreb (31,88%).
- ❑ Fins a dia d'avui el mercat laboral a absorbit l'arribada de població, però en la conjuntura actual, i donat el pes de la construcció en l'ocupació de Palamós, cal preveure que moltes persones necessitaran reciclatge professional.

En relació a les escoles

- ❑ Es fa difícil parlar d'un sol sistema escolar a Palamós. Tot i que s'han donat passes importants, com la gestió de la matriculació a l'Àrea d'educació, cal

avançar més en la consideració de la ciutat com un sol sistema escolar i en el desenvolupament d'estratègies conjuntes entre totes les escoles.

- ❑ Les infraestructures escolars actuals no són suficients per donar resposta a les necessitats futures. Cal una nova escola pel Vila-Romà, prevista pel 2010, i planificar l'obertura d'un nou IES i un nou CEIP.
- ❑ L'obertura de l'Escola Bressol l'Estel de Mossèn Gumersind és un important pas endavant en l'oferta d'ensenyament de 0-3 anys. Actualment, l'oferta de l'escola bressol cobreix tota la demanda de matriculació.
- ❑ La mitjana d'alumnes per aula a Palamós és lleugerament superior que les mitjanes del Baix Empordà i Catalunya, sense superar els límits normatius. El sector privat presenta una densitat més elevada que el públic
- ❑ No es produeix un bon repartiment de l'alumnat estranger entre els centres de la ciutat. Qui assumeix l'escolarització d'alumnat immigrant és el sector públic: el 94% va als centres de titularitat pública. Primària i ESO són els que més estan notant la presència d'alumnat immigrant, amb percentatges que oscil·len entre 13,8% i els 12,9%. El batxillerat presenta encara percentatges molt baixos, inferiors al 4% de l'alumnat. La meitat (el 48%) prové del Magreb i el segon col·lectiu en importància és el de Centre i Sudamèrica (30,5%).
- ❑ Palamós presenta un grau d'èxit escolar lleugerament més baix que la resta de territoris de referència (Baix Empordà i Catalunya), que s'explica perquè hi ha un percentatge d'alumnes superior que repeteix curs al finalitzar la ESO. En canvi hi ha un percentatge més baix d'alumnes que deixen els estudis amb un certificat un cop han acabat la ESO. El percentatge d'alumnes que es graduen en finalitzar la ESO ha estat de 74,6% del total d'alumnes.

En relació als recursos educatius

- ❑ Les activitats dirigides a públic escolar són representen un bon nombre de recursos. Cal destacar l'oferta en activitats com el teatre i activitats esportives.

Caldria aprofundir en la coordinació entre centres en l'oferta d'extraescolar, ja que les experiències són positives.

- ❑ L'Ajuntament de Palamós desplega un ventall d'activitats culturals i de coneixement de l'entorn per les escoles de Palamós (programa pedagògic *Fem arrels*, principal exponent). Ara bé, la participació per part de les escoles és desigual i caldria major treball conjunt en el disseny i definició d'aquestes activitats.
- ❑ En relació als joves, des de l'Ajuntament s'ofereixen recursos que a vegades no arriben de forma suficient als possibles usuaris. Tot i que el Punt Jove està consolidat com a servei encara es podrien aprofitar més espais com La Nau. S'ha mostrat com una bona eina l'apropament de serveis a centres escolars, la presència del punt jove a través d'una persona que en fa la dinamització. També en relació als joves cal destacar que l'associacionisme juvenil està en un cert declivi.
- ❑ Per la població adulta els recursos educatiu estan molt vinculats a l'Aula d'aprenentatge que on hi ha diversos serveis: l'Escola Municipal d'Adults, el Pla de Transició al Treball (PTT) i el Consorci de Normalització Lingüística.
- ❑ Palamós disposa d'un teixit associatiu força ampli: es tenen comptabilitzades cent entitats, repartides entre diversos sectors d'activitat. Ara bé, és un teixit força atomitzat que rarament desenvolupa projectes de forma conjunta.
- ❑ Es valora molt positivament el Centre Cultural La Gorga com a l'equipament cultural de referència amb una bona programació i nivell d'activitat. També la nova biblioteca està agafant protagonisme. També en termes de vitalitat cultural, els moments de més concentració corresponen, sobretot, a la Festa Major d'estiu (que se celebra a finals de juny) i a la celebració de les festivitats del calendari, sobretot el Carnaval. Se'n valora, des del punt de vista educatiu el fet de tractar-se d'activitats intergeneracionals, on participa població molt diversa i generen cohesió social.

- ❑ Es troba a faltar una política de formació en l'àmbit artístic. En concret, la possibilitat d'una Escola Municipal de Música.

- ❑ Pel que fa a l'esport, hi ha una llarga tradició esportiva i un bon nombre d'infraestructures per a desenvolupar l'esport, tot i que hi ha instal·lacions que cal millorar. En la vessant educativa, a més dels extraescolars els clubs tenen un paper important i, en aquest sentit, cal posar en valor i potenciar la vessant educativa de l'esport.

- ❑ En l'aspecte comunicatiu la web municipal no assoleix l'objectiu de ser una eina de comunicació de referència com sí ho és Ràdio Palamós.

III. ESTRATÈGIA

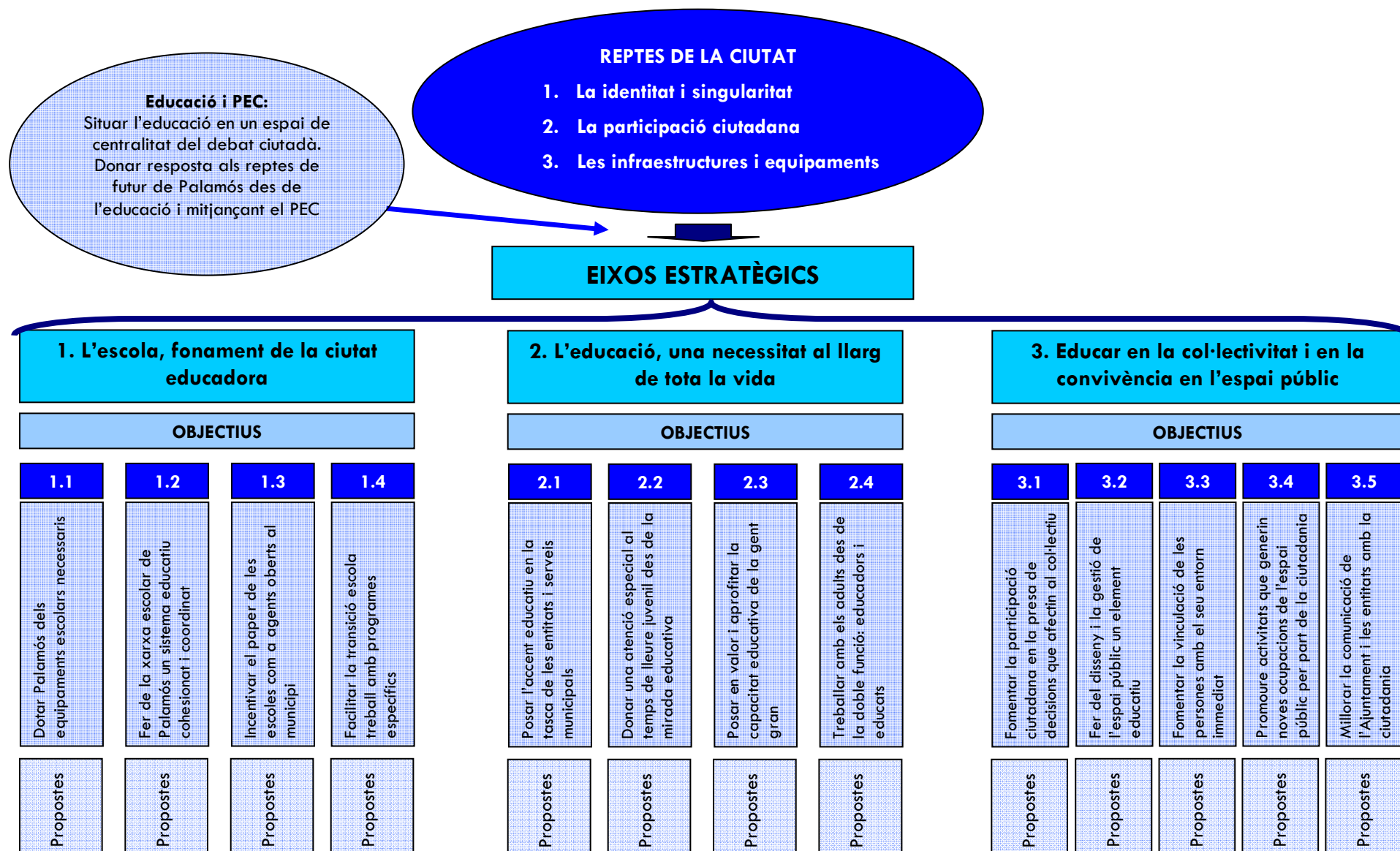
L'estratègia del PEC de Palamós dibuixa possibilitats de resposta a les necessitats detectades en els quatre mapes sobre la realitat educativa de la ciutat. Es tracta d'una proposta oberta que pretén donar una mirada transversal a la realitat educativa de Palamós.

En primer lloc, recull els **reptes** que té avui dia plantejats Palamós com a municipi. En aquest sentit, s'evidencia com l'educació, mitjançant el PEC, pot contribuir a fer-hi front. Una contribució que des d'un punt de vista de ciutat educadora situa l'educació com una de les principals estratègies de la ciutat per al seu desenvolupament. I per tant, des de l'educació es poden donar moltes respostes als reptes plantejats.

En segon lloc, per tal d'estructurar aquestes respostes, es dibuixen uns **eixos** d'intervenció, que són la "columna vertebral" del PEC, els àmbits sobre els que cal focalitzar l'acció educativa.

Per a cadascun dels eixos, s'han establert una sèrie d'**objectius específics**. D'ells se'n deriva una definició de les fites a assolir en la tasca a desenvolupar en relació a cadascun dels eixos. Per tant els objectius delimiten cap a on es vol avançar en cadascun dels eixos.

Finalment, per a cada objectiu, s'assenyalen unes **propostes** d'actuació. Aquestes propostes no són les úniques actuacions que caldrà fer per avançar cap a una ciutat educadora, ja que aquest és un treball de fons amb molts anys de recorregut. Es tracta de propostes que concreten possibilitats per tal d'assolir els objectius definits i que han sorgit del debat ciutadà del procés d'elaboració del PEC. Però aquestes propostes s'han d'anar renovant i avaluant cada any, de forma que el **Nucli Impulsor** i els mecanismes de participació que s'endeguin les vagin revisant i actualitzant.

1. Els reptes

A partir d'una lectura transversal dels quatre mapes que conformen el diagnòstic educatiu de Palamós es detecten tres grans reptes generals de la ciutat als quals cal donar respostes des de l'àmbit educatiu.

La identitat i la singularitat

Palamós no es pot analitzar sense tenir en compte el context territorial en el que es troba. Certament, el Baix Empordà té unes característiques pròpies de caràcter natural, però també unes dinàmiques poblacionals i territorials que s'han accentuat els últims anys. Així, mentre als municipis del voltant s'han donat creixements de població i, per tant, urbanístics pràcticament exponencials i s'han abocat econòmicament al turisme i la construcció, la ciutat de Palamós ha mantingut un creixement més controlat i té la seva economia més diversificada (cal recordar l'impacte econòmic de l'hospital o del propi port). Per tant, una ciutat que s'ha transformat amb l'arribada de població nova, que manté força població estacional, però que conserva una idiosincràsia pròpia. El repte doncs, es defineix com la necessitat de reforçar el model de Palamós, com un municipi acollidor, respectuós amb la diversitat i fonamentador de la cohesió social, que sàpiga mantenir una identitat que el singularitza en el seu entorn més proper.

La participació ciutadana

La participació de la ciutadania en la presa de decisions col·lectives és un repte per a qualsevol municipi. A Palamós, que no s'ha caracteritzat pel desenvolupament de processos de participació ciutadana en la planificació estratègica aquest repte té un accent especial. Després d'experiències participatives positives com el Palamós Millora o el propi PEC, Palamós té el repte de fer una passa endavant en consolidar la participació com a metodologia de treball. La participació no és només una metodologia de treball sinó també una forma per avançar en la presa de consciència d'allò col·lectiu, en l'estima cap a la ciutat, en la que la seva població s'ha de sentir còmplice i partícip dels seus projectes. Per fer-ho però, caldrà educar en la participació tant a joves com a adults. En aquest sentit, s'entén que una ciutat educadora ha de ser també una ciutat participativa.

Les infraestructures i equipaments

A Palamós, els últims anys, s'ha produït l'obertura o recuperació d'equipaments que una ciutat de les seves dimensions necessita: la biblioteca Lluís Barceló, és l'últim referent, com ho havien estat la recuperació de la Gorga o la posada en funcionament del Museu de la Pesca. També en l'àmbit educatiu és de remarcar l'obertura de l'Escola Bressol l'Estel de Mossèn Gumersind. En l'àmbit esportiu algunes instal·lacions necessiten noves inversions. En aquest sentit, el repte central en aquesta matèria és seguir i incrementar el ritme inversor en equipaments públics de qualitat. I, evidentment, des de la perspectiva del PEC, cal assegurar les inversions en els equipaments escolars necessaris, primer en aquells que necessiten una intervenció de caràcter més urgent, com el CEIP Vila-Romà, i després en la planificació de nous centres.

2. Els eixos estratègics

Eix 1. L'escola, fonament de la ciutat educadora

Si bé és cert que des del moviment de ciutats educadores s'insisteix en què l'educació és quelcom que va més enllà de la feina de les escoles, també ho és que les escoles són un fonament bàsic per tal que una ciutat esdevingui realment educativa. Una ciutat educadora ha de situar l'escola com un dels ciments per a construir la nova realitat. En aquest sentit, es proposa desenvolupar la present línia estratègica entorn a quatre objectius específics:

Objectiu 1.1. Dotar a Palamós dels equipaments escolars necessaris

Tot i que ja s'ha avançat en aquest sentit cal no deixar de treballar per evitar que els equipaments tinguin les condicions i oferta necessària per l'escolarització.

Acció 1.1.1. Fer una nova escola pel Vila-Romà. Ja s'han avançat el tràmits per tal de dotar el Vila-Romà de les instal·lacions necessàries. L'objectiu és que el 2010 ja s'hagin realitzat les obres, tot i així aquesta actuació que ja està prevista s'inclou com a primera acció de l'estratègia del PEC des del convenciment que l'escola és un fonament de la ciutat educadora. En aquest sentit, des del PEC es farà un seguiment per tal que el projecte es desenvolupi dins el calendari previst.

Acció 1.1.2. Estudiar noves necessitats escolars. Per tal que no es troni a produir la situació viscuda amb el Vila-Romà, cal que s'estudiïn de manera continua les necessitats escolars de la ciutat. Igualment, cal preveure tenir sòl d'equipaments disponible (està previst en el nou POUM).

Acció 1.1.3. Escola Artística Municipal. Tot i que s'ha de fer amb temps i planificadament cal avançar en la creació d'una Escola Artística Municipal que a més de l'ensenyament musical incorpori altres disciplines d'arts visuals i escèniques. En els primers anys de funcionament podria no tenir instal·lacions pròpies sinó utilitzar espais dels centres escolars.

Acció 1.1.4. Nous espais per l'Escola d'Adults, UEC i PTT. Calen nous espais per desenvolupar l'activitat de l'Escola d'adults, la Unitat d'escolarització Compartida i els Plans de Transició al Treball. En els tres casos es necessiten equipaments més ben condicionats dels que utilitzen actualment i assolir una major proximitat amb els potencials usuaris.

Acció 1.1.5. Augmentar l'oferta de cicles formatius. Tot i tractar-se d'una competència de la Generalitat, que ja ha denegat algunes propostes fetes des de Palamós, cal seguir demanant la possibilitat d'oferir cicles formatius a la ciutat més enllà dels actuals (sanitaris). En aquest sentit una possibilitat a explorar és la d'oferir cicles formatius vinculats al treball forestal i aprofitar les instal·lacions de Can Pere Tià per realitzar la part pràctica del cicle o de monitoratge de modalitats esportives donada la important tradició esportiva de Palamós.

Objectiu 1.2. Fer de la xarxa escolar de Palamós un sistema educatiu cohesionat i coordinat:

El nivell actual d'entesa de les escoles i el paper del Consell Escolar Municipal són un bon punt de partida per avançar en la consolidació d'un sistema escolar que sigui vist com una unitat amb una oferta de qualitat i prestigi. Per això cal que les escoles treballin colze amb colze i l'Ajuntament assumeixi el lideratge.

Acció 1.2.1. Constituir de forma oficial l'Oficina Municipal d'Escolarització, com a garantia de transparència i informació en el procés de matriculació. Tot i que ja es treballa en aquest sentit i existeix una Comissió d'Escolarització amb tots els centres, la seva oficialització suposaria un pas endavant d'aquesta eina per procurar una distribució adequada d'alumnat amb necessitats educatives específiques.

Acció 1.2.2. Desenvolupar la marca "escoles de Palamós" per identificar projectes comuns entre les escoles. Tot allò que s'organitzi conjuntament entre centres, a iniciativa pròpia o de

l'Ajuntament, pot portar aquest segell que reforça la idea d'un sol sistema escolar.

Acció 1.2.3. Edició d'una Guia didàctica amb tot l'oferta d'activitats per a escolars que ofereixen a les escoles tant l'ajuntament com entitats o empreses del municipi.

Acció 1.2.4. Crear la **taula de directors d'escola** per a un millor intercanvi i coneixement de les activitats i per dissenyar estratègies conjuntes.

Acció 1.2.5. AMPA's de Palamós. Realitzar com a mínim una trobada anual de les AMPA de la ciutat per tal de treballar l'oferta d'extraescolars de forma coordinada entre els centres. Més enllà d'aquesta trobada caldria trobar millors mecanismes de coordinació entre les entitats compartint recursos i esforços.

Acció 1.2.6. "Valors a l'escola". Projecte compartit entre totes les escoles sobre el treball en valors que de manera conjunta es defineixen: la disciplina, l'educació en les relacions, la cultura de l'esforç. Fer un programa d'activitats conjunta dirigida tant a alumnat com a pares i mares i professorat.

Objectiu 1.3. Incentivar el paper de les escoles com a agents oberts al municipi

L'escola ha de recuperar el seu espai central de referència ciutadana a partir d'estratègies que la obrin més a la ciutat. Els centres escolars juguen un important paper de cohesió social i territorial del seu entorn.

Acció 1.3.1. Establir un protocol d'obertura d'instal·lacions escolars per a l'ús d'entitats i fer-lo conèixer a totes les entitats de la ciutat.

Acció 1.3.2. Plans eductius d'entorn. Demanar suport al Departament d'Educació per desenvolupar plans d'entorn en els CEIP de la ciutat per tal fomentar el treball comunitari en entorns socials.

Acció 1.3.3. Permeabilitzar les aules. Dins un programa dissenyat i ben planificat fer un treball pedagògic que es basi en l'aprofitament de

les capacitats educatives i de l'experiència de persones, entitats i professionals de la ciutat.

Objectiu 1.4. Facilitar la transició escola treball amb programes específics

Ja existeixen algunes experiències que han resultat exitoses en el treball de transició de l'etapa escolar amb la incorporació en el mercat de treball. Es tracta d'una etapa important i des del PEC es proposen accions per seguir-hi treballant:

Acció 1.4.1. Plans de Transició al Treball. Mantenir l'oferta de forma conjunta amb l'Ajuntament de Palafrugell. Estudiar la possibilitat de realitzar un nou programa vincular a l'atenció socio-sanitària a partir d'un acord amb l'Hospital.

Acció 1.4.2. Escola Taller de les Gavarres. Aquesta iniciativa que està en funcionament a través d'un conveni entre Consell Comarcal i diferents municipis del Baix Empordà és un projecte amb bons resultats i sobre el qual cal seguir apostant.

Acció 1.4.3. Reforçar **el projecte "Singular"** amb Cambra de Comerç. Aquest projecte que ha donat bons resultats es mostra com una bona via de treball a consolidar en el futur.

Eix 2. L'educació una necessitat al llarg de tota la vida

En les diferents etapes del cicle de la vida de les persones es tenen diferents necessitats educatives. Certament, cal un esforç especial per als qui estan en procés de socialització, ara bé, cal tenir present que rebre i donar educació són accions que aporten importants elements per al desenvolupament de les persones i de la societat en general. En aquest sentit, a Palamós es proposa treballar seguint els següents objectius:

Objectiu 2.1. Posar l'accent educatiu en la tasca de les entitats i serveis municipals

A Palamós es realitzen un bon nombre d'activitats culturals, esportives, cíviques, etc. La majoria ja tenen un caràcter educatiu per definició. Tot i així des del PEC es pot posar en valor aquest caràcter educatiu i fomentar-lo.

Acció 2.1.1 Ampliació dels serveis de la biblioteca. Recuperar el programa "La biblioteca a casa", un servei sociocultural que en la seva primera edició va resultar molt beneficiós. Fomentar el voluntariat de la gent gran i altres col·lectius a través d'activitats vinculades a la lectura i la narració oral. Oferir el servei de biblioteca a la platja de Palamós (biblioplatja) igual com es fa a molts municipis costaners.

Acció 2.1.2. Campanya "**la meva entitat també educa**". Convidar des del nucli impulsor del PEC a entitats del municipi a compartir cada any un projecte de caràcter educatiu

Acció 2.1.3. Esport Educatiu. Desenvolupament d'un programa de caràcter formatiu per a monitors d'esport tant de clubs esportius com d'activitats extraescolars. En aquest sentit, cal seguir treballant en la línia que ja ho fa l'Associació Esportiva Escolar IES Palamós.

Acció 2.1.4. Insultant no es juga millor: acció artística i de denúncia gravar les veus que se senten mentre els equips de joves juguen partits. Prendre consciència.

Acció 2.1.5. L'educació com a criteri. Situar com a criteri i puntuació el reforç del caràcter educatiu de les activitats en les bases d'atorgament de subvencions i en l'establiment de convenis amb entitats. També cal fomentar el voluntariat en la vessant esportiva.

Objectiu 2.2. Donar una atenció especial al temps de lleure juvenil des de la mirada educativa.

El temps de lleure dels i les joves és un temps en el qual es pot intervenir amb propostes d'oci i activitats de caràcter educatiu. Els i les joves demanen espais i des del PEC s'hi ha de donar continguts educatius.

Acció 2.2.1. La Nau dels 50 metres i entorns: espais educatiu modèlic.

Actualment la Nau dels 50 metres està sent utilitzada per diversos serveis municipals i entitats: brigada, carrosses, UEC, La Gespa, joventut. Des del PEC s'aposta perquè s'hi desenvolupi un projecte a cavall entre la cultura, l'educació i el lleure juvenil. Un projecte integrat en un entorn, que integra l'Skate parc, les instal·lacions del IES, i la plaça del Suro. Es tracta de crear un entorn on els i les joves trobin propostes de lleure creatiu i educatiu. Algunes idees per aquest projecte són:

- Rehabilitar i adequar la Nau dels 50 metres amb espais per reunions; una zona de bar; bucs d'assaig per grups de música joves; espais per a tallers i activitats en grups reduïts i una sala polivalent. Amb un funcionament de Centre Cívic i un projecte tant de resposta a demandes com de generació de programació i activitats pròpies.
- Fer de la pròpia nau i els espais de l'entorn una zona de connexió wi-fi.
- Integrar l'espai esportiu cobert de l'IES a aquest projecte.
- Adequar la plaça del suro com espai de convivència veïnal amb zones per a infants i gent gran.

- Millorar les instal·lacions de l'skate-park
- Desenvolupar un programa d'activitats dirigides a joves que es pugui desenvolupar a la Nau, la plaça i l'IES.
- Dissenyar un programa d'actuació amb dinamitzadors juvenils i entitats per a aquest entorn.

Acció 2.2.2. Programa: alternativa educativa. Davant les problemàtiques amb al consum de drogues, conductes de risc, etc. desenvolupar un programa que impliqui diferents agents educatius: centres escolars, serveis municipals, pares i mares, on aquestes conductes no es tractin com a sanció sinó que s'ofereixin alternatives educatives vinculades a l'esport, la cultura o la natura.

Objectiu 2.3. Posar en valor i aprofitar la capacitat educativa de la gent gran

Les persones grans són un dels valors de la nostra societat. La seva experiència i coneixement de la història des de la vivència s'han d'aprofitar. Igualment, tenen necessitats educatives i formatives pròpies a les que cal atendre.

Acció 2.3.1. Projecte racons i històries: recorregut per diferents espais de la ciutat on persones grans n'expliquen la seva història (dirigit a escolars o grups). Cal estudiar l'experiència de col·laboració entre museu i gent gran per veure fins a quin punt és aplicable en el disseny de itineraris per la ciutat.

Acció 2.3.2. Els avis i les àvies a les aules. Aprofitar coneixements i experiència de la gent gran de la ciutat per tal que la puguin transmetre als joves escolars. Aprofitar l'aprenentatge d'experiències que ja s'han donat a aules de Palamós per estendre-les a totes les aules.

Acció 2.3.3. L'experiència al servei de l'associacionisme. Programa a partir del qual es posa en contacte a persones grans amb entitats per tal que els puguin aportar experiència (per exemple en temes com la comptabilitat).

Objectiu 2.4. Treballar amb els adults des de la doble funció: educadors i educats

El treball amb adults es fa sobretot des de l'Aula de Formació. Una oferta valorada però sobre la que cal seguir treballant, analitzant la possibilitat d'usar altres espais. Els adults, a més, són els que tenen més responsabilitats educatives ja que han de donar resposta a les necessitats dels seus fills i filles

Acció 2.4.1. Espai Familiar. Creació d'un espai de trobada de famílies on es puguin disposar de recursos educatius suficients per tal que pares i mares tinguin més i millors instruments per a l'educació dels seus fills i filles. Un espai on a més de poder programa cicles de xerrades i conferències, es puguin desenvolupar experiències impulsades des d'iniciatives dels propis pares i mares com ara tallers, grups de criança, etc. L'espai hauria de disposar també d'un centre de recursos pedagògics i del suport de professionals de l'àmbit educatiu. Un espai on consultar dubtes, compartir experiències i aprendre a educar.

Acció 2.4.2 Programa: i quan em jubili? Programa d'assessorament sobre les diverses formes de voluntariat que hi ha al municipi on persones que es jubilen poden participar, siguin o no dirigides exclusivament a persones jubilades.

Eix 3. Educar en la col·lectivitat i la convivència en l'espai públic.

Objectiu 3.1. Fomentar la participació ciutadana en la presa de decisions que afectin al col·lectiu

La cultura participativa és quelcom que cal anar educant. A través de l'experiència participativa i de la confirmació que el temps i treball dedicat a la participació té influència positiva en la col·lectivitat és com millor s'avança en aquesta educació.

Acció 3.1.1. Foment de la participació. En el Pla Palamós Millora s'han fet importants avenços en incorporar la participació ciutadana en el disseny d'entorns urbans. Cal seguir treballant en aquest sentit amb projectes com fer participar a escolars en tria d'elements com gronxadors de les places, als veïns i veïnes en obres de carrers i places, etc.

Acció 3.1.2. El Ple dels Infants. Desenvolupar una activitat pedagògica amb alumnes dels centres escolars de Palamós en la qual coneguin com funciona l'ajuntament i com es prenen les decisions en els Plens. A més d'una simulació caldria pensar en la possibilitat que el seu debat tingués repercussions sobre projectes concrets per a la ciutat com per exemple: escollir el mobiliari urbà (gronxadors i altres) d'una plaça amb espai infantil.

Acció 3.1.3. Coneixent l'Ajuntament. Planificar continguts i visites dels escolars i també de caràcter familiar per donar a conèixer tots els serveis que tenen a la ciutat.

Objectiu 3.2. Fer del disseny i la gestió de l'espai públic un element educatiu

L'espai públic, un espai on tota la població ha de conviure, és un element fonamental per l'educació de la ciutadania. El disseny d'usos d'aquest espai determina la seva funció educativa.

- Acció 3.2.1. Camins escolars.** Per tal de fomentar un model de mobilitat ecològica i segura es proposa desenvolupar un programa de camins escolars. Una mesura per reconvertir la situació actual, poc educativa, de concentració de cotxes i actituds invasives de l'espai dels vianants durant les entrades i sortides de l'escola. En el projecte caldria implicar alumnat de major edat recolzant els recorreguts.
- Acció 3.2.2. Pla de Mobilitat.** Establir un pla de mobilitat sota els criteris de preferència per a vianants i de foment de la bicicleta que contempli: més prioritat semàfors per a vianants, aparcaments de bicicletes, prioritats invertides, etc.
- Acció 3.2.3. Pla d'accessibilitat.** L'orografia d'algunes zones de Palamós i la manca de sensibilitat durant molts anys cap a les necessitats de persones amb mobilitat reduïda requereix que es faci una planificació d'actuacions contra les barreres arquitectòniques i per facilitar els desplaçaments.
- Acció 3.2.4. "Més a prop del que et sembla, més saludable del que t'imagines".** Fer una publicació i un espai web sobre distàncies i temps de recorregut entre un punt i un altre de Palamós per prendre consciència de que hi ha desplaçaments pot ser més ràpid a peu que en cotxe i a més resulten més saludables

Objectiu 3.3. Fomentar la vinculació de les persones amb el seu entorn immediat

Els sentiments d'orgull i pertinença a un territori i, per tant a una comunitat són factors importants per la cohesió social. Uns sentiments que es poden treballar des de la vessant educativa.

- Acció 3.3.1. Can Pere Tià,** espai de natura. Disseny d'un projecte per a Can Pere Tià on es podria desenvolupar una escola de natura, un punt d'informació sobre les Gavarres, informació sobre rutes de BTT, etc. Evidentment cal pensar en que es tracti d'activitats compatibles amb la seva funció actual d'Escola Taller. En aquest

sentit, caldria fomentar una major vinculació entre les escoles i la pròpia Escola Taller, de forma que els alumnes de l'escola Taller poguessin participar en projectes de l'escola com la creació d'horts.

Acció 3.3.2. Treballs de recerca. Promoció de treballs de recerca de caràcter científic vinculats a la mar (col·laboració Càtedra d'Estudis Marins amb centres de secundària).

Acció 3.3.4. Foment del voluntariat i la recuperació d'espais. Aprofitar sinergies que es generen en la recuperació d'espais, com per exemple recuperacions que ha fet l'Escola Taller, per desenvolupar programes de divulgació realitzats pels propis recuperadors. És a dir fer un treball integral tant de recuperació d'espais com de vinculació dels voluntaris que ajudin a recuperar-los i a l'hora treballin com a divulgadors de l'entorn.

Acció 3.3.5. Gimcana de descoberta de l'entorn. Realitzar un gimcana amb el treball coordinat de totes les escoles que estigui dissenyada per a la descoberta de l'entorn.

Objectiu 3.4. Promoure activitats que generin noves ocupacions de l'espai públic per part de la ciutadania.

L'ocupació de l'espai públic com una manifestació de ciutadania i convivència fomenta el coneixement entre les persones i la creació de xarxes socials sòlides.

Acció 3.4.1. Palamós, terra de pirates. Desenvolupament d'un programa d'activitats impulsades per diferents agents del municipi que reconegui les arrels marítimes de Palamós. Un projecte compartit en el que participin amb activitats el Museu amb exposició temàtica, l'Arxiu mostrant documentació al respecte, les entitats i les escoles programant tallers i activitats. Caldria constituir un comissió ciutadana amb l'impuls de l'Ajuntament que dissenyés aquest projecte i posés l'accent en la seva vessant educativa.

Acció 3.4.2. Festa de la diversitat. A partir de la bona experiència de l'activitat festiva sobre la diversitat de cultures a Palamós que va realitzar el CEIP Ruiz Giménez programar una activitat més oberta i amb més repercussió per a tota la ciutat.

Acció 3.4.2. Equipaments esportius i lúdics a l'espai públic: col·locar equipaments-mobiliari esportiu en zones de Palamós que siguin accessibles a tothom. També crear zones amb espai wi-fi, per fomentar més ús de l'espai públic.

Acció 3.4.3. La biblioteca a la plaça. Fomentar a través de la programació d'activitats una major vinculació de la Biblioteca amb la plaça on s'ubica, fomentant el paper d'aquesta zona com una nova centralitat cívica i social

Objectiu 3.5. Millorar la comunicació de Ajuntament i les entitats amb la ciutadania.

Un element important per la cohesió social és el fet de disposar de mitjans de comunicació que informin sobre qüestions que afecten a tota la col·lectivitat. Igualment, a més d'informació calen mecanismes de comunicació bilaterals i multilaterals per tal de que tothom pugui participar en la vida col·lectiva.

Acció 3.5.1. Pla de participació ciutadana. Elaboració d'un Pla de participació ciutadana que dissenyi els mecanismes de participació a Palamós a partir d'una perspectiva global, millorant la coordinació dels processos i evitant solapaments. Dins el pla caldria realitzar activitats formatives per a la ciutadania en la qual s'eduqués en la participació.

Acció 3.5.2. Nova web municipal. Dissenyar una nova web municipal en la qual la informació es presenti de forma més clara i atractiva que no pas en l'actualitat. Des d'aquesta web caldria donar serveis a les entitats com l'hostalatge o la possibilitat d'incorporar directament informació a l'agenda d'activitats. També pot disposar d'un espai "el meu ajuntament" adreçat als infants.

Finalment, a partir de la millora dels serveis d'informació caldria activar un "newsletter".

Acció 3.5.3. Continguts educatius a la Ràdio Municipal. La bona tasca de la ràdio municipal ha estat molt orientada als informatius, caldria pensar en alguna emissió de caràcter més divulgatiu i educatiu. Caldria també obrir la ràdio a la participació d'escolars ja sigui amb programes impulsats des de les escoles, ja sigui realitzant experiències com tertúlies amb nens i nenes.

Acció 3.5.4. Butlletí municipal. Edició d'un butlletí que informi sobre l'activitat municipal però que també doni veu a diferents agents del municipi com entitats o possibles col·laboradors. Crear un consell de Redacció plural per la gestió de continguts.

3. Recomanacions pel desenvolupament de l'estratègia

El Projecte Educatiu és un projecte de tota la ciutat. Un projecte que lidera l'Ajuntament però que es fa extensiu a totes les entitats i tota la ciutadania en general. Per aquest motiu, és imprescindible que a l'hora de desenvolupar-lo la societat civil tingui un protagonisme important, com també l'han de tenir entitats, escoles i el propi Ajuntament. En aquest sentit es defineixen les següents recomanacions que poden ser bones per desenvolupar l'estratègia:

1. El Nucli Impulsor; aquest grup de ciutadans i ciutadanes que han participat activament i voluntàriament en la definició del PEC, han de mantenir una dinàmica d'impuls, de generació d'idees, de replantejar solucions, etc. Són un element fonamental per visualitzar que el PEC és un projecte de la ciutat, en el qual l'Ajuntament facilita la participació ciutadana i dóna protagonisme a la ciutadania. Les funcions del Nucli Impulsor són:

- a. Fer seguiment del Projecte Educatiu.
- b. Definir i prioritzar actuacions en el marc del PEC a través de Plans d'Actuació Anuals.
- c. Aconseguir complicitats amb entitats i societat civil pel desenvolupament de projectes del PEC.
- d. Avaluar amb certa periodicitat el grau d'assoliment dels objectius del PEC.

2. La Secretaria Tècnica del PEC. En el procés d'elaboració del PEC s'ha comptat amb professionals externs experts en aquests tipus de processos i el suport de personal tècnic de l'Ajuntament de Palamós, que han tingut com a tasca principal l'elaboració de continguts i la conducció del procés participatiu. A partir de l'aprovació del document del PEC caldrà crear una nova Secretaria Tècnica del PEC que desenvolupi les següents tasques:

- a. Convocatòria i dinamització del Nucli Impulsor
- b. Coordinació de tasques vinculades a actuacions del PEC

- c. Treball interdepartamental a l'Ajuntament pel desenvolupament de les accions del PEC
- d. Treball amb entitats pel desenvolupament de les accions del PEC

3. El Consell Escolar Municipal. Com que les escoles són un dels fonaments de la ciutat educadora el Consell Escolar ha de tenir un paper fonamental en el desenvolupament de les accions i estratègies que es defineixen en el PEC pel que fa referència a l'àmbit escolar.

4. Les entitats i la ciutadania: sense l'actuació d'entitats i la ciutadania en general no es pot assolir la fita de ser, realment, una ciutat educadora. En aquest sentit, cal que les entitats facin seva la idea de ciutat educadora, s'hi adhereixin i aportin la seva experiència i treball en aquest objectiu comú.

RELACIÓ DE PARTICIPANTS

El procés d'elaboració del PEC ha estat un projecte participat per diferents entitats i persones que aquí es recullen:

Nucli Impulsor

Anna Bohigas
Pere Cañigueral
Lourdes Ferrando
Adela Ferrer
Núria Lisbona
Maria Leiva
Josep Mª Lisbona
Patty Puiggròs
Encarna Ruiz
David Sagrera
Marta Salvador
Núria Torné
Lourdes Valls
Momo Vinyals

Persones que han estat entrevistades:

Gràcia Artigas
Carles Camós
Josep Cordoní
David Costa
Lourdes Ferrando
Francesc Magán
Carolina Martí
Rafael Mendieta
Josep Mercader
Gloria Nyaco
Sonia Perramon
Josep Mª Prat
Telma Romaní
Antoni Romero
Encarna Ruiz
David Sagrera

Xavier Salvadó
Francesc Sánchez
David Sánchez
Gaspar Segués
Jordi Sistachs
Pere Trijueque
Albert Vancells

Persones que han participat en els grups de treball de la fase de diagnòstic:

Grup ciutadania i entorn

Mireia Agulló Tauler
Gràcia Artigas Imbers
Montse Ballesta
Cristian Barquero Rodríguez
Ariadna Collell Navarrete
Carles Díaz Oliu
Dolors Fernández
Lourdes Ferrando Sánchez
Àngels Fondevila Ruche
Joan Gasull Batlle
Pere Hoste Camps
Núria Lisbona Bohigas
Josep Maria Lisbona Ginesta
Laura Mató Garcia
Ariadna Morcillo Illa
Patrícia Puiggròs Miranda
Anna Reyner i Torres
Jordi Salvador i Gràcia
Jordi Sistachs

Grup Educació al llarg de la vida

Anna Bohigas Vives
Pep Espadalé
Lourdes Ferrando Sánchez
Josep Maria Lisbona Ginesta
Francesc Matés i Gàlvez
Patrícia Puiggròs Miranda
David Sagrera
Gemma Vellvé Deulofeu
Momo Vinyals Candeler

Grup Escola

Anna Bohigas Vives
Montse Company
Agustina Gómez
Núria Lisbona Bohigas
Josep Maria Lisbona Ginesta
Carme Gaju Oliván
Cristina Inoriza Nadal
Maria Leiva Valmaña
Jordi Mas i Juli
Maria Morcillo
Mari Muñoz Guirado
Mireia Palomo Balmaña
Agustí Ramon Pijaume
Marta Salvador Ramos
Nuri Torné Coloreu
Gemma Vilar Tejada
Lourdes Valls
Momo (Montserrat) Vinyals Candeler

Persones que han participat al I Fòrum Ciutat Educadora de Palamós:

Grup1. L'escola, fonament de la ciutat educadora

Guillem Batllori Pagès
Joan Bolaño Vilella
Albert Buxeda Garcia
Monserrat Company Doporto
Carme Cordoní Díaz
Mª Dolores Del Hoyo Pastor
Adela Ferrer Blanch
Margarida Garcia Fornells
Jaume Gasull Buenaventura
Agustina Gómez Rodríguez
Antonia Lozano Gallego
Màrius Mercader Morenza
Maria Morcillo Fernández
Meli Ramírez Murcia
Encarna Ruiz Heredia
Esther Sabrià Duran

Lourdes Valls i Estartús

Grup 2. L'educació, una necessitat al llarg de tota la vida

Agrupament Escolta Palamosí

Elisenda Alvarez Candau

Josep Antoni Blasco

Anna Bohigas Vives

Consol Carmona Espino

Maria Leiva Valmaña

Josep Mª Lisbona Ginesta

Roser Llobet Serra

Isabel Martín Garcia

Elena Montiel

Susana Requena Sena

Jordi Suñer

Nuri Torné

Momo Vinyals Candeler

Grup 3. Educar en la col·lectivitat i la convivència en l'espai públic

Lluís Algué Paulé

Dulce Mª Antequera Perea

Marc Boix

Pere Cañiguer Barnés

Mª Laura Creus Valls

Glòria Ñaco

Maria Pàmies Solà

Patricia Puiggròs Miranda

Anna Reyner i Torres

Fermí Ros Garcia

David Sagrera

Marta Salvador Ramos

CRÈDITS

Ajuntament de Palamós

M. Teresa Ferrés Àvila, Alcaldessa de Palamós

Raquel Gallego Cristóbal, Regidora d'Ensenyament, Joventut, Solidaritat i Cooperació

Equip tècnic municipal

Emília Retortillo, tècnica d'educació

Lourdes Ferrando, Francesc Puig i Elisabeth Ungé, tècnics del Pla de Barris

També s'ha comptat amb la col·laboració de tècnics municipals de diferents àrees que han aportat tota la informació necessària per a elaborar el diagnòstic.

Equip de professionals externs

Carles Spà i Eulàlia Formiguera, membres de l'equip d'ICC consultors, han dirigit l'estudi i l'han coordinat metodològicament.